

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

มหาวิทยาลัยศิลปากร โดย สงวนลิขสิทธิ์
นางสาวบังอร ชาติไศล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร

โดย

นางสาวบังอร สาคลาไกล
มหาวิทาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE ADMINISTRATORS' LEADER BEHAVIOR AFFECTING ACADEMIC
ADMINISTRATION IN BASIC EDUCATION SCHOOLS OF SAMUTSONGKHRAM
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

By

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธ์
Bung-orn Sakhlakhlai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2007

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของ
ผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสมุทรสงคราม” เสนอโดย นางสาวบังอร สาคลาไคล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวณชม ชินะตั้งกูร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวณชม ชินะตั้งกูร)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ดร. จักรพรรดิ วัฒนา)

...../...../.....

46252312 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร / การบริหารงานวิชาการ

บ้งอร สาคลาไคล : พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม.อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.ศรียา สุขพานิช, รศ. ดร.ชวนชม ชินะตังกูร และผศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์. 181 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม และ 3) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 66 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำตามแนวคิดของ อับรามสัน (Abramson) กับการบริหารงานวิชาการ ตามกรอบแนวทางคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้ร่วมงาน ผู้สอน ผู้กระตุ้น และผู้สื่อสาร
2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้สื่อสาร และผู้กระตุ้นส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2550
ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1.....2.....3.....

46252312 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORDS : ADMINISTRATORS' LEADER BEHAVIOR / ACADEMIC ADMINISTRATION

BUNG-ORN SAKHLAKHLAI : THE ADMINISTRATORS' LEADER BEHAVIOR AFFECTING ACADEMIC ADMINISTRATION IN BASIC EDUCATION SCHOOLS OF SAMUTSONGKHRAM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE. THESIS ADVISORS : SARIYA SUKHABANIJ, Ph.D., ASSOC.PROF. CHUANCHOM CHINATANGKUL, Ph.D., AND ASST.PROF. PRASERT INTARAK, Ed.D., 181 pp.

The purposes of this research were to determine 1) the administrators' leader behavior in basic education schools of Samutsongkhram Educational Service Area Office, 2) the administrators' academic administration in basic education schools of Samutsongkhram Educational Service Area Office, and 3) the administrators' leader behavior affecting academic administration in basic education schools of Samutsongkhram Educational Service Area Office. The samples consisted of 66 basic education schools. The respondents were school directors, assistant directors of school affairs, head of school academic affair section and teachers with the total number of 396. The instrument was a questionnaire about administrators' leader behavior based on the concept of Abramson and academic administration regarding the framework of the basic education administration juristic person published by the office of education jurisdiction area, Ministry of Education. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The finding were as follow :

1) The school administrators' leader behavior in basic education schools of Samutsongkhram Educational Service Area Office was at a high level in overall and individual aspect by ranking from the highest to the lowest as collaborator, coach, catalyst and communicator.

2) The administrators' academic administration in basic education schools of Samutsongkhram Educational Service Area Office was at a high level in overall and individual aspect by ranking from the highest to the lowest as learning process development, measurement, evaluation and achievement transfer, quality assurance system development in the school, school curriculum development, media, innovation and technology development, educational guidance, learning resource development, educational supervision and research for educational quality development.

3) The administrators' leader behavior as a communicator and catalyst affected the academic administration in basic education schools of Samutsongkhram Educational Service Area Office in overall.

Department of Educational Administration Graduate School Silpakorn University Academic year 2007

Student's signature.....

Thesis advisors' signature 1.....2.....3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความเมตตาจากอาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย ประธานคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และดร.จักรพรรดิ วัฒนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสมบูรณ์ รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ แนวคิดและแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. สุเมธ เดียววิเศษ ตูลาการ ศาสตรปกรองกลาง นายวินิจ พงศ์พัฒน์จิต ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม นางไพบูลย์วรรณ จิตพัฒนกุล อาจารย์ประจำภาควิชาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง นางประภา สุทธิเชษฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองกนก นายเสวก สิ้นประเสริฐ ครูโรงเรียนวัดคอนมะโนรา ที่กรุณาเสียสละเวลาช่วยเหลือในการตรวจสอบ แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณสำหรับกำลังใจ ความช่วยเหลือและคำแนะนำอันมีค่าจากนักศึกษารุ่นพี่ เพื่อนนักศึกษารุ่นที่ 23 นางสาวกาญจนา สิริวงสาวรรณน์ นายวิวิรรณน์ โตเหมือน และนายกานต์ ชาวคร ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือเสมอมา

คุณค่าของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขอมอบเพื่อทดแทนพระคุณของคุณพ่อสามารถ สาคลาไศล คุณแม่ทองพูน สาคลาไศล ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และให้ความเมตตาช่วยเหลือมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของงานวิจัยครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ชื่อคำถามของการวิจัย.....	10
สมมติฐานการวิจัย.....	10
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	16
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	17
พฤติกรรมผู้นำ.....	17
ความหมายของพฤติกรรมผู้นำ.....	20
ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำ.....	20
พฤติกรรมผู้นำตามสถานการณ์ของมหาวิทยาลัยไอโฮโอ.....	21
พฤติกรรมของผู้นำตามแนวคิดของเบลคและมูตัน.....	22
พฤติกรรมผู้นำแบบสามมิติ.....	23
ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของฟีเดลอร์.....	25
ผู้นำตามวงจรชีวิตของเฮอร์เชย์และบลันชาร์ด.....	26
ทฤษฎีภาวะผู้นำกรุยทางสู่เป้าหมาย.....	28
ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์การตัดสินใจของวารุมและเขตตัน.....	29
พฤติกรรมผู้นำยุคใหม่ตามแนวคิดของอับรามสัน.....	31

บทที่	หน้า
การบริหารงานวิชาการ.....	33
ความหมายและความสำคัญ.....	33
ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ.....	34
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	42
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....	45
การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน.....	50
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	59
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....	61
การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้.....	63
การนิเทศการศึกษา.....	66
การแนะแนวการศึกษา.....	68
การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	68
การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน.....	71
การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น.....	73
การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา.....	74
สภาพปัจจุบันของจังหวัดสมุทรสงคราม.....	75
การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	75
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม.....	77
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	79
งานวิจัยในประเทศ.....	79
งานวิจัยต่างประเทศ.....	84
สรุป.....	87
3 การดำเนินการวิจัย.....	88
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	88
ระเบียบวิธีวิจัย.....	89
แผนแบบการวิจัย.....	89
ประชากร.....	89
กลุ่มตัวอย่าง.....	90

บทที่	หน้า
ตัวแปรที่ศึกษา.....	91
เครื่องมือและการสร้าง.....	94
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	95
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	95
สรุป.....	96
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	97
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม.....	99
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม.....	103
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรสงคราม.....	110
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	127
สรุปผลการวิจัย.....	127
การอภิปรายผล.....	128
ข้อเสนอแนะ.....	134
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	134
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	135
บรรณานุกรม.....	136
ภาคผนวก.....	144
ภาคผนวก ก หนังสือขอเชิญผู้ทรงตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	145
ภาคผนวก ข หนังสือขอทดลองเครื่องมือวิจัยและขอเก็บรวบรวมข้อมูล.....	152
ภาคผนวก ค รายชื่อ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	160
ภาคผนวก ง การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	163
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	169
ประวัติผู้วิจัย.....	181

สารบัญญัตินี้

ตารางที่		หน้า
1	ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT) ระดับจังหวัด ปีการศึกษา 2549 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม...	6
2	ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT) ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2549 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน..	7
3	ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549 เปรียบเทียบระดับจังหวัดสมุทรสงคราม และระดับประเทศ.....	9
4	พฤติกรรมผู้นำตามแนวการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ.....	21
5	พฤติกรรมผู้นำตามแนวคิดของเบลคและมูตัน.....	22
6	แสดงจำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลแยกเป็นรายอำเภอตามขนาด ของโรงเรียน.....	90
7	แสดงสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	98
8	ระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรสงคราม.....	100
9	ระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรสงครามแยกรายย่อย.....	100
10	ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรสงคราม.....	103
11	ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรสงครามแยกรายย่อย.....	104
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	110
13	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผล ต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม(Y_{tot}).....	111
14	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผล ต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา(Y_1).....	113

ตารางที่	หน้า
15 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ (Y ₂).....	114
16 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม ด้านการการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (Y ₃).....	116
17 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Y ₄)....	117
18 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y ₅).....	118
19 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Y ₆).....	120
20 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม ด้านการนิเทศการศึกษา (Y ₇).....	121
21 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม ด้านการแนะแนวการศึกษา (Y ₈).....	123
22 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(Y ₉)	124

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดทางทฤษฎีของการวิจัย.....	12
2	ขอบเขตของการวิจัย.....	15
3	มิติที่สามของทฤษฎีสามมิติของเรดดิน.....	24
4	แบบจำลองภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของฟีดเลอร์.....	25
5	สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผล ต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรสงคราม.....	126

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

โลกยุคปัจจุบัน การแพร่กระจายของข่าวสารข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสารโทรคมนาคม และการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ประชาชนทุกส่วนของโลกมีเสรีภาพมาก สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกอย่างมากทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง การปกครองและวัฒนธรรม ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกก็ย่อมได้รับผลกระทบจากกระแสของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วยเช่นกัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถปรับตัวยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้จะต้องมีการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกจากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 พบว่า ปัจจัยชี้ขาดที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยในระยะที่ผ่านมาอยู่ที่คุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพการศึกษาของคนไทยอยู่ในภาวะที่ถดถอย ซึ่งมีผลให้คนไทยไม่สามารถปรับตัว รู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการสมัยใหม่ และการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อีกทั้งยังพบว่าคนไทยขาดความรู้ความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ได้ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาต่างๆ มากมาย สังคมไทยจึงได้เริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเห็นว่าหากไม่มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาจทำให้ประเทศไทยต้องล่มสลายในสังคมโลกได้ ดังนั้นจึงต้องหันมาปฏิรูปการเมือง ปฏิรูประบอบราชการ และปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคน² ซึ่งจำเป็นต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคมและเป็นกระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีคุณค่าทั้งต่อตนเอง

¹คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม 2543 (ม.ป.ท., 2543),2.

²สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น,กรมการปกครอง, แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาคินแดน, 2544),1.

สังคมประเทศชาติและสังคมโลก³ การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม⁴ และการศึกษาคือ กระบวนการเรียนรู้ให้แต่ละคน ได้รู้จักศักยภาพที่แท้ของตนเพื่อจะเลี้ยงตนและครอบครัวได้อย่างมีสัมมาอาชีพะพร้อมๆ กับเพื่อให้ศักยภาพนั้นๆ รับผิดชอบต่อผู้อื่นให้เกิดความยุติธรรมในสังคมอย่างสันติ และโยงไปถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างประสานสอดคล้องกัน จากความสำคัญดังกล่าวนับได้ว่าการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนเพื่อให้คนเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ การให้การศึกษาแก่ประชาชนจึงมีความจำเป็น รัฐเห็นความสำคัญจึงจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเพื่อสร้างพลเมืองของชาติให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ในยุคปัจจุบันความสำเร็จในการจัดการศึกษานอกจากขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ภาวะผู้นำของผู้บริหารแล้วยังขึ้นอยู่กับการใช้พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ดังนั้นการบริหารงานในองค์กรถือเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารต้องนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การบริหารงานของผู้นำยุคใหม่ต้องบริหารงานอย่างเป็นระบบต้องแสดงพฤติกรรมผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อช่วยให้องค์กรมีประสิทธิภาพมากกว่าการบริหารจัดการโดยใช้พฤติกรรมแบบเดิม เนื่องจากการทำงานในปัจจุบันมีการทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานที่นำความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสิทธิภาพที่แตกต่างกันมาผสมผสาน ผู้บริหารต้องแสดงพฤติกรรมที่สามารถเชื่อมโยงสมาชิกให้ทำงานร่วมกันได้ เข้าใจความต้องการของผู้บริหาร นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจนจึงสามารถมองปัญหาและแก้ปัญหาได้อย่างรอบด้าน

องค์กรที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบันนอกจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในการทำงานที่เน้นการใช้การทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายแล้ว คุณภาพของคนถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งเกิดจากการศึกษาเรียนรู้ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญ

³พนม พงษ์ไพฑูย์, “มองการศึกษาขั้นพื้นฐานไทยก่อนถึงปี 2000,” วารสารปฏิรูปการศึกษา 1,8(มกราคม 2542) : 8 – 12.

⁴สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543), 3.

⁵ส. ศิวรักษ์. “เรื่องการศึกษาของไทยในอดีต ปัจจุบันและอนาคต,” ใน ปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ : สถาบันวิดิทรรศน์, 2545), 42.

งอกงามของบุคคลและสังคม⁶ สำหรับการจัดการศึกษาของประเทศไทยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”⁷ และในมาตรา 81 ที่ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐ...ต้องจัดให้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาชาติปรับปรุง การศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม”⁸ ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีหลักการว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข⁹ และในมาตรา 39 บัญญัติไว้ว่า “ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาโดยตรง”¹⁰ เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ไปให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญให้สถานศึกษาเข้มแข็ง ในการบริหารและจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ¹¹ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุซซี (Buzzi) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่าองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของ

⁶สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว,2542),3.

⁷สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว,2541),10.

⁸เรื่องเดียวกัน,16.

⁹มีเดีย อินเทลลิเจนซ์ เทคโนโลยี, รวมกฎหมายการศึกษา ฉบับสมบูรณ์ (ปทุมธานี :บริษัทมีเดีย อินเทลลิเจนซ์ เทคโนโลยี จำกัด,2546),12.

¹⁰สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา,พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545(กรุงเทพฯ :บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด,2542),22-24.

¹¹สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ,2546),32.

ผู้บริหาร โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับควมมีคุณภาพของโรงเรียนและเป็นตัวทำนายควมมีคุณภาพของโรงเรียน¹²

อย่างไรก็ตาม การบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งงานวิชาการออกเป็น 12 งาน คือ 1)การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2)การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3)การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4)การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5)การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 6)การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7)การนิเทศการศึกษา 8)การแนะแนวการศึกษา 9)การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10)การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11)การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12)การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา¹³ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบงานทุกอย่างของสถานศึกษาตั้งแต่การให้กำลังใจและจูงใจให้ผู้ร่วมงานทำงานเต็มความสามารถ ความสำเร็จของสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารเพราะผู้บริหารจะเป็นผู้ผลักดันให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติ ให้ผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานั้น ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้งานวิชาการเกิดประสิทธิผลในการบริหารการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญ สิ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือการพัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีฐานะเป็นนักบริหารมีหน้าที่เช่นเดียวกับหน้าที่ผู้บริหารหน่วยงานหรือองค์กรคือทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์เป็นผู้ที่มีหน้าที่ต้องส่งเสริมให้เกิดระบบความร่วมมือ (cooperative system) ในองค์กรทำให้บุคลากรมีความยินดี เต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน¹⁴ การที่ผู้บริหารจะสามารถชักชวนหรือชี้นำให้ผู้อื่นทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยผู้ร่วมงานมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือได้นั้นผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำ เพราะพฤติกรรมผู้นำ

¹²Michael Joseph Buzzi, "The Relationship of School Effectiveness to Selected Dimension of Principal's Instrumental Leadership in Elementary School in the State of Connecticut," *Dissertation Abstracts International* 51, 12 (June 1991): 341 – A.

¹³สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ,2546), 32.

¹⁴Chester I Barnard, *The Functions of Executive* (Massachusetts : Harvard University Press, 1968),3 – 7.

ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอับรามสัน(Abramson) ที่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำยุคใหม่ ประกอบด้วยพฤติกรรมผู้นำ 4 ด้าน คือ 1)ผู้สื่อสาร 2)ผู้ร่วมงาน 3)ผู้สอน และ4)ผู้กระตุ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเดวิส(Davis) พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและผลที่มีต่อการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีพฤติกรรมเพียง 4 ด้าน คือการเน้นสัมฤทธิ์ผลการจัดบรรยากาศความเป็นระเบียบเรียบร้อย การประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและการสนับสนุนได้รับการรับรู้จากกลุ่มครูว่าเป็นพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปรับปรุงโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ¹⁵ จากที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าความสำเร็จของผู้บริหารพิจารณาได้จากประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของการบริหารงานในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชนบทมีปัจจัยหลายๆ ด้านที่แตกต่างจากในเมือง เพราะสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น แรงสนับสนุนต่างจากในเมือง ความพร้อมของผู้เรียนแตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องใช้พฤติกรรมผู้นำในระดับสูงเพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

ปัญหาของการวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดจัดทำดำเนินการ และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาและประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ทั้งด้านผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ¹⁶

¹⁵Davis, Eddie L. "The Leadership Behavior of Principals and Their Effect on School Improvement in Effective Urban High School. (Urban School)." Dissertation Abstract International.53(June 1993):4144.

¹⁶สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม,แผนปฏิบัติการประจำปี 2547, เอกสารลำดับที่ 04/2547(สมุทรสงคราม : กลุ่มนโยบายและแผน,2547),13.(อัครา)

ในปีการศึกษา 2549 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า วิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุดคือ วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 49.38) รองลงมา คือ วิชาภาษาไทย (ร้อยละ 46.30) และต่ำสุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ (37.91) เรียงตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพในแต่ละรายวิชา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพในระดับพอใช้¹⁷ และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ พบว่า วิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุด คือ วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 43.17) รองลงมา คือ ภาษาไทย (ร้อยละ 42.74) และต่ำสุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 34.51) เรียงตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพในแต่ละรายวิชา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพในระดับพอใช้¹⁸ ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับจังหวัด ปีการศึกษา 2549 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

วิชา	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	ร้อยละของจำนวนนักเรียน		
						ปรับปรุง	พอใช้	ดี
ภาษาไทย	1354	40	18.52	4.90	46.30	28.14	64.48	7.39
คณิตศาสตร์	1353	40	17.59	7.20	43.97	25.94	61.64	12.42
วิทยาศาสตร์	1353	40	19.75	6.20	49.38	12.20	69.25	18.55
ภาษาอังกฤษ	1353	40	15.17	5.91	37.91	38.51	52.77	8.72

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน ระดับจังหวัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549 จังหวัดสมุทรสงคราม เอกสารเลขที่ 1/2550(สมุทรสงคราม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, 2550), 15.

¹⁷สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549 จังหวัดสมุทรสงคราม, เอกสารลำดับที่ 1/2550(สมุทรสงคราม: กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, 2550), 15.(อัครา) (อัครา)

¹⁸สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักทดสอบทางการศึกษา รายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549(กรุงเทพฯ : 2550) 1.(อัครา)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2549 ชั้นประถมศึกษา
ศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิชา	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ร้อยละนักเรียนตามระดับคุณภาพ		
						ปรับปรุง	พอใช้	ดี
ภาษาไทย	447248	40	17.10	5.00	42.74	38.98	56.06	4.97
คณิตศาสตร์	447248	40	15.55	6.09	38.81	34.95	58.89	6.17
วิทยาศาสตร์	447248	40	17.27	5.98	43.17	23.47	66.35	10.18
ภาษาอังกฤษ	447248	40	13.81	5.57	34.51	48.69	45.68	5.63

ที่มา : สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “รายงานผลการประเมินคุณภาพ
การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน ระดับประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 และ
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549,” 1. (อัครา).

นอกจากผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามได้ตรวจสอบคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยมีแนวคิด
คุณภาพของนักเรียนส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีหลักสูตรสถานศึกษาเป็น
เครื่องชี้นำสำหรับผู้บริหาร คณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดมวลประสพการณ์ให้นักเรียน
เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการจัด
การศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ดังนั้น
หลักสูตรสถานศึกษาที่มีองค์ประกอบครบถ้วนและมีคุณภาพตามแนวทางที่กำหนด จะทำให้การ
พัฒนาผู้เรียนตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามจึงดำเนินการตรวจสอบองค์ประกอบของหลักสูตร
สถานศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ตามแนวทางการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
2) พันธกิจ/ภารกิจ 3) เป้าหมาย/จุดหมาย 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) โครงสร้างหลักสูตร
สถานศึกษา 6) รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 7) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 8) การจัดการกิจกรรม
การเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้ 9) การวัดผลประเมินผล 10) การบริหารจัดการหลักสูตร
สถานศึกษา ผลการตรวจสอบ พบว่า องค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร
สถานศึกษาทุกฉบับ คือ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา พันธกิจ/ภารกิจ เป้าหมาย/จุดหมาย คุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ร้อยละ 100 รองลงมาตามลำดับคือ องค์ประกอบด้านโครงสร้างหลักสูตร
สถานศึกษา ร้อยละ 98.5 และองค์ประกอบ ด้านรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 95.4
ส่วนองค์ประกอบที่มีการกำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาน้อยที่สุดได้แก่ องค์ประกอบด้าน

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาร้อยละ 47.7¹⁹ ในส่วนของด้านการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในสังกัด สรุปได้ว่า สถานศึกษากำลังพัฒนางานด้านวิชาการในสถานศึกษาแต่ยังประสบปัญหาสำคัญ คือ โรงเรียนอยู่ห่างไกลจากชุมชนเมือง ครูมีจำนวนน้อยไม่ครบชั้น ขาดครูที่มีความรู้ความสามารถ เฉพาะทาง นักเรียนมีจำนวนน้อยทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย บุคลากรในโรงเรียนมีน้อยทำให้ครูต้องรับภาระมาก สถานศึกษาขาดสื่อการเรียนการสอน งบประมาณที่ได้รับน้อยไม่สามารถพัฒนางานวิชาการให้ดีเท่าที่ควรซึ่งสภาพการจัดการศึกษาที่กล่าวมาในข้างต้นล้วนส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเมื่อสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินประเมินคุณภาพนักเรียนใน รายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ สรุปผลการประเมิน โดยภาพรวม วิชาที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุด คือ วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 49.38) รองลงมา คือ วิชาภาษาไทย (ร้อยละ 46.30) และคณิตศาสตร์ (ร้อยละ 43.97) ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 37.91) ร้อยละนักเรียนตามระดับคุณภาพ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ใน ระดับพอใช้ นักเรียนมีผลการประเมินระดับปรับปรุงสูงสุด คือ ภาษาอังกฤษ จำนวนร้อยละ 38.95 ต่ำสุด คือ ภาษาไทย จำนวนร้อยละ 28.14 ส่วนนักเรียนมีผลการประเมินระดับดีสูงสุดคือ วิทยาศาสตร์ จำนวนร้อยละ 18.55 ระดับดีต่ำสุด คือ ภาษาไทย จำนวนร้อยละ 7.39²⁰

¹⁹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, รายงานการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, เอกสารลำดับที่ 012/2547 (สมุทรสงคราม : กลุ่มนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษา, 2547), 21.23. (อัครา) (อัครา)

²⁰ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับการ ศึกษาขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549 จังหวัด สมุทรสงคราม, เอกสารลำดับที่ 1/2550 (สมุทรสงคราม: กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, 2550), 21. (อัครา) (อัครา)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549
เปรียบเทียบระดับจังหวัดสมุทรสงคราม และระดับประเทศ

วิชา	ระดับจังหวัด	ระดับประเทศ	สูง + / ต่ำ -
ภาษาไทย	46.30	42.75	+3.55
คณิตศาสตร์	43.97	38.87	+5.10
วิทยาศาสตร์	43.38	43.17	+6.21
ภาษาอังกฤษ	37.91	34.51	+3.40

ที่มา : สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน ระดับประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549,” 16. (อค์สำเนา)

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549 ระดับจังหวัดสมุทรสงครามสูงกว่าผลการประเมินระดับประเทศทุกรายวิชานั้นแต่ผลการประเมินก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือไม่ถึงร้อยละ 50 จึงควรพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพในระดับที่สูงขึ้น โดยในการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นอันดับแรก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้พฤติกรรมผู้นำด้านต่างๆ นำความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ที่หลากหลายของตนเองและสมาชิกมาผสมผสานในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม
2. เพื่อทราบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม
3. เพื่อทราบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

ข้อคำถามการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางของการแสวงหาคำตอบและแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดข้อคำถามของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้คือ

1. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับใด
2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับใด
3. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามอยู่ในระดับปานกลาง
2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามอยู่ในระดับปานกลาง
3. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

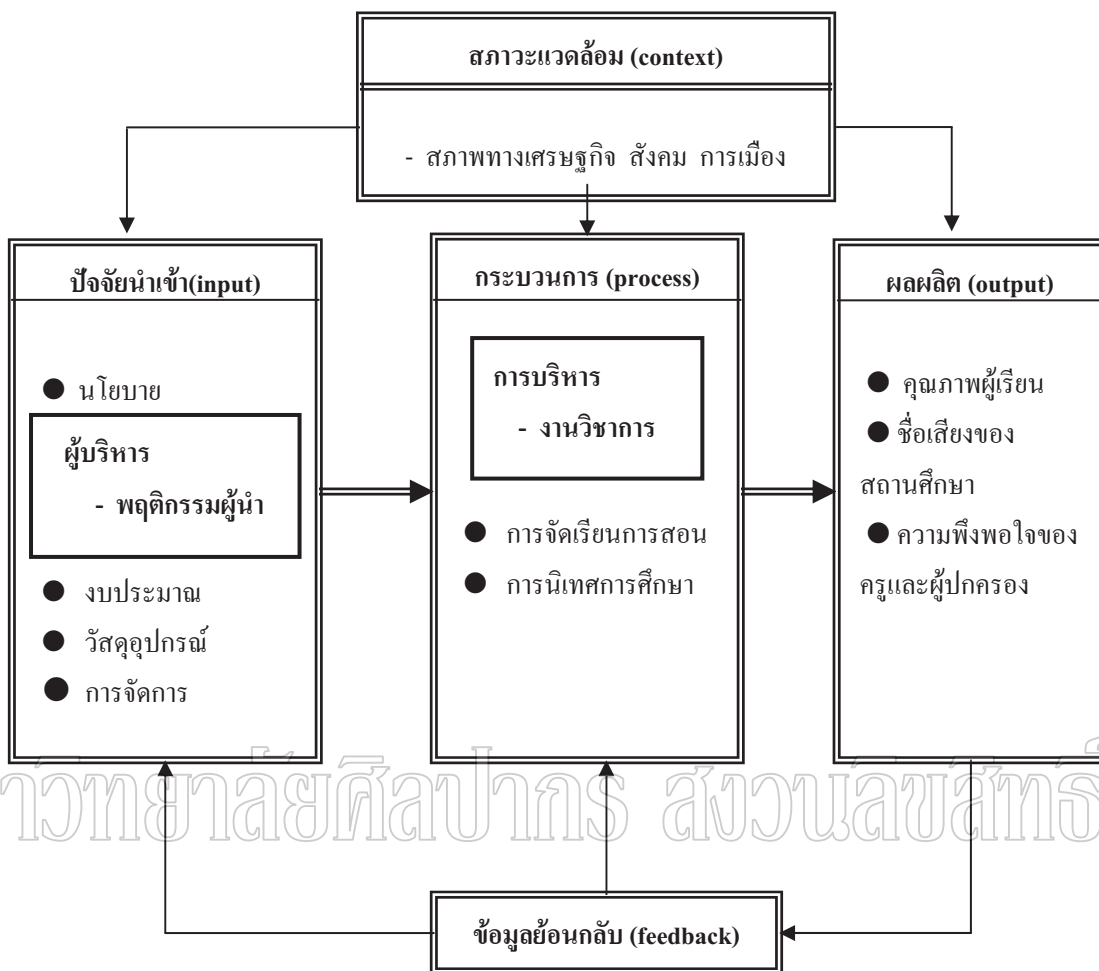
การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนจะมีลักษณะการจัดการเชิงระบบ ซึ่งแคทซ์และคาน์น (Katz and Kahn) มีแนวคิดว่าองค์กรเป็นระบบเปิดประกอบด้วยระบบย่อยๆ ภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยระบบจะรับตัวป้อน (input) มีกระบวนการ (process) ที่เปลี่ยนแปลงตัวป้อนให้กลายเป็นผลผลิต(output) และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม(context) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา²¹ ในระบบของการบริหารจัดการศึกษา ปัจจัยนำเข้า (input) ได้แก่ นักเรียน บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี นโยบาย²² ในด้านกระบวนการ(process) ซึ่งเป็นตัวเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลผลิตอันประกอบด้วย 1) การบริหาร 2) การนิเทศ 3) การเรียนการสอน²³ จนเกิดเป็นผลผลิต(output) ซึ่งเป็นผลลัพธ์อันเกิดจากกระบวนการผลิต ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน ความพึงพอใจของครู ผู้ปกครอง ซึ่งปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต สิ่งเหล่านี้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยดั่งแผนภูมิตี่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

²¹Daniel Katz and Robert L. Kahn , The Social Psychology of Organization , 2nded. (New York : John Wiley &Son , 1978),20.

²²มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,2543),74.

²³สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,การตรวจสอบคุณภาพและการปรับปรุงโรงเรียน,หนังสือชุดการประกันคุณภาพการศึกษา, อันดับที่5(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2541),2-3.

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ที่มา :Daniel Katz and Robert L.Kahn, The Social Psychology of Organization, 2nd ed. (New York : John Wiley & Son , 1978),20.

: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,การตรวจสอบคุณภาพและการปรับปรุงโรงเรียน,หนังสือชุดการประกันคุณภาพการศึกษา,อันดับที่5(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541),2-3.

:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบบริหารการศึกษา,พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543),74.

ขอบเขตของการวิจัย

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ฮาลปิน (Halpin) และคณะวิจัย ในสถาบันวิจัยธุรกิจของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำพบว่า พฤติกรรมผู้นำมี 2 มิติ คือมิติกิจสัมพันธ์ และมิติมิตรสัมพันธ์²⁴ เบลค และมุตตัน(Blake and Mutton) ได้เสนอทฤษฎีตาข่ายการบริหาร(managerial grid theory) ซึ่งมีแนวความคิดหลักว่าในการพิจารณารูปแบบพฤติกรรมของผู้นำที่สามารถจะจัดทำเป็นตาข่ายเชื่อมโยงในลักษณะสองมิติ (two-dimension grid) ได้มิติหนึ่งเป็นมิติของความสนใจเกี่ยวกับเรื่องงาน(concern for production) และอีกมิติหนึ่งเป็นมิติของความสนใจเกี่ยวกับเรื่องคน (concern for people) ซึ่งจำแนกพฤติกรรมของผู้นำออกเป็น 5 แบบ คือแบบเฉื่อยชา (1,1) (impoverished management) แบบมุ่งงาน (9,1) (task management) แบบกันเอง (1,9) (country club management) แบบเดินทางสายกลาง (5,5) (middle of the road management) แบบร่วมมือร่วมใจ(9,9) (team management)²⁵ เฮอร์เซย์ และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard) ได้แบ่งพฤติกรรมพื้นฐานของผู้นำออกเป็น 4 แบบได้แก่ แบบงานสูงสัมพันธ์ต่ำ แบบงานสูงสัมพันธ์สูง แบบงานต่ำสัมพันธ์สูง แบบงานต่ำสัมพันธ์ต่ำ²⁶ เฮาส์ (House) ได้แยกแบบของผู้นำที่สำคัญ ออกเป็น 4 แบบ คือ 1) ผู้นำแบบเข้มงวดเชิงกร้าว (directive leadership) 2) ผู้นำแบบช่วยเหลือสนับสนุน(supportive leadership) 3) ผู้นำแบบให้เข้ามามีส่วนร่วม (participative leadership) 4) ผู้นำแบบ มุ่งทำงานให้สัมฤทธิ์ผล (achievement oriented leadership)²⁷ ส่วนพฤติกรรมผู้นำนั้น อับรามสัน(Abramson) ได้เสนอแนวคิดพฤติกรรมของผู้นำ (behaviors) ยุคใหม่นี้ประกอบด้วย พฤติกรรมเป็นนักสื่อสาร(communicator) เป็นนักประสานงาน เป็นผู้ร่วมงาน(collaborator) เป็นผู้สอน(coach)และเป็นผู้กระตุ้น(catalyst)²⁸

²⁴ Andrew W. Halpin, Theory and Research in Administration(New York Macmillan,1996),86.

²⁵Robert R. Blake and Jane S. Mouton, The Managerial Grid (Houston : Gulf Publishing, Co.,1964),10.

²⁶Paul Hersey and Kenneth H. Blanchard, Management of Organization : Utilizing Human Resources (New York : McGraw – Hill Book Co., 1970),158 –170.

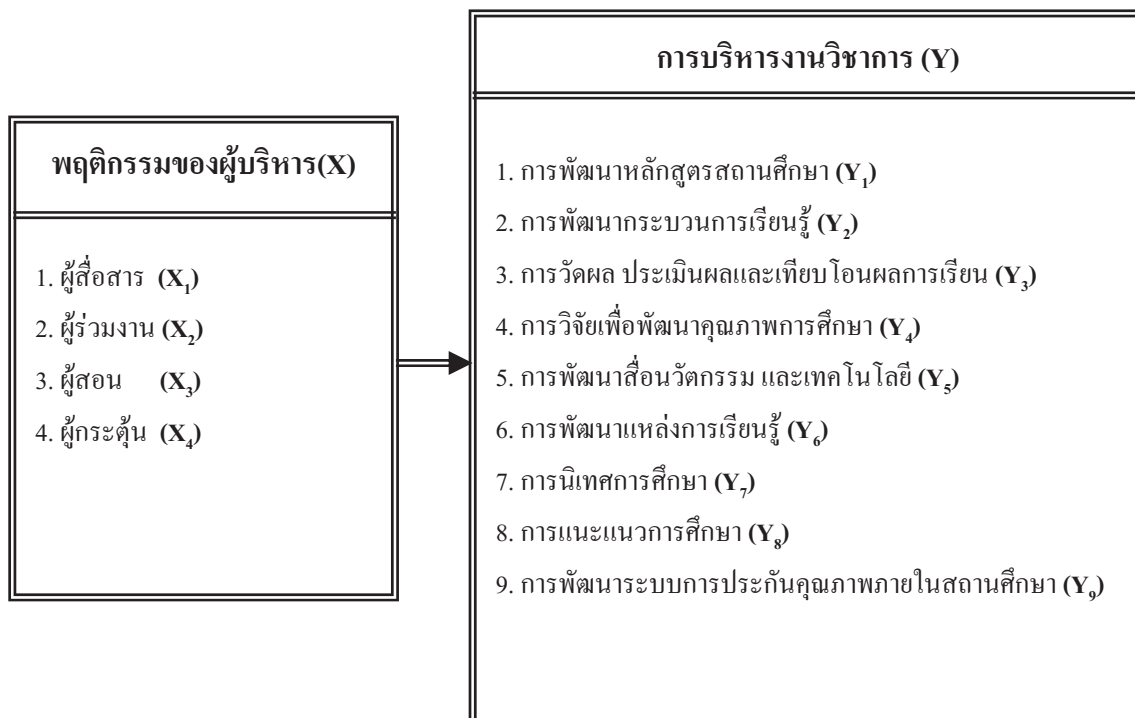
²⁷Robert J. House, “A Path Goal Theory of Leader Effectiveness,” Administrative Science Quarterly 1,3(September 1971): 321 – 338.

²⁸Mark A. Abramson, “In Search of the New Leadership,” Leadership Inc.9(September 1996),1 – 4.

ในด้านการบริหารงานวิชาการใช้แนวคิดตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งงานออกเป็น 12 งาน คือ 1)การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2)การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3)การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4)การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5)การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 6)การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7)การนิเทศการศึกษา 8)การแนะแนวการศึกษา 9)การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10)การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11)การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12)การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร²⁹

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมผู้นำของอับรามสัน(Abramson) ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม 4 ด้าน คือ 1)ด้านผู้สื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารที่เหมาะสม แจ่มชัด ช่างสนทนา สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสาร 2)ด้านผู้ร่วมงาน ได้แก่ การให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการทำงานร่วมกัน 3)ด้านผู้สอน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีบทบาทการเป็นผู้นำในทุกด้านสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ร่วมงานและพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นกันเองในการปฏิบัติงาน 4)ด้านผู้กระตุ้น ได้แก่ การจูงใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานตามเป้าหมาย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ยกย่องให้กำลังใจ ให้ความสำคัญเป็นธรรม และแบ่งปันผลประโยชน์ แก่ผู้ร่วมงาน ส่วนการบริหารงานวิชาการภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้แนวคิดตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ 1)การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2)การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3)การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4)การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5)การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 6)การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7)การนิเทศการศึกษา 8)การแนะแนวการศึกษา 9)การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10)การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11)การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12)การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะการบริหารงานวิชาการภายในโรงเรียน 9 งาน ดังแผนภูมิที่ 2

²⁹สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),2546),32.

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา: Mark A. Abramson, "In Search of the New Leadership," *Leadership Inc.* 9(September 1996): 1 – 4.

: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),2546),32.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้ตรงกัน จึงได้นิยามความหมายของคำต่างๆ ไว้ดังนี้

พฤติกรรมผู้นำ หมายถึง ลักษณะหรือการแสดงถึงพฤติกรรมของบุคคลที่เข้าไปมีอิทธิพลหรือปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ชี้นำ ชี้ชวน ชี้แนะ ผลักดัน หรือควบคุมสมาชิกหรือกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไปสู่เป้าหมายที่กำหนด หรือรักษาสภาพให้คงอยู่ พฤติกรรมผู้นำในการวิจัยครั้งนี้ใช้ของอับรามสัน (Abramson) ซึ่งประกอบด้วยผู้สื่อสาร ผู้ร่วมงาน ผู้สอน และผู้กระตุ้น

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสสงคราม

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตลอดถึงการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานในสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 9 งาน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสสงคราม หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาลที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสสงคราม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากสภาพปัจจุบัน ปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย และตัวแปรที่ใช้ศึกษา ซึ่งกล่าวไว้ในบทที่แล้ว เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ในบทนี้จะกล่าวถึงวรรณกรรมจากแหล่งต่างๆ ในส่วนแรกนั้นจะเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำ ในส่วนที่สองเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม และส่วนสุดท้ายเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พฤติกรรมผู้นำ

การบริหารองค์การให้มีความเจริญก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้นั้น องค์ประกอบสำคัญที่สุด คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำ ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจ กำหนดปัญหา วางแผนและรับผิดชอบต่อการอยู่รอดหรือการพัฒนาขององค์กร การเป็นผู้นำมองแต่เพียงผิวเผินจะไม่น่ายากลำบากแต่การเป็นผู้นำที่ดีนั้นในการทำงานจริงเป็นสิ่งที่กระทำให้สมบูรณ์ได้ยาก อาจกล่าวได้ว่า ผู้นำที่แท้จริงนั้นเป็น “ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องความยุ่งยากซับซ้อน” ซึ่งในอดีตมีความเชื่อว่าความเป็นผู้นำนั้นเป็นมาโดยกำเนิดพร้อมกับคุณลักษณะเฉพาะที่คนทั่วไปไม่มี ปัจจุบันความเชื่อดังกล่าวได้เปลี่ยนไปว่า ผู้นำมิได้เป็นมาโดยกำเนิด การเป็นผู้นำสามารถสร้างขึ้นได้จากการที่ผู้นำใช้ความพยายามและการทำงานหนัก (Leaders are not born, leaders are made and they are made by effort and hard work) การเป็นผู้นำจึงเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้²⁹

ยุคการศึกษาพฤติกรรมผู้นำ (Leader behavior) เริ่มต้นประมาณตอนต้นสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงประมาณ ค.ศ. 1967 เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของการศึกษาคุณลักษณะของผู้นำ ประกอบกับความเจริญทางจิตวิทยาในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์จึงทำให้นักวิจัยหันมาสนใจในการศึกษาพฤติกรรมของผู้นำ การศึกษาพฤติกรรมของผู้นำเป็นการศึกษาว่าผู้นำทำหรือปฏิบัติอย่างไร เช่น วิธีการที่ผู้นำมอบหมายงาน วิธีการสื่อสาร วิธีสร้างแรงจูงใจให้แก่ลูกน้อง ซึ่งวิธีการศึกษาพฤติกรรมผู้นำเชื่อว่าผู้นำนั้นฝึกได้หรือเรียนได้ ดังนั้นหากบุคคลได้รับการฝึกฝนให้มี

²⁹เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, ผู้นำ บทบาท และอำนาจ [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2546. เข้าถึงได้จาก <http://www.suthep.ricr.ac.th/chapter1.doc>

พฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสมแล้วย่อมเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลได้ ในการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำนั้นนักวิจัยมักจะดำเนินการใน 2 แบบดังนี้ 1)การศึกษาพฤติกรรมผู้นำโดยการศึกษาหน้าที่ของผู้นำ วิธีนี้มุ่งเน้นศึกษาหน้าที่ที่ผู้นำปฏิบัติภายในกลุ่มเช่นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ(task-related) หรือหน้าที่ในการแก้ปัญหาและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษากลุ่ม(group maintenance) ได้แก่ การเสนอแนะวิธีแก้ปัญหา การให้ข้อมูล การให้ความคิดเห็น 2)การศึกษาพฤติกรรมผู้นำโดยการศึกษาแบบของผู้นำ วิธีนี้มุ่งเน้นการศึกษาแบบของผู้นำที่ใช้ในการจัดการกับลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมากนักวิจัยจะแบ่งแบบของผู้นำเป็น 2 แบบ คือ แบบมุ่งงาน (task-oriented style) กับแบบมุ่งคน (employee-oriented style) ผู้นำแบบมุ่งงานมักจะสั่งการ ชี้นำ และนิเทศงานอย่างใกล้ชิด มุ่งเน้นความสำเร็จของงานมากกว่าการพัฒนาหรือการสร้างความสำเร็จให้แก่ลูกน้อง ผู้นำแบบมุ่งคนจะพยายามให้ลูกน้องได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจสร้างความเชื่อถือศรัทธา และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกของกลุ่ม³⁰ ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีพฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารเองให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกริยาอาการที่แสดงออกมาให้ปรากฏทางร่างกาย ซึ่งก็คือ พฤติกรรมภายนอก และรวมถึงความรู้สึกลึกซึ้งที่คิดต่างๆที่ไม่สามารถปฏิบัติให้เห็นได้ คือ พฤติกรรมภายใน พฤติกรรมของมนุษย์แสดงออกในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นกระบวนการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตน³¹

คำว่า “ผู้นำ” (Leadership) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายปรากฏอยู่ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษของออกซ์ฟอร์ดในราว ปี ค.ศ. 1300 มีนักทฤษฎีพยายามอธิบายความหมายเกี่ยวกับผู้นำ ไว้ดังนี้

³⁰เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, “แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับภาวะผู้นำในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,” ในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,2540),48.

³¹วุฒิเลิศ เทวกุล, เอกสารการอบรมวิชาพฤติกรรมมนุษย์ (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,2539),8.

แทนแนนบอม(Tannenbaum)และคณะได้ให้ความหมายของผู้ผู้นำไว้ว่าหมายถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งในหลายบุคคลที่มีอำนาจ อิทธิพลหรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการหรือคำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติหรือพฤติกรรมของคนอื่น³²

ฮาลปิน (Halpin) กล่าวว่า ผู้นำคือผู้ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน 5 ประการต่อไปนี้
1)บุคคลที่มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อคนในหน่วยงานมากกว่าผู้อื่น 2)บุคคลที่มีบทบาทเหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ 3)บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการทำงานในหน่วยงานให้งานดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ 4)บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากบุคคลอื่นให้เป็นผู้นำ 5)บุคคลที่ดำรงตำแหน่ง ผู้นำในหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงาน³³

เสนาะ ดิยาวี กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่สามารถใช้อำนาจโดยไม่มีการบังคับกระตุ้นคนอื่นให้ทำงานอย่างเต็มที่จนประสบความสำเร็จตามต้องการ³⁴

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ผู้นำนั้น มีหน้าที่ที่จะมาประสาน และไม่ใช่ประสานเฉยๆ แต่มาประสานให้พาไปโดยเดินหน้าหรือมุ่งหน้าไปสู่จุดมุ่งหมายให้ได้³⁵

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึงบุคคลที่ได้รับการมอบหมายซึ่งอาจมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกให้มีอิทธิพลและบทบาทเหนือกลุ่มสามารถที่จะจูงใจ ชักนำ หรือชี้นำให้สมาชิกของกลุ่มรวมพลังเพื่อปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของกลุ่มให้สำเร็จ³⁶

กล่าวโดยสรุป ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นมีบทบาทในการชักจูงให้บุคคลอื่นกระทำหรือปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ผู้นำต้องการ

³²Robert Tannenbaum and others, *Leadership and Organization* (New York : McGraw-Hill, Book Company,1961),24.

³³Andrew W. Halpin, *Theory and Research in Administration* (New York : Macmillan, 1996), 27 – 28.

³⁴เสนาะ ดิยาวี, *หลักการบริหาร*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544),183.

³⁵พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), อ้างถึงใน พรนพ พุกกะพันธุ์, *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์, 2544),17.

³⁶เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,2540),8.

ความหมายของพฤติกรรมผู้นำ

มีผู้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมผู้นำไว้หลายท่าน ในที่นี้จะกล่าวเพียงบางท่าน คือ คาร์เตอร์(Carter) อ้างถึงในสมพงษ์ เกษมสิน ได้ให้ความหมายพฤติกรรมของผู้นำว่า เป็นพฤติกรรมใดๆ ที่ผู้กระทำปรารถนาที่จะได้รับการยอมรับหรือกล่าวโดยกว้างๆ ก็คือพฤติกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ ปรารถนาที่จะแสดงพฤติกรรมเป็นผู้นำ ขณะที่ชาร์เติล(Shartle) อ้างถึงในสมพงษ์ เกษมสิน พฤติกรรมของบุคคลซึ่งมีผลต่อการกระทำของบุคคลอื่นหรือตอบสนองในเป้าหมายร่วมกัน สอดคล้องกับที่ไลเคอร์ท(Likert) อ้างถึงในสมพงษ์ เกษมสิน พฤติกรรมผู้นำเป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลเพื่อควบคุมกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อผู้ตาม ส่วนแฮมพิลล์ (Hamphill) อ้างถึงในสมพงษ์ เกษมสิน ว่าพฤติกรรมผู้นำเป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลขณะที่เข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่มด้วยเป้าหมายเดียวกัน ในทำนองเดียวกันกับที่ฟิเดเลอร์ (Fiedler) อ้างถึงในสมพงษ์ เกษมสิน ได้กล่าวว่า พฤติกรรมผู้นำ หมายถึง การกระทำเฉพาะสิ่งๆ ที่ผู้นำผูกพันในวิถีทางเดียวกันและประสานการทำงานร่วมกันของสมาชิกของกลุ่มที่อาจรวมถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ของงานการยกย่องหรือวิพากษ์วิจารณ์สมาชิกกลุ่ม ตลอดจนการแสดงถึงการคำนึงถึงสวัสดิภาพและความรู้สึกของกลุ่ม เป็นต้น³⁷

อาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมผู้นำนั้นเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกอย่างเห็นได้ชัดเจนที่มีผลต่อผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานที่มีเป้าหมายและทิศทางเดียวกันและจากการศึกษาพฤติกรรมผู้นำพบว่าพฤติกรรมผู้นำนั้นเน้นที่พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกอย่างถาวรหรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้นำที่มีประสิทธิผลหรือไม่มีประสิทธิผลนั้นไม่ได้ต่างกันที่คุณลักษณะ(Trait) แต่จะต่างกันที่วิธีการปฏิบัติของผู้นำที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมต่างๆ โดยที่พฤติกรรมนั้นถูกสร้างขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะหยุดก็ต่อเมื่อแรงขับถูกขจัดออกไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำ

การศึกษาพฤติกรรมผู้นำที่เชื่อว่าพฤติกรรมต่างๆ ของผู้นำเป็นสิ่งที่เรียนรู้กันได้ คนที่ได้รับการฝึกฝนให้มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เหมาะสมจะสามารถเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ดังนี้

³⁷Cater, Shartle, Likert, Hemphill and Fiedler, อ้างถึงในสมพงษ์ เกษมสิน, Administrative Leadership Chapter 2 [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2546. เข้าถึงได้จาก http://www.thai.net.swan_7/

ฮาลปินและไวเนอร์ (Halpin and Winer) ซึ่งอยู่ในสถาบันวิจัยธุรกิจของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เริ่มโครงการวิจัยเพื่อหาข้อเท็จจริงที่ว่า พฤติกรรมของหัวหน้างานจะแสดงให้เห็นเพียงมิติเดียวได้หรือไม่ โดยกำหนดพฤติกรรมผู้นำไว้ 2 มิติด้วยกัน³⁸ คือ

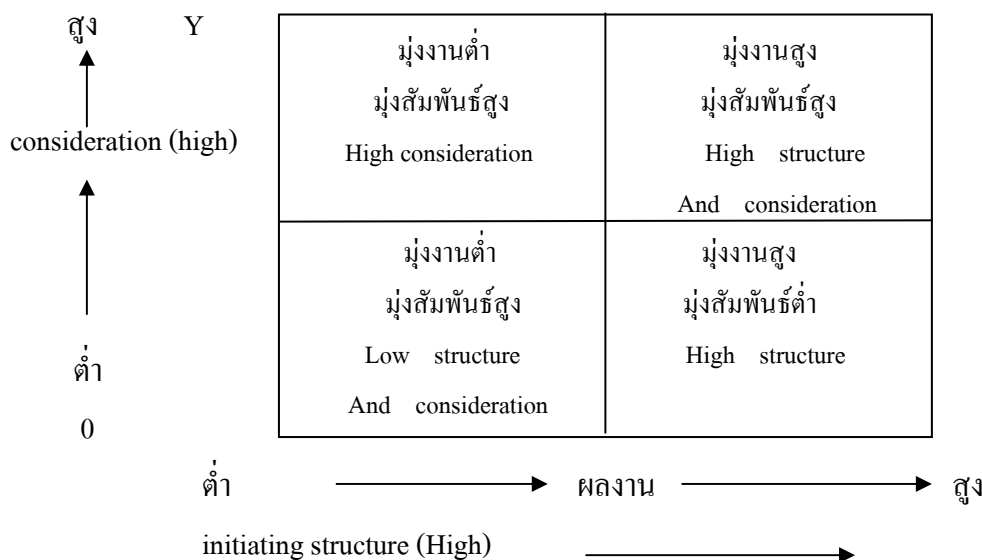
1. มิติมุ่งสัมพันธ์ (consideration structure) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน มีความไว้วางใจกัน ยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน มีความรักใคร่กลมเกลียวระหว่างผู้นำและผู้ร่วมงาน

2. มิติมุ่งงาน (initiating structure) หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเขากับสมาชิกของกลุ่มในการสร้างรูปแบบการจัดองค์การที่ดี การทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จได้ทั้งคุณภาพและปริมาณ

ในการศึกษาวิจัยของ Ohio ได้ค้นคว้าหาวิธีการใหม่ๆ และปรากฏออกมาว่าในการแสดงลักษณะการบริหารงานของหัวหน้างานนั้น อาจจะแสดงได้ด้วยสี่เหลี่ยม (quadrants) 4 รูปบนแกนสมมติฐานทั้งสองแกนที่ได้ตั้งใจไว้แต่เดิม คือ initiating structure และ consideration structure ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 พฤติกรรมผู้นำตามแนวการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ

The Ohio state leadership quadrants

ที่มา : Andrew W. Halpin, Theory and Research in Administration (New York : Macmillan, 1996),85.

³⁸Ibid.,86.

สรุปผลการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ โดยทางทฤษฎีพบว่าภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์สูงและมุ่งงานสูงเป็นพฤติกรรมที่ดีที่สุดและภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ต่ำและมุ่งงานต่ำเป็นพฤติกรรมผู้นำที่แย่ที่สุด

พฤติกรรมผู้นำแบบตาข่ายการบริหารของเบลคและมูตัน (managerial grid theory)

เบลคและมูตัน (Blake and Mouton) ได้พัฒนาโครงข่ายพฤติกรรมจากแนวคิดพื้นฐานว่าผู้นำที่มีประสิทธิภาพสมควรต้องมีความสามารถในการทำงาน และความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยสร้างตาราง 2 มิติ ที่มีขนาด 9x9 โดยกำหนดให้แกนนอนแทนผู้นำที่ให้ความสำคัญกับงาน (production oriented) และแกนตั้งแทนผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคน (people oriented) ดังนั้น ตารางจะมี 81 ช่อง แต่ละช่องคือเป็นแบบผู้นำที่มีพฤติกรรมแตกต่างกันไป ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงพฤติกรรมผู้นำตามแนวคิดของเบลคและมูตัน

ให้ความสำคัญกับคน	9	1,9							9,9	
	8	(ผู้จัดการสโมสร)						(ผู้จัดการทีม)		
	7									
	6									
	5				5,5					
	4			(คนขององค์กร)						
	3									
	2	(ผู้จัดการไม่มีความสามารถ)				(ผู้จัดการมุ่งเน้นงาน)				
	1	1,1							9,1	
0	ต่ำ									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ให้ความสำคัญกับงาน									

ที่มา : Robert Blake and Jane S. Mouton, The Managerial Grid (Houston, Texas : Gulf Publishing, 1964),10.

จากตารางที่ 5 อธิบายได้ดังนี้

1) แบบ 1,1 ผู้จัดการที่ไม่มีความสามารถ (improverished manager) เป็นผู้นำที่ขาดความสามารถทั้งด้านการทำงานและด้านคน

2) แบบ 1,9 ผู้จัดการสโมสร (country Club manager) เป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญและความสนใจต่อความต้องการและความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชามีมนุษยสัมพันธ์ดี สร้างบรรยากาศการทำงานเป็นกันเอง ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพอใจในการทำงาน

3) แบบ 9,1 ผู้จัดการแบบมุ่งเน้นงาน (authority obedience manager) เป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการทำงาน และผลงานอย่างมากจนไม่เห็นความสำคัญของบุคคล และความสัมพันธ์ที่มีกับผู้ใต้บังคับบัญชา

4) แบบ 9,9 หัวหน้าทีมหรือผู้จัดการทีม (team manager) เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพที่สุด มีความสามารถในเรื่องงานและเรื่องคน เพื่อนร่วมงานมีความพอใจในการทำงาน ทำให้งานประสบความสำเร็จสูง ทุกฝ่ายมีความพอใจในผลงานที่ทำ

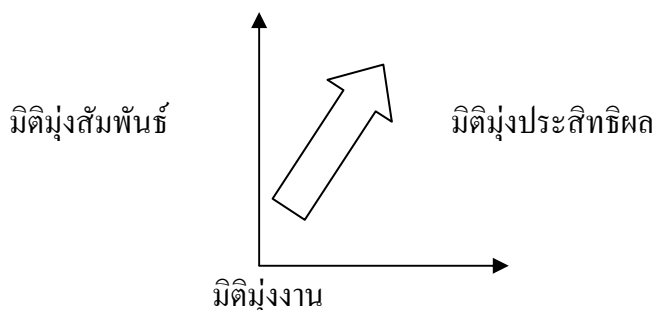
5) แบบ 5,5 ผู้จัดการแบบคนขององค์กร (organization man manager) เป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคนและงานในระดับเท่าๆ กันพอประมาณ ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพอใจบ้างและงานก็สำเร็จตามควร³⁹

พฤติกรรมผู้นำแบบสามมิติ (three - dimensional theory)

รูปแบบพฤติกรรมภาวะผู้นำ เรดดิน (Reddin) เป็นผู้เสนอขึ้นมาโดยได้รวมดาข่ายการบริหารของเบลค และมูตัน (Blake and Mouton) และทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของฟีลเดอร์ (Fiedler) เข้าด้วยกัน และได้เพิ่มมิติด้านความมีประสิทธิภาพอีกมิติหนึ่ง รวมเป็น 3 มิติ คือ

1) ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคน (people - oriented dimension) 2) ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับงาน (task - oriented dimension) 3) ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (effective dimension) ดังแผนภูมิที่ 3

³⁹Robert Blake and Jane S. Mouton, The Managerial Grid (Houston, Texas : Gulf Publishing, 1964),52-53.

แผนภูมิที่ 3 มิติทั้งสามของทฤษฎีสถิตสามมิติของเรดดิน (Reddin)

ที่มา : William J. Reddin, Managenial Effectiveness (New York : McGraw – Hill, 1970),10.

ตามแนวคิดของเรดดิน (Reddin) แบ่งลักษณะภาวะผู้นำออกได้เป็น 3 กลุ่ม

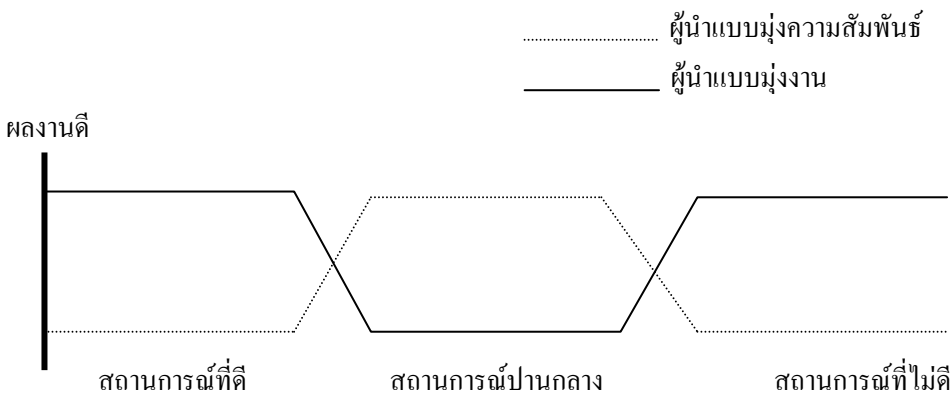
- 1) ภาวะผู้นำแบบไร้ประสิทธิผล (ineffective leadership styles) ประกอบด้วย
 - ผู้นำแบบนักบุญ (missionary style) มุ่งแต่เอาใจคน
 - ผู้นำแบบประนีประนอมจนเสียการตัดสินใจของตนเอง (compromiser style)
 - ผู้นำแบบเผด็จการ (autocrat style) ถืออำนาจตนเป็นใหญ่ มุ่งแต่งงาน
 - ผู้นำแบบหนีงาน (deserter style) ปล่อยปละละเลยหน้าที่ทั้งเรื่องคนและเรื่องงาน
- 2) ภาวะผู้นำแบบพื้นฐาน (basic leadership style) ประกอบด้วย
 - ผู้นำแบบสัมพันธ์ (related style) สนใจสัมพันธ์ภาพระหว่างคน
 - ผู้นำแบบประสาน (integrated style) สนใจนี่ก็กิจกรรมทั้งด้านคนและงาน
 - ผู้นำแบบมุ่งมั่น (dedicated style) เน้นด้านงานมาก่อน
 - ผู้นำแบบอิงเกณฑ์ (separated style) ปล่อยให้ต่างคนต่างทำงานตามหน้าที่
- 3) ภาวะผู้นำแบบประสิทธิผล (effective leadership style) ประกอบด้วย
 - ผู้นำแบบนักพัฒนา (developer style) ให้ความไว้วางใจผู้ร่วมงาน
 - ผู้นำแบบนักบริหาร (executive style)
 - ผู้นำแบบเผด็จการมีศิลป์ (benevolent autocrat style) มุ่งงานเป็นหลักมีศิลป์ในการปฏิบัติงาน

- ผู้นำแบบยึดระเบียบ (bureaucrat style)⁴⁰ สนใจน้อยทั้งเรื่องคนและเรื่องงาน

ทฤษฎีตามสถานการณ์ของ ฟิดเลอร์ (Fiedler)

ฟิดเลอร์ (Fred Fiedler) ได้เสนอแนวคิดเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำแบบจำลอง ความมีประสิทธิภาพ ของผู้นำในการที่จะทำให้การปฏิบัติงานของกลุ่มบรรลุ หรือพบกับความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์โครงสร้างความต้องการของผู้นำ และระดับที่ผู้นำสามารถควบคุม และมีอิทธิพลต่อ สถานการณ์ขณะใดขณะหนึ่ง ซึ่งปัจจัยหรือตัวแปรด้านสถานการณ์ที่สำคัญที่จะช่วยให้ตัดสินใจได้ว่าความเป็นผู้นำแบบใดจึงจะมีประสิทธิผล มี 3 ประการ คือ (1)ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับ ผู้ใต้บังคับบัญชา (leader – member relation) อยู่ในระดับดีหรือไม่ ถ้าผู้นำเข้ากับ ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ดี ผู้นำไม่จำเป็นต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ที่เป็นทางการในการสั่งการ (2)โครงสร้างของงาน (task structure) มีกำหนดโครงสร้างไว้ชัดเจนหรือไม่ถ้างานนั้นไม่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่แน่ชัดอำนาจของผู้นำจะน้อยลงเพราะผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถที่จะโต้แย้ง สงสัย หรือไม่เห็นด้วยกับคำแนะนำหรือคำสั่งของผู้นำได้ (3)อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำ (position power) มีมากหรือน้อย ถ้าผู้นำที่มีสิทธิ์ขาดในการลงโทษหรือให้ผลตอบแทนมาก ผู้นำจะมีอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชามาก

บทคัดย่อวารสารวิชาการ สงวนลิขสิทธิ์

ผลงานไม่ดี	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ดี	ดี	ดี	ดี	แย่	แย่	แย่	แย่
2	มี	มี	ไม่มี	ไม่มี	มี	มี	ไม่มี	ไม่มี
3	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย

⁴⁰W.J. Reddin, "The Tri – Dimensional Grid," The Canadian Personnel and Industrial Relations Journal (January 1966) :13 – 20.

- 1 = ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิก
- 2 = โครงสร้างของงาน
- 3 = อำนาจโดยตำแหน่ง

แผนภูมิที่ 4 แบบจำลองภาวะผู้นำแบบสถานการณ์ของ Fiedler

ที่มา : Fred E.Fiedler, อ้างถึงใน มัลลิกา ต้นสอน, พฤติกรรมองค์การ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2544),59.

จากภาพแสดงให้เห็นรูปแบบภาวะผู้นำของฟีเดเลอร์ คือ แกนนอนจะแสดงถึงตัวแปรของปัจจัยด้านสถานการณ์ 3 ประการ ในช่องทั้ง 8 สถานการณ์ เรียงลำดับจากสถานการณ์ ที่เอื้อต่อผู้นำมากที่สุด จากช่องที่ 1 ผู้นำมีความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาดี งานที่มอบหมาย ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติมีการกำหนดเค้าโครงระเบียบแบบแผนไว้ชัดเจน และอำนาจหน้าที่ของผู้นำมีมากเป็นสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำมากที่สุด ส่วนช่องที่ 8 ผู้นำไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา งานที่มอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโครงสร้างไม่ชัดเจน และอำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำ มีน้อย เป็นสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำน้อยที่สุดส่วนแกนตั้งแสดงให้เห็นถึงผลการปฏิบัติงานของ ผู้ร่วมงาน ในที่สนะของฟีเดเลอร์ ผู้นำ แบบมุ่งงานจะมีประสิทธิผลสูงกว่าผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำมากที่สุดและน้อยที่สุด นั่นคือ ปัจจัยในสถานการณ์ที่ 1 , 2 และ 7 , 8 ตามลำดับ ส่วนผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์จะมีประสิทธิผลสูงกว่าผู้มุ่งงาน ในสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำปานกลาง นั่นคือ ปัจจัยใน สถานการณ์ช่องที่ 3 , 4 , 5 , 6 ตามลำดับ

นอกจากนั้น ฟีเดเลอร์ ยังให้ข้อเสนอแนะว่าการเปลี่ยนแปลงแบบของผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นเรื่องยาก เนื่องจากแบบของความเป็นผู้นำค่อนข้างจะไม่ยืดหยุ่น และไม่มีแบบของผู้นำแบบใดที่จะเหมาะสมกับทุกสถานการณ์ ฟีเดเลอร์ จึงได้เสนอแนะว่าควรที่จะเลือกผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หรือถ้าทำไม่ได้ก็ควรที่จะเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ให้เหมาะสมกับแนวทางการเป็นผู้นำ⁴¹

ผู้นำตามลักษณะวงจรชีวิต (Life cycle theory)

เฮอร์เซย์ และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard) ได้พัฒนาขึ้นมาจากความเชื่อที่ว่าแบบของผู้นำที่มีประสิทธิผลจะเปลี่ยนแปลงไปตามความพร้อมของผู้ใต้บังคับบัญชา ทฤษฎีนี้พัฒนามาจากแนวคิดการเป็นผู้นำของกลุ่มโอไฮโอโอเสตท (Ohio State) ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์

⁴¹Fred E. Fiedler, "The Contingency Model," Basic Studies in Social Psychology (New York : Holt, Rinehart and Winston, 1965), 538-551.

ของฟีดเลอร์ (Fiedler) และทฤษฎีสถิตยศาสตร์ (Reddin) โดยแบ่งพฤติกรรมพื้นฐานของผู้นำ เป็น 4 แบบ คือ แบบงานสูงสัมพันธต่ำ, แบบงานสูงสัมพันธสูง, แบบงานต่ำสัมพันธสูง และงานต่ำสัมพันธต่ำ

ตามทฤษฎีความเป็นผู้นำตามลักษณะวงจรชีวิตของเฮอร์เชย์ และบลันชาร์ดนี้ ไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นถึงแบบของความเป็นผู้นำที่มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดตามระดับความพร้อมของผู้ใต้บังคับบัญชา ในแต่ละช่วงของการทำงานเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงโอกาสของผู้นำแบบอื่นที่อาจจะประสบความสำเร็จได้ด้วย กล่าวคือในกรณีที่ผู้นำไม่สามารถใช้แบบของความเป็นผู้นำตามที่ต้องการได้ ผู้นำก็อาจนำแบบของผู้นำที่มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้ในระดับรองๆ ลงมาโดยพิจารณาว่าผู้นำแบบใดอยู่ห่างจากแบบที่มีโอกาสประสบความสำเร็จสูงสุดตามเส้นโค้งมากที่สุดและห่างออกมาตามลำดับ ดังนี้

1. ในระดับความพร้อมของผู้ใต้บังคับบัญชา R_1 แบบของผู้นำที่เหมาะสมตามลำดับที่ 1-4 ประกอบด้วย ลำดับที่ 1 ผู้นำแบบมุ่งงานสูงแต่มุ่งความสัมพันธ์ต่ำ ลำดับที่ 2 ผู้นำแบบมุ่งงานสูงและมุ่งความสัมพันธ์สูง ลำดับที่ 3 ผู้นำแบบมุ่งงานต่ำแต่มุ่งความสัมพันธ์สูง ลำดับที่ 4 ผู้นำแบบมุ่งงานต่ำและมุ่งความสัมพันธ์ต่ำ

2. ในระดับความพร้อมของผู้ใต้บังคับบัญชา R_2 แบบผู้นำที่เหมาะสมตามลำดับที่ 1-3 ประกอบด้วย ลำดับที่ 1 ผู้นำแบบมุ่งงานสูงและมุ่งความสัมพันธ์สูง ลำดับที่ 2 ผู้นำแบบมุ่งงานต่ำแต่มุ่งความสัมพันธ์สูง ลำดับที่ 3 ผู้นำแบบมุ่งงานต่ำและมุ่งความสัมพันธ์ต่ำ

3. ในระดับความพร้อมของผู้ใต้บังคับบัญชา R_3 แบบผู้นำที่เหมาะสมตามลำดับที่ 1-3 ประกอบด้วย ลำดับที่ 1 ผู้นำแบบมุ่งงานต่ำแต่มุ่งความสัมพันธ์สูง ลำดับที่ 2 ผู้นำแบบมุ่งงานสูงและมุ่งความสัมพันธ์สูง ลำดับที่ 3 ผู้นำแบบมุ่งงานสูงแต่มุ่งความสัมพันธ์ต่ำ

4. ในระดับความพร้อมของผู้ใต้บังคับบัญชา R_4 แบบผู้นำที่เหมาะสมตามลำดับที่ 1-4 ประกอบด้วย ลำดับที่ 1 ผู้นำแบบมุ่งงานต่ำและมุ่งความสัมพันธ์ต่ำ ลำดับที่ 2 ผู้นำแบบมุ่งงานต่ำแต่มุ่งความสัมพันธ์สูง ลำดับที่ 3 ผู้นำแบบมุ่งงานสูงและมุ่งความสัมพันธ์สูง ลำดับที่ 4 ผู้นำแบบมุ่งงานสูงแต่มุ่งความสัมพันธ์ต่ำ

ทฤษฎีความเป็นผู้นำตามลักษณะวงจรชีวิตนี้ได้รับความสนใจมากเพราะได้เสนอแนะว่าผู้นำควรจะต้องยืดหยุ่น และเปลี่ยนแปลงแบบของความเป็นผู้นำของตนเสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับความพร้อมของผู้ใต้บังคับบัญชา เฮอร์เชย์และบลันชาร์ด ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมว่ามี 2 ประการ คือ ประการแรกความสามารถ (Ability) หรือความพร้อมในด้านการทำงาน (Job Readiness) หมายถึง ความสามารถในการทำงาน หรือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จโดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ มีความรับผิดชอบ และทำงานเสร็จ

ตามเวลาประการที่สองความเต็มใจ(Willingness)หรือความพร้อมในด้านจิตวิทยา(Psychological Readiness) หมายถึงขอบเขตซึ่งแต่ละคนหรือกลุ่มมีความเต็มใจหรือแรงจูงใจที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยอาศัยความมั่นใจ ความมุ่งมั่น ทำให้เกิดความเต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน ความตั้งใจทำงาน เจตคติที่มีต่องาน แรงจูงใจในความสำเร็จ และความมีอิสระในการทำงานความพร้อมในการทำงาน จึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง เพราะในการทำงานใดๆ ก็ตาม ถ้าผู้ปฏิบัติงานมีความพร้อมในงานที่ปฏิบัติอยู่จะนำไปสู่ความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ⁴²

ทฤษฎีภาวะผู้นำ กรวยทางสู่เป้าหมาย (Path – goal – theory)

เฮาส์(Robert J. House) ได้พิจารณาทฤษฎีความเป็นผู้นำจากงานวิจัยของตนเองประกอบกับข้อสนับสนุนจากงานวิจัยของนักวิจัยอื่นๆ เช่น วรูม (Vroom) ,ฟีเดเลอร์ (Fiedler) เป็นต้น หลักสำคัญของทฤษฎีนี้ คือ มุ่งให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำเชิงกระตุ้นจูงใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการสร้างความพอใจให้แก่เขาและสร้างอิทธิพลเหนือการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยวิธีวางแนวทางให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายต่างๆ ทั้งขององค์กรและของตัวเองไปพร้อมๆ กันแนวความคิดในการพิจารณาแบบของผู้นำที่มีประสิทธิผล (effectiveness) โดยการมองที่แนวทางและเป้าหมายของการทำงาน(a path – goal – theory of leadership effectiveness) โดยชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของความเป็นผู้นำที่มีต่อแรงจูงใจของผู้ใต้บังคับบัญชา แทนที่จะมุ่งวิเคราะห์แต่แบบของผู้นำแต่เพียงอย่างเดียว เช่นที่นักวิชาการคนอื่นๆ พิจารณาโดยที่เฮาส์(House)พยายามชี้ให้เห็นว่าผู้นำที่ให้ความสำคัญกับงานจะมีประสิทธิผลต่อเมื่อสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่ลักษณะงานมีความคลุมเครือสูง เพราะผู้ใต้บังคับบัญชาไม่รู้ว่าเขาจะต้องทำอะไรบ้าง พวกเขาจึงต้องการคำแนะนำเพื่อที่จะช่วยให้พวกเขาปฏิบัติงานได้สำเร็จ และทำให้ได้รับผลตอบแทนตามที่ต้องการ แต่ถ้าในสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่ลักษณะงานมีความกระจ่างเพียงพอผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคนจะมีประสิทธิผลมากกว่า ในแง่ที่สามารถจะกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความมั่นใจอยู่แล้ว การจูงใจและความรู้สึกพึงพอใจในงานจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ ผู้นำจะต้องสร้างให้มีขึ้น ต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความมั่นใจว่าจะสามารถทำงานให้สำเร็จได้ และจะได้รับผลตอบแทนตามที่ต้องการ ซึ่งจะทำให้พวกเขาพอใจในงานที่ทำและมีกำลังใจเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ เฮาส์ (House) ได้ชี้ให้เห็นว่า ถ้าผู้นำ

⁴²Paul Hersey and Kenneth H. Blanchard, Management of Organizational : Utilization Human Resources.(New York : McGraw – Hill Book Co., 1970),158 – 170.

สามารถใช้ความเป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญทั้งงานและคนประกอบกันได้จะทำให้ผลการปฏิบัติงานและกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชาดีขึ้นพร้อมกันไปด้วย แต่อย่างไรก็ดีผู้นำที่ให้ความสำคัญทั้งงานและคนจะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลจริงๆ ต่อเมื่อ ผู้นำสามารถมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยสามารถเพิ่มการรับรู้หรือจูงใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เห็นได้ว่าความพยายามของพวกเขาจะมีผลทำให้พวกเขาปฏิบัติงานได้สำเร็จและจะทำให้พวกเขาได้รับผลตอบแทนตามที่ต้องการ

กล่าวโดยสรุป คือ เฮาส์ (House) เชื่อว่าเราไม่สามารถจะประเมินความมีประสิทธิภาพของผู้นำได้ ถ้าไม่พิจารณาถึงลักษณะแนวทางการปฏิบัติงานตลอดจนแรงจูงใจถึงเป้าหมาย หรือผลสำเร็จของงานที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาประกอบด้วยกล่าวคือ แบบของผู้นำที่มีประสิทธิผลจะเกี่ยวพันกับผลกระทบของแบบของผู้นำแต่ละคนที่มีต่อปัจจัยด้านสถานการณ์ของงาน 2 ประการ คือ ความคลุมเครือหรือความกระจ่างชัดของงานกับความพอใจในงานที่ทำอยู่ซึ่งจะส่งผลไปถึงผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานต้องการ แต่อย่างไรก็ดี เฮาส์ (House) ก็ยังเชื่อว่า ผู้นำที่ให้ความสำคัญทั้งคนและงานจะเป็นผู้นำที่สามารถมีอิทธิพลต่อกำลังใจและผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาไปพร้อมๆ กันได้

ทฤษฎีนี้ได้แยกแบบของผู้นำที่สำคัญออกเป็น 4 แบบ คือ (1) ผู้นำแบบเข้มงวดแจ้งกร้าว (Directive Leadership) (2) ผู้นำแบบช่วยเหลือสนับสนุน (Supportive Leadership) (3) ผู้นำแบบให้เข้ามามีส่วนร่วม (Participative Leadership) (4) ผู้นำแบบมุ่งทำงานให้สัมฤทธิ์ผล (Achievement-Oriented Leadership)

แบบผู้นำต่างๆ ดังกล่าว ผู้บริหารสามารถใช้ได้หลายแบบพร้อมๆ กัน ทั้งนี้ก็จะแบบพร้อมกันหรือไม่เพียงไร ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสถานการณ์ คือ ประการแรก ลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องพยายามสร้างพฤติกรรมของตนให้เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาว่าจะเป็นผู้สร้างความพอใจให้กับเขาได้ในอนาคต อีกประการคือ อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม และความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องพยายามสร้างพฤติกรรมที่ยังผลให้เกิดความสมบูรณ์ครบถ้วนในสภาพแวดล้อมของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยจัดการแนะแนวทางการส่งเสริมสนับสนุน และการให้รางวัลตอบแทน พยายามปรับปรุงสิ่งที่ยังขาดตกบกพร่องให้สมบูรณ์⁴³

⁴³Robert J. House, "A Path Goal Theory of Leader Effectiveness," *Administrative Science Quarterly* 1,3 (September 1971):321 – 338.

รูปแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์การตัดสินใจ ของวรูม และเยตตัน

วรูมและเยตตัน (Vroom and Yetton) ได้ศึกษาความเป็นผู้นำหรือแบบของผู้นำในอีกแนวทางหนึ่งโดยเสนอแนวการพิจารณาแบบของผู้นำจากความมากน้อยที่ผู้นำยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ โดยกำหนดรูปแบบของการตัดสินใจวินิจัยสังการตามสถานการณ์ (contingency model) ขึ้นมา และเสนอแนะว่าผู้นำที่มีประสิทธิผล (Effectiveness) ควรจะใช้การวินิจัยสังการหลายๆ แบบรวมกันไป แต่เมื่อใดจะใช้แบบของความเป็นผู้นำแบบใดนั้นต้องคำนึงถึงสถานการณ์เฉพาะอย่างเป็นหลักก่อน

รูปจำลองของวรูมและเยตตัน(Vroom and Yetton) ระบุถึงแบบความเป็นผู้นำที่เหมาะสมภายในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ แบบของผู้นำจะกำหนดโดยความมากน้อยของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา

วรูม(Vroom) ได้ศึกษาและแยกประเภทของสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจออกเป็น 3 แบบ คือ สถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจที่มีคุณภาพ สถานการณ์ที่แน่ใจว่าการตัดสินใจจะได้รับการยอมรับและนำไปปฏิบัติได้ผล และสถานการณ์ด้านเวลาที่มีอยู่ ในการพิจารณาตัดสินใจแต่ละครั้ง และจากลักษณะของสถานการณ์ทั้ง 3 แบบดังกล่าว วรูม และเยตตัน (Vroom and Yetton) ได้ศึกษาพฤติกรรมในการตัดสินใจวินิจัยสังการของผู้นำในแต่ละสถานการณ์ พบว่าประการแรก ผู้นำมีแนวโน้มที่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจวินิจัยสังการใน 3 กรณีใหญ่ๆ คือ (1)เมื่อต้องคำนึงถึงคุณภาพของงานเป็นประเด็นสำคัญ (2)เมื่อแน่ใจว่าผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับการวินิจัยสังการของผู้นำและจะนำไปปฏิบัติอย่างเต็มใจ (3)เมื่อความขัดแย้งของผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชามีน้อย ผู้นำไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาว่าจะปฏิบัติงานโดยเห็นแก่ประโยชน์ของหน่วยงานมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ประการสุดท้าย ผู้นำมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจวินิจัยสังการใน 3 กรณีใหญ่ๆ คือ (1)เมื่อมีข้อมูลที่จำเป็นในการตัดสินใจพร้อมอยู่แล้ว (2)เมื่อเห็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว (3)เมื่อต้องแก้ปัญหาในเวลาอันจำกัด

จากข้อค้นพบดังกล่าว วรูม และเยตตัน (Vroom and Yetton) ได้เสนอลักษณะของผู้นำตามสถานการณ์การตัดสินใจ 5 แบบ คือ

1. เป็นผู้นำที่ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่ตนเองมีอยู่แล้วเท่านั้น
 2. เป็นผู้นำที่ยอมรับฟังข้อมูลจากผู้ใต้บังคับบัญชาแล้วตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- ผู้ใต้บังคับบัญชามีบทบาทแต่เพียงป้อนข้อมูลต่างๆ ให้แก่ผู้นำตามที่ผู้นำต้องการเท่านั้น ไม่มีสิทธิในการเสนอความเห็นหรือร่วมตัดสินใจ
3. เป็นผู้นำที่ยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะ

แนวทางในการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคลหรือในบางกรณีอาจขอคำแนะนำต่างๆ เท่าที่จำเป็นแล้วจึงตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งการตัดสินใจนี้อาจจะสะท้อน หรือไม่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของผู้ได้บังคับบัญชาก็ได้

1. เป็นผู้นำที่ยอมให้กลุ่มผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา หลังจากนั้น ผู้นำจะรวบรวมความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาทั้งหมด มาพิจารณาแล้วจึงตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งการตัดสินใจนี้อาจจะสะท้อน หรือไม่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของกลุ่มผู้ได้บังคับบัญชาก็ได้

2. เป็นผู้นำที่ยอมให้กลุ่มผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา หลังจากนั้น ผู้นำและกลุ่มผู้ได้บังคับบัญชาจะร่วมกันสร้างและประเมินทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยที่พยายามใช้อิทธิพลของตนเอง เพื่อให้กลุ่มตัดสินใจตามที่ตนเองต้องการ ตลอดจนเต็มใจยอมรับและดำเนินการแก้ปัญหาตามแนวทางที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มทั้งหมด

แบบของผู้นำ 5 แบบจะเหมาะสมกับสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้นองค์ประกอบสองอย่างที่ใช้เลือกแบบของการตัดสินใจ คือ (1) มีความแน่ใจว่าการตัดสินใจมีคุณภาพ (2) มีความแน่ใจว่าการตัดสินใจที่ทุกคนยอมรับ จำเป็นต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ⁴⁴

พฤติกรรมผู้นำยุคใหม่ตามแนวคิดของอับรามสัน (Abramson)

อับรามสัน (Abramson) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้นำยุคใหม่ในสังคมจะต้องมีระบบดั้งเดิม ระบบตำแหน่ง พฤติกรรมของผู้นำยุคใหม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการฝึกฝนและพัฒนาพฤติกรรมของตนเองจนมีทักษะความชำนาญ ผู้นำยุคใหม่จะต้องเป็นผู้สื่อสาร (communicator) ประสานงานพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้ร่วมงาน (collaborator) ผู้สอน (coach) และผู้กระตุ้น (catalyst) กระตุ้นในการทำงานให้สิ่งต่างๆ เกิดขึ้น เพื่อนำความสำเร็จมาสู่องค์กร

1) **ผู้สื่อสาร (communicator)** หมายถึง ผู้มีการสื่อสารที่เหมาะสม แจ่มชัด ข้อมูลข่าวสาร สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารในสถานศึกษา ความสามารถในการดำเนินการประชุม สามารถแก้ปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีความสามารถในการมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น อับรามสัน (Abramson) ได้เสนอแนวความคิดว่าการสื่อสารคือด้านที่สำคัญที่สุดของภาวะผู้นำ และจะต้องมี

⁴⁴Victor H. Vroom, "A New Look at Managerial Decision Making," *Organization Dynamics* 1,5 (Spring 1973) : 66 – 80.

กฎระเบียบ และทำให้เป็นนิสัยในการใช้อำนาจ และบุคคลควรจะทำในสิ่งซึ่งคนต้องการให้พวกเขาทำถ้าบอกเขาถึงสิ่งซึ่งคนต้องการให้เขาทำมากกว่าที่คนไม่ได้บอกพวกเขา การสื่อสารส่วนบุคคลจำเป็นต้องชัดเจน สอดคล้องกันและรอบคอบ ระมัดระวัง การฟังก็มีส่วนสำคัญในการสื่อสาร

2) ผู้ร่วมงาน (collaborator) หมายถึง ผู้ให้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว มีการทำงานร่วมกันแบบฉันทน์เพื่อน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนามีกิจกรรมารยาทที่เหมาะสมตามกาลเทศะและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่และงานที่ปฏิบัติ อับรามสัน (Abramson) พบว่า ผู้บริหารอธิบายถึงเหตุผลที่แท้จริงสำหรับแรงคลใจของเขาไปสู่การจัดการความร่วมมือมีความไม่สมหวังมากมายกับการขาดความเชื่อมั่นจากเจ้าหน้าที่ของพวกเขาในระหว่างการตัดสินใจขององค์กร ความร่วมมือปรากฏให้เห็นง่ายๆ จากประสิทธิผลที่มากขึ้น และถ้าคนมีความเชื่อมั่น ก็สามารถที่จะตัดสินใจได้ด้วยตนเองกระบวนการทางงบประมาณเป็นการยกตัวอย่างให้เห็นภาพความต้องการ ความร่วมมือมากขึ้นในด้านการทำการตัดสินใจ ภาวะผู้นำแบบใหม่ปรากฏว่ามีคนเคลื่อนไหวก้าวออกไปจากลำดับขั้นไปสู่สัมพันธภาพแบบเท่าเทียมกัน ลูกจ้างถูกมองว่าเป็นหุ้นส่วน และคนที่ร่วมมือกันไม่มีการเน้นความสำคัญไปที่อำนาจที่ถูกมอบให้บทบาทของผู้ให้ความร่วมมือยังมีความสำคัญต่อการแยกไปของคนที่เจริญเติบโตและประสบความสำเร็จในการบริหาร หลายคนเริ่มที่จะร่วมมือเป็นวิถีทางที่จะควบคุมการทำงานและเพิ่มคุณค่า

3) ผู้สอน (coach) หมายถึง ผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีบทบาทเป็นผู้นำในทุกด้านรู้ว่าการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ร่วมงานในการทำงานมีการติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงานมีการพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีและมีความเป็นกันเองในการปฏิบัติงาน อับรามสัน (Abramson) พบว่า ภาวะผู้นำแบบใหม่ต้องการที่จะเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดและไว้ใจได้ และเป็นผู้ฝึกสอนมิใช่เจ้านาย การทำงานของผู้บริหารคือการช่วยเหลือให้คนเจริญเติบโตขึ้น ต้องกระตุ้นคนให้ทำสิ่งต่างๆ ซึ่งพวกเขาไม่เคยทำมาในอดีต เพื่อทำให้พวกเขาเป็นผู้นำและให้ความสนใจไปที่พื้นฐานของแต่ละบุคคลต้องเข้าใจความต้องการของพวกเขาและติดต่อกับพวกเขา การฝึกสอนเป็นงานที่หนักอย่างยิ่งของภาวะผู้นำแบบใหม่ งานของผู้นำก็คือการสร้างสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องให้เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นการดึงสิ่งที่ดีที่สุดในบุคคลนั้นออกมา และยอมให้พวกเขาได้ทำงานที่ดีที่สุดของเขา

4) ผู้กระตุ้น (catalyst) หมายถึง ผู้ใช้การจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานตามเป้าหมาย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงาน ยกย่องผู้ร่วมงานที่ประสบความสำเร็จ เห็นใจและให้กำลังใจผู้ร่วมงานที่ทำงานผิดพลาดให้ความเป็นธรรมชาติแก่ผู้ร่วมงานอย่างเสมอภาค แบ่งปันประโยชน์แก่ผู้ร่วมงานและแสดงความรอบรู้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อับรามสัน (Abramson) พบว่า ผู้นำที่แท้จริงทำมากกว่าที่จะทะนุถนอม

องค์กร เขาทำตัวเปรียบเป็นตัวกระตุ้นในการก่อให้เกิดและเป็นตัวเร่งให้เกิดผลสรุปมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์กรและใช้เป็นตัวควบคุมอำนาจเพื่อความสำเร็จและผู้นำต้องทำให้ทุกๆ คนเดินเข้าไปสู่วิสัยทัศน์นั้นเพราะการมีวิสัยทัศน์จำเป็นจะต้องมีคนซึ่งมีความสามารถโดยมุ่งไปที่คนที่มีความกระตือรือร้นและคนที่มีความละเอียด การทำงานต้องมีความรู้และยอมรับในหน้าที่งานที่ดี ดังนั้นตัวกระตุ้นก็คือผู้ที่มีความกระตือรือร้น เนื่องจากการสร้างวิสัยทัศน์ขององค์กร คือการสร้างความร่วมมือมากกว่าความพยายามโดยลำพัง⁴⁵

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียน การวัดผล ประเมินผล รวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ให้มี คุณภาพ และมีประสิทธิภาพ

ความหมายและความสำคัญ

การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบริหารงานวิชาการเป็นเรื่องที่สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาต้องรับผิดชอบ โดยตรง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อนำการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปัจจัยสู่ความสำเร็จของหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ มีนักบริหารการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

ธเนศ กิดรุ่งเรือง ได้แสดงแนวคิดไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และการปรับปรุงพัฒนาการเรียน

⁴⁵Mark A. Abramson, "In Search of the New Leadership," *Leadership* 10 (September 1996):

การสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นหัวใจของการศึกษา⁴⁶

งานวิชาการ ถือว่าได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ส่วนงานด้านอื่นๆ เป็นงานที่มาสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จาก 1) โรงเรียนมีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการชัดเจน 2) ผู้บริหารโรงเรียนเกิดแนวคิดในการพัฒนางาน 3) ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูตระหนักและร่วมมือพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนอย่างจริงจัง 4) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁴⁷

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

มิลเลอร์ (Miller) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานวิชาการไว้ 4 ด้าน คือ 1) การจัดโปรแกรมเรียน 2) การปฏิบัติตามโปรแกรม 3) การติดตามการเรียนการสอน 4) การจัดบริการการสอน⁴⁸ ในขณะที่ เซอร์จิอวานนีและคณะ (Sergiovanni and Others) มีความเห็นว่างานวิชาการต้องประกอบด้วย 1) การตั้งปรัชญาการศึกษาขึ้นมาเพื่อปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว 2) การจัดทำโครงการทางการศึกษาต่างๆ 3) การจัดให้มีการประเมินผลหลักสูตรและมีการเรียนการสอน 4) การสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และ 5) การจัดหาวัสดุสำหรับการเรียนการสอน⁴⁹ ส่วน อุทัย บุญประเสริฐ ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 6 ด้าน คือ 1) เรื่องความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) เรื่องการจัดการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 3) เรื่องกิจกรรมนักเรียนและการบริหารกิจกรรมนักเรียนให้ตอบสนองหลักสูตรและเสริมสร้างหลักสูตรให้เป็นผลสมบูรณ์ 4) เรื่องสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยตรงเพื่อเสริมพัฒนาการของนักเรียนตาม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเพื่อเสริมความทันสมัยทาง

⁴⁶ ธีเนศ คิรุ่งเรือง, การประกันคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (นครปฐม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539), 56.

⁴⁷ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การบริหารงานวิชาการชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง, เล่ม 5 (กรุงเทพฯ : บริษัท พีเอสพีวี จำกัด, 2541), 84.

⁴⁸ Miller, Van. The Public Administration of American School System (New York : The Macmillan, 1975), 175.

⁴⁹ Thomas J. Sergiovanni and others, Educational Governance and Administration (New York : The McMillan Company, 1965), 175.

วิชาการแก่ครูโดยตรง5)เรื่องการวัดผล การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามจุดหมายและหลักการของหลักสูตรและการประเมินมาตรฐานคุณภาพวิชาการของโรงเรียน 6)เรื่องการนิเทศการศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพสำหรับบุคลากรครู และบุคลากรทางการศึกษา⁵⁰

จากขอบข่ายงานวิชาการที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษาและมีงานย่อยต่างๆ ที่สนับสนุนงานด้านนี้อยู่มาก สามารถกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพราะครอบคลุมงานด้านต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด คือ 1)งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2)งานด้านการเรียนการสอน 3)งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน 4)งานวัดผลและประเมินผล 5)งานห้องสมุด 6)งานนิเทศภายใน 7)งานประชุมอบรมทางวิชาการ⁵¹ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาที่เป็นเครื่องชี้บ่งว่าเยาวชนไทยในอนาคตควรจะเป็นพลเมืองอย่างไร ที่สังคมไทยต้องการ และสามารถดำเนินชีวิตของตนได้อย่างมีความสุข ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะสร้างขึ้นอย่างดีเลิศและเหมาะสมเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าหลักสูตรนั้นไม่มีการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็ยากที่การใช้หลักสูตรจะบรรลุเป้าหมาย⁵²

2.งานด้านการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็ก และเด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมมากที่สุดเป็นกระบวนการนี้ การเรียน การสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กปฏิบัติร่วมกัน สามารถแยกออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนของการเรียนคือ กิจกรรมที่เด็กปฏิบัติ และการสอนคือ กิจกรรมที่ครูปฏิบัติ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองอย่างนี้ทำไปพร้อม ๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่า การเรียนการสอน นับได้ว่าการเรียนการสอนเป็นหัวใจของงานวิชาการ

3.งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากสื่อการเรียนการสอน

⁵⁰อุทัย บุญประเสริฐ, หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ:รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2538),82.

⁵¹คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การบริหารงานวิชาการ : ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่ม 5 (กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์, 2538),67.

⁵²เรื่องเดียวกัน,113.

เป็นเครื่องช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้นรวมทั้งประหยัดเวลาและแรงงานในการสอน เพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความราบรื่น จึงมีความจำเป็นที่ครูจะต้องค้นคว้าศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสมควรที่จะผลิตหรือเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและสภาพของผู้เรียนตลอดจนสภาพแวดล้อมและชุมชนรวมไปถึงการรู้จักใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผลิตจากเศษวัสดุที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

4.งานนิเทศภายใน งานการนิเทศภายในสถานศึกษา ถือเป็นกระบวนการสำคัญอีกงานหนึ่งที่จะต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้พัฒนาก้าวหน้าตลอดเวลา การศึกษาจะเกิดผลดีมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการและการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญที่สุดในการนำนโยบาย นำหลักสูตรไปปฏิบัติ ให้เกิดประสิทธิผล

5.งานการวัดผลและประเมินผล เป็นภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสนใจศึกษาหาความรู้ ดำเนินการภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งการวัดผลและประเมินผลช่วยให้ได้ข้อมูลแก่ผู้บริหารในการตัดสินใจดำเนินการบริหารงานวิชาการได้อย่างเหมาะสม เพราะผู้บริหารจะต้องอาศัยข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการตรวจสอบปรับปรุงการพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษา และการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างถูกต้อง แม่นยำ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทราบวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ และต้องจัดทำแผนงานในการจัดเตรียมงานที่จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดหลักเกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผล การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการวัดผลและประเมินผล รู้จักใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายและเหมาะสม วิธีการรวบรวมข้อมูล และรวบรวมผลการเรียนของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไป

6.งานห้องสมุด ห้องสมุดโรงเรียนเป็นหัวใจของการศึกษาเพราะห้องสมุดเป็นที่รวมวิทยาการทั้งหลายทั้งที่บังคับให้เรียนในหลักสูตรและไม่บังคับมีทั้งหนังสือ สิ่งพิมพ์ และอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เช่น รูปภาพ แผนที่ เทปบันทึกเสียงต่าง ๆ ห้องสมุดโรงเรียนที่ดีจำเป็นจะต้องจัดตัวเองให้เป็นศูนย์กลางของการศึกษาในโรงเรียน จัดบริการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ฉลาดเฉลียว และเป็นแหล่งที่นักเรียนใช้เป็นแหล่งที่เสริมความรู้ที่ได้มาจากครู และเป็นสถานที่ที่ให้ครูใช้เป็นแหล่งที่เพิ่มพูนความรู้ของตนเองให้เจริญงอกงามขึ้น นอกจากนี้ ห้องสมุดโรงเรียนยังเป็นสถานที่มีส่วนช่วยในการเรียนการสอนของโรงเรียนหลายประการ เช่น ช่วยฝึกทักษะการอ่านหนังสือให้แก่นักเรียนเพิ่มเติมจากแบบเรียน ช่วยเพิ่มพูนความรู้และสติปัญญา และช่วยให้นักเรียนปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงอาชีพอย่างน้อยที่สุดก็เป็นแหล่งที่ให้ความเพลิดเพลินในทางที่ดีงาม โดยที่ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุต่างๆ อย่างครบถ้วนมีบรรณารักษ์คอยให้บริการและแนะนำช่วยเหลือ ผู้บริหาร

สถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้งานห้องสมุดก้าวหน้าไปได้ด้วยดีจึงควรมีบทบาท ดังนี้ 1) ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด โรงเรียนและมุมหนังสือ 2) เน้นความสำคัญของห้องสมุด โรงเรียนว่าเป็นเสมือนหัวใจของงานวิชาการ การปฏิรูปการเรียนรู้ 3) จัดบุคลากรเข้าทำงานอย่างเหมาะสมเพราะครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์เป็นตัวจักรสำคัญถึงแม้ว่าผู้บริหารจะให้ การสนับสนุนอย่างดี แต่ถ้าครูบรรณารักษ์ขาดคุณภาพไม่รักงานห้องสมุดไม่มีความสามารถจัด กิจกรรมงานห้องสมุดได้โรงเรียนนั้นก็ประสบความล้มเหลวในการดำเนินงานได้เช่นกัน 4) ให้ การสนับสนุนทางการเงิน 5) สนับสนุนในเรื่องการจัดสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอื่นๆ ตามสภาพของ ห้องสมุด 6) สนับสนุนการจัดบริการและกิจกรรมห้องสมุด 7) เป็นที่ปรึกษาแก่คณะทำงานห้องสมุด และครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ 8) นิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนเป็นระยะๆ⁵³

ดังนั้นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นหัวใจของโรงเรียนก็คือห้องสมุดเพราะห้องสมุดเป็นศูนย์กลาง ของข้อมูลการเรียนการสอน เป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษา ค้นคว้า เป็นศูนย์กลางแห่งความงามด้าน จิตใจและเป็นศูนย์กลางแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด โรงเรียนต้องพยายามจัดให้มีห้องสมุด ส่งเสริมและฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นคว้า รักการอ่านจนเป็นนิสัย ความรู้และประสบการณ์ก็จะ กว้างขวางขึ้นเพียงผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญห้องสมุดทัดเทียมกันหรือมากกว่าการพัฒนา ด้านวัตถุอื่นๆ ก็จะช่วยให้ห้องสมุดเจริญขึ้นได้

1. งานประชุมอบรมทางวิชาการในการที่จะให้การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาเป็น ไปอย่างราบรื่นนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ รอบรู้ทั้งงานด้าน วิชาการ เทคโนโลยี และด้านวิทยาการทางการศึกษาต่าง ๆ

ดังนั้นงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร ไปใช้ให้บรรลุผลตามจุดหมาย ของหลักสูตร และผลที่ได้คือ นักเรียนที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ กำหนดไว้ในหลักสูตร งานเหล่านี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการ ของท้องถิ่น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำแผนการสอน การจัดหาเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร การจัดหาสื่อการเรียนการสอน การดำเนินการให้ครูผลิตและใช้ สื่อการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดให้มีมุมหนังสือหรือ ห้องสมุด การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำแฟ้ม ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การจัดศูนย์สารสนเทศที่ศูนย์ อบรม และการจัดบริการแนะแนว

⁵³ชูศักดิ์ วิชัญ แสนปัญญา, “ห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ที่ผู้บริหารไม่ควรลืมในการปฏิรูปการศึกษา” วารสารวิชาการ 6,9 (กันยายน 2546) : 45.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งงานเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการสถานศึกษา โดยจำแนกการบริหารงานวิชาการออกเป็น 12 งาน คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรมโดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครอง ชุมชน มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

3.1 กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.4 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน

3.5 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.6 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

5.1 ศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2 ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอนจัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานด้านวิชาการ

5.3 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่น

5.4 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6.การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

6.1 สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครู ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การนิเทศการศึกษา มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา

7.3 ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา

7.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

8. การแนะแนวการศึกษา มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

8.1 จัดระบบการแนะแนวทางการศึกษา และวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษา

ในสถานศึกษา

8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการ
แนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาหรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา

9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐาน
การศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และ
วิธีการประเมินของสำนักงานรับรองความสำเร็จของสถานศึกษา

9.3 วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ
ภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและ
พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพ
การศึกษา

9.6 ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการ
ศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

10.1 ศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

10.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อการ
พัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

10.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง
วิชาการของสถานศึกษาและที่จัด โดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัด
การศึกษา ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน
ท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

11.1 ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาบริเวณใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆทั้งภายใน ประเทศและต่างประเทศ

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

12.1 ดำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา⁵⁵

การบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยงาน 12 งาน ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางของการจัดการศึกษา โดยหลักสูตรจะกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของการศึกษา โครงสร้างของหลักสูตร การจัดหลักสูตร สารและมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลการเรียนรู้ หลักสูตรจึงมีความสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรอย่างดีจึงสามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แทนหลักสูตรที่ใช้มาแล้วกว่า 10 ปี คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

⁵⁵สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ,2546), 33 – 38.

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนปลาย พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม เป้าหมายที่จะสามารถปรับใช้กับการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยกำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น และเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องนำโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจัดทำเป็นหลักสูตรของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครบตามมาตรฐานที่กำหนดและสถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ สถานศึกษามีภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้และ มาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้นโดยสถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระในทุกชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และปีที่ 4-6 การศึกษาระดับนี้ เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่านการเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อ สื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิต ให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตัวและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทยตลอดจนเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนด้านต่างๆ ลักษณะของหลักสูตรในช่วงชั้นนี้ มีการจัดการศึกษาเป็นหน่วยกิต เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการ จัดแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้าน วิชาการและวิชาชีพ⁵⁶

หลักสูตรบูรณาการ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรการศึกษาของประเทศไทย จุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาดำเนินการตามอัธยาศัย รวมทั้งสำหรับการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม เช่น การศึกษาพิเศษ การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถเฉพาะทาง เป็นต้น โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน และหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจัดทำขึ้น โดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางไปพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

การสอนแบบบูรณาการจะสอนให้ได้ผลดีต้องพัฒนาหลักสูตรบูรณาการใช้ด้วยจึงจะสมบูรณ์และถ้าจะให้หลักสูตรบูรณาการ ได้ผลดีและสมบูรณ์ที่สุดควรพัฒนาโดยใช้รูปแบบ Webbed แบบใยแมงมุม เพราะเป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้โดยเป็นการบูรณาการ

⁵⁶กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2545), 34.

เนื้อหาสาระที่สัมพันธ์หรือคล้ายคลึงกันเข้าในหัวข้อเรื่องเดียวกันการพัฒนาหลักสูตรรูปแบบนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูผู้สอนทุกคน เพื่อช่วยกันระดมสมองและแสดงความคิดเห็น

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ต้องอาศัยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆ เกี่ยวกับโรงเรียนและนักเรียน สภาพและปัญหาของชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรม การวัดและการประเมินผล

2. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เป็นการบอกถึงความต้องการอย่างชัดเจนที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญแก่ผู้เรียน ควรเขียนให้สอดคล้องกับปรัชญาหรืออุดมการณ์สนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม แก้ปัญหาของสังคม และสามารถปฏิบัติได้จริง

3. การออกแบบหลักสูตร เป็นการหารูปแบบ วิธีการวางแผนพัฒนาหลักสูตรจัดเตรียมองค์ประกอบหลัก เช่น เนื้อหาสาระ วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมหรือประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

4. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำเอาหลักสูตรที่ได้พัฒนาตามขั้นตอนเสร็จแล้วไปทดลองใช้สอนกับผู้เรียน ประสิทธิภาพของหลักสูตรขึ้นอยู่กับขณะครูที่สอน ถ้ามีความมุ่งมั่นในการสอนแบบบูรณาการและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมจะทำให้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี และในการใช้หลักสูตรนั้นอาจต้องมีการยืดหยุ่นเนื้อหาสาระหรือวิธีจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียนด้วย

5. การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบดูเนื้อหาสาระกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงใดการบูรณาการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่และมีข้อสังเกตใดเกิดขึ้นในระหว่างการใช้หลักสูตรบ้างสรุปประเด็นๆ และบันทึกไว้

6. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นการทบทวนองค์ประกอบทั้งหมดของหลักสูตรตั้งแต่ขั้นที่ 1 จนถึงขั้นที่ 5 เพื่อดูว่าจะมีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ด้วยเหตุผลใด และข้อสังเกตที่ได้นำมาประกอบในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรด้วย

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดทิศทางในการปฏิรูปที่ชัดเจนแม้ว่าการปฏิรูปการเรียนรู้ของชาติเป็นงานที่ยากแต่เป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ที่มุ่ง

สัมฤทธิ์ผลทั้งนี้ทุกส่วนของสังคมไม่ว่าฝ่ายนโยบาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เรียน ผู้บริหาร ชุมชน ต้องมีความเข้าใจตรงกันและเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งหวังที่จะได้เห็นคนไทยที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมีความสุข⁵⁷

การจัดการกระบวนการเรียนรู้

การจัดการกระบวนการเรียนรู้ เป็นบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการ ส่งเสริม แนะนำให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรต้องการและตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วย

การเรียนรู้

สุรางค์ โคว์ตระกูล กล่าวว่าการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือการฝึกหัดรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ของผู้เรียน⁵⁸ ส่วนปราสาท อิศรปริดา กล่าวว่าการเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรอันเป็นผลมาจากประสบการณ์⁵⁹

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถนิยามความหมายของการเรียนรู้ได้ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล จากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ ที่ค่อนข้างถาวรหลังจากที่ได้เรียนรู้ หรือได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรมวิชาการให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าเป็นการดำเนินการใดๆ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนมากที่สุด โดยในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดมีฐานมาจากทฤษฎีและผลการวิจัยที่ค้นพบว่า เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างแท้จริง เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วม เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ปฏิบัติ หรือเป็นผู้กระทำมากกว่าผู้ที่ถูกกระทำ⁶⁰ ทิศนา แคมมณี ให้ความหมายว่า การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การสอนที่มุ่ง

⁵⁷สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 25.

⁵⁸สุรางค์ โคว์ตระกูล, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), 9.

⁵⁹ปราสาท อิศรปริดา, สารัตถะวิทยาการศึกษา (กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์, 2538), 196.

⁶⁰กรมวิชาการ, การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543), 3.

จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง⁶¹ ส่วนประวิทย์ บึงสว่างได้ให้แนวคิดว่าการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุดหมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงได้คิดเองปฏิบัติเองและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจน สามารถสร้างความรู้ด้วยตัวเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้เรียนจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นท้าทายให้กำลังใจ และแก้ปัญหา หรือชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล⁶² และชนาธิป พรกุล ให้แนวคิดว่าการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียน การสอนแบบผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด กิจกรรมการเรียนรู้ คืองานที่ผู้เรียนทำแล้วเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงเป็น พฤติกรรมที่ครูกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมเรียนรู้มีความหลากหลาย เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกด้าน⁶³ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ความหมายว่า กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดหมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย สารกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดผลและการประเมินผลที่มุ่งพัฒนาคน และชีวิตให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้เต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน⁶⁴

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนสนองความ ต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะการแสวงหาความรู้ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต ประจำวันได้

⁶¹ ทิศนา แคมมณี, “การจัดการเรียนการสอน โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางโมเดลซิฟ,” วารสารวิชาการ 2,5 (พฤษภาคม 2542) : 4.

⁶² ประวิทย์ บึงสว่าง, “การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด,” ในร่วมคิดร่วมเขียนปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พรวิภากรกราฟฟิค จำกัด ,2543), 79.

⁶³ ชนาธิป พรกุล, “คสึพระราชบัญญัติฯ จัดการเรียนการสอนผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง,” วารสารวิชาการ 4,9 (กันยายน 2544) : 2.

⁶⁴ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, แกนหลักแนวคิดการปฏิรูปกระบวนการเรียน และเกณฑ์การประเมินโรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. , 2544),1.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เสนอหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดไว้ ดังนี้ คือ 1) ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ 2) เป้าหมายเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม 3) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา และต่อเนื่องตลอดชีวิต 4) การเรียนรู้ได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมาย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ 5) ผู้เรียนเรียนรู้จากการได้คิด ปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ด้วยตนเองได้ 6) ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและร่วมมือกันในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ⁶⁵

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เสนอหลักการไว้ดังนี้ คือ 1) ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง คือ แสวงหาข้อมูล ศึกษาทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สร้างความหมายแก่ตนเอง สังเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อความรู้ 2) ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด (participation) 3) ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกันได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด และประสบการณ์แก่กันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ 4) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “ กระบวนการ “ ควบคู่ “ ผลงาน / ข้อความที่สรุปได้ 5) ให้ผู้เรียนได้เรียนนำความรู้ที่ได้มาใช้ในชีวิตประจำวัน (application)⁶⁶

กรม ภูประเสริฐได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้ คือ 1) ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการให้มีการแสวงหาข้อมูลประสบการณ์ 2) ศึกษาทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ สร้างความหมายแก่ตนเอง สังเคราะห์ข้อมูล จัดระเบียบความรู้ จัดโครงสร้างความรู้ สรุปความรู้ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญาและ 3) อารมณ์ จิตใจ ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งกับบุคคล สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมด้านสื่อ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคมและอารมณ์ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะ กระบวนการเช่น ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการ ทักษะการทำงานเป็นทีม ฯลฯ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย⁶⁷

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, 2.

⁶⁶ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา, แกนหลักแนวคิดการปฏิรูปกระบวนการเรียนและเกณฑ์การประเมินโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศุภสภาลาดพร้าว , 2541), 33.

⁶⁷ กรม ภูประเสริฐ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ : บริษัทพิพ์พบบลิตชั่น จำกัด , 2544), 45.

ธนาธิป พรกุล ได้นำหลักการจัดการเรียนการสอน โมเดลซิปปาซึ่งเป็นหลักการที่นำมาใช้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นเป็นศูนย์กลางตามแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี ดังนี้

1. C มาจากคำว่า construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิด การสรรสร้างความรู้ ได้แก่กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

2. I มาจากคำว่า interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์บุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้แก่กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู เพื่อน ผู้รู้หรือมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งความรู้ และสื่อประเภทต่าง ๆ กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

3. P มาจากคำว่า physical participation หมายถึงกายมีส่วนร่วมทางร่างกาย ได้แก่กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่าง ๆ

4. P มาจากคำว่า process learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำเป็นขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ ทั้งเนื้อหาและกระบวนการ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

5. A มาจากคำว่า application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หลายอย่างแล้วแต่ลักษณะของกิจกรรม⁶⁸

จากแนวคิดดังกล่าวพอสรุปได้ว่า หลักการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญมีดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการแสวงหาข้อมูล
2. เป้าหมายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้าน
3. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและต่อเนื่องตลอดชีวิต
4. ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้
5. ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด

⁶⁸ธนาธิป พรกุล, “คลังพระราชบัญญัติฯจัดการเรียนการสอนผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง,” วารสารวิชาการ 4,9 (กันยายน 2544) : 2.

การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญในการนำมาซึ่งคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาในระดับต่างๆ เพราะผลมาจากการวัดและการประเมินผลการศึกษา ส่วนการเทียบโอนผล การศึกษานั้น ถือเป็นการสร้างโอกาสให้กับนักเรียนผู้มีความต้องการศึกษาตามสถาบันต่างๆ ตามวาระและโอกาสที่แตกต่างกัน ซึ่งมาร์แชลและฮอลล์ (Marshall and Halls) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบและการหาข้อมูลของการทดสอบ เพื่อนำมาตัดสินใจ⁶⁹ ส่วนกรมวิชาการได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลว่าเป็นมาตรการ หนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร⁷⁰ และ กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ ได้ให้ความหมายการวัดผล (measurement) หมายถึง กระบวนการบอก ปริมาณหรือคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ใดๆที่ตกลงกันได้แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ คุณลักษณะของสิ่งของที่จะวัดผลและวัตถุประสงค์ของการวัดผลนั้น ส่วนการประเมินผล (evaluation) หมายถึง กระบวนการประเมินค่าขั้นสุดท้ายว่าวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยบรรลุ วัตถุประสงค์เพียงไร ทั้งนี้โดยการพิจารณาผลที่ได้จากผลการวัดและส่วนประกอบอื่นเพื่อการ ประเมินค่าที่เหมาะสม⁷¹ ส่วนการเทียบ โอนผลการเรียน คือ การประเมินผลการศึกษา ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนที่ศึกษามาจากสถานศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา⁷²

เป้าหมายสำคัญของการประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือเพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการ ของผู้เรียนโดยตรงและนำผลไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

⁶⁹Victor H. Noll , Introduction to Educational Measurement , 2nd ed. (Boston : Hughton Miffin Co., 1965),13 –14.

⁷⁰กรมวิชาการ, คู่มือการประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2535),1.

⁷¹กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์, การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น (กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2540),16.

⁷²สำนักทดสอบการศึกษา,กรมวิชาการ, แนวทางการวัดและประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรของ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2537),34.

รวมทั้งนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย

1. การประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ซึ่งสถานศึกษาความดำเนินการประเมินผลในลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 การประเมินผลก่อนเรียน เป็นการประเมินผลก่อนเรียน เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในแต่ละวิชา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องประเมินผลก่อนเรียน เพื่อหาสารสนเทศของผู้เรียนในเบื้องต้นสำหรับนำไปจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียน การประเมินผลก่อนเรียน ประกอบด้วย

- การประเมินความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียน เป็นการตรวจสอบความรู้และความพร้อมต่างๆของผู้เรียนที่เป็นพื้นฐานของเรื่องใหม่ๆ ที่ผู้เรียนต้องเรียนโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมและพื้นฐานที่จะเรียนทุกคนหรือไม่แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุง ซ่อมเสริม หรือเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมและพื้นฐานพอเพียงทุกคน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี

- การประเมินความรอบรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนการเรียนเป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่จะทำการสอน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะในเรื่องที่จะเรียนนั้นมากน้อยเพียงไร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียนและละคนว่าเริ่มต้นเรียนเรื่องนั้น โดยมีความรู้เดิมอยู่เท่าไรจะได้นำไปเปรียบเทียบกับผลการเรียนภายหลังการร่วมกิจกรรมการเรียนตามแผนการเรียนการเรียนรู้แล้วเกิดพัฒนาการหรือเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียน ผู้สอนสามารถนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดเตรียมวิธีการจัดกิจกรรมการเรียน ให้สอดคล้องกับความรู้เดิมของผู้เรียนว่าจะต้องจัดอย่างเข้มข้นหรือมากน้อยเพียงไร จึงจะทำให้แผนการเรียนมีประสิทธิภาพสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการต่างๆตามผลการเรียนที่คาดหวังด้วยกันทุกคนได้ในขณะที่ไม่ทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมอยู่แล้วเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและเสียเวลาเรียนในสิ่งที่ตนรู้แล้ว

1.2 การประเมินระหว่างเรียน เป็นการประเมินผลระหว่างเรียนเป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่าบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูได้วางแผนไว้หรือไม่ ทั้งนี้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินไปสู่การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและส่งเสริมผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถให้เกิดพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

-วางแผนการเรียนรู้และการประเมินผลระหว่างเรียน ผู้สอนจัดทำแผนการเรียนรู้ และแนวทางการประเมินผลให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งในแผนการเรียนรู้ควรระบุ ภาระงานที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

-เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับภาระงานหรือกิจกรรมหลักที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ ทั้งนี้วิธีการประเมินที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการประเมินระหว่างเรียน ได้แก่ การ ที่พึงประสงค์อันเป็นผลจากการเรียนรู้ตามที่คุณสอนได้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ วิธีการประเมินที่ ผู้สอนสามารถเลือกใช้ในการประเมินระหว่างเรียน

-การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินสภาพจริงซึ่งประเมินจากการปฏิบัติงาน หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ จะเป็นงานหรือ สถานการณ์ที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน และเป็นองค์รวม มากกว่างานที่ปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป วิธีการประเมินสภาพจริงไม่มีความแตกต่างจากการ ประเมินจากการปฏิบัติเพียงแต่อาจมีความยุ่งยากในการประเมินมากกว่า เนื่องจากเป็นสถานการณ์ จริง หรือต้องจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียงจริง แต่จะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมาก เพราะจะทำให้ทราบ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ว่ามีจุดเด่นและข้อบกพร่องในเรื่องใด อันจะนำไปสู่การแก้ไขที่ ตรงประเด็นที่สุด

-การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน เป็นวิธีการประเมินที่ช่วยส่งเสริมให้การประเมิน ตามสภาพจริง มีความสมบูรณ์สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนมากขึ้น โดยการให้ผู้เรียนได้ เก็บรวบรวม ผลงานจากการปฏิบัติจริง ทั้งในชั้นเรียนหรือในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้กลุ่ม สารการเรียนรู้ต่างๆจัดแสดงอย่างเป็นระบบโดยมีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็นความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ พัฒนาการ และความสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้ของผู้เรียน การวางแผน ดำเนินการประเมินด้วยแฟ้มผลงานที่สมบูรณ์จะช่วยให้คุณสอนได้สามารถประเมินจากแฟ้มสะสม งานแทนการประเมินจากการปฏิบัติจริงได้

1.3 การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียน เป็นการประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนเพื่อ มุ่งตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียน เมื่อผ่านการเรียนรู้ในช่วงเวลาหนึ่งหรือสิ้นสุดการเรียน รายปลายปี/ปลายภาค ประกอบด้วย

1.3.1 การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่ได้เรียนจบแล้ว เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนที่คาดหวังหรือไม่ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับ ผลการประเมินก่อนเรียนแล้ว ผู้เรียนเกิดพัฒนาการขึ้นมากน้อยเพียงไร ทำให้สามารถประเมินได้ ว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ภายหลังการเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์มากมาย

1.3.2 การประเมินผลการเรียนปลายปี/ปลายภาค เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนรายวิชาต่างๆ ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประเมินผลนี้ นอกจากจะมีจุดประสงค์เพื่อการสรุปตัดสินความสำเร็จของผู้เรียนในการเรียนสาระการเรียนรู้รายปี/ปลายภาคเป็นสำคัญแล้วยังใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงแก้ไขซ่อมเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชาให้เกิดพัฒนาการและมีผลการเรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนในทุกช่วงชั้นการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามความถนัดและความสนใจให้เต็มศักยภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนารวมของความเป็นมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม ผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนด จึงจะผ่านเกณฑ์การประเมินช่วงชั้น

2.1 ลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งครูทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ 2) กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันอย่างเป็นกลุ่ม เช่น โครงการ กิจกรรมตามความสนใจ ชุมนุมวิชาการ กิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมสาธารณประโยชน์ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

2.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมคือผู้รับผิดชอบกิจกรรม ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรมโดยประเมินจากพฤติกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง

2.3 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น เป็นการประเมินสรุปผลการผ่านกิจกรรมตลอดช่วงชั้นของผู้เรียนแต่ละคนนำไปพิจารณาตัดสินการผ่านช่วงชั้นโดยมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ 1) กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกคนตลอดช่วงชั้น 2) ผู้รับผิดชอบสรุปและประเมินผลกร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด 3) นำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการบริหาร

หลักสูตรและวิชาการเพื่อความเห็นชอบ 4)เสนอผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาตัดสินและอนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้นต่อไป

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่สถานศึกษากำหนดสำหรับพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีพิเศษ เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณภาพ จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชนของสถานศึกษา การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินเชิงวิวินิจฉัยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยคณะกรรมการจะมีหน้าที่กำหนดแนวทางพัฒนา แนวทางประเมินเกณฑ์การประเมิน และแนวทางการปรับปรุงซ่อมเสริมผู้เรียน

3.2 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความจำเป็น และความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์อาจจะซ้ำหรือแตกต่างจากคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรหรือมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นก็ได้

3.3 กำหนดแนวทางการพัฒนามี 2 ลักษณะคือ 1)การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในห้องเรียนมอบหมาย ให้ผู้สอนดำเนินการพัฒนา ประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงผู้เรียน ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ 2)การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นอกห้องเรียน ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันพัฒนา ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาทั้งในลักษณะของการร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งในและนอกสถานศึกษา

3.4 ดำเนินการประเมินผู้เรียนรายภาค เมื่อสิ้นสุดภาคเรียนแต่ละภาค ผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำเนินการประเมินผู้เรียนตามแนวทางที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งสามารถเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการได้อย่างหลากหลายได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งในและนอกห้องเรียน การสัมภาษณ์ การบันทึกเหตุการณ์ การรายงานตนเอง ฯลฯ ทั้งนี้ จะต้องเหมาะสมกับกิจกรรมและคุณลักษณะที่จะประเมิน

3.5 การประมวลผล การประเมินรายภาค ผู้มีหน้าที่ในการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละฝ่ายทำการประเมินและรวบรวมข้อมูลการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน แล้วส่งต่อให้คณะกรรมการฯ นำไป

ทำการประมวลผลและพิจารณาตัดสินผลการประเมินผลคุณลักษณะแต่ละประการตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.6 การแจ้งผลและซ่อมเสริม คณะกรรมการฯ แจ้งผลการตัดสินผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เรียนนำไปกรอกในเอกสารแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบต่อไป พร้อมกับดำเนินการปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้ควบคุมและพัฒนาตนเองในการถือปฏิบัติคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ดีขึ้น รวมทั้งมอบหมายให้ปฏิบัติกิจกรรมคุณความดีชดเชยตามแนวทางที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

3.7 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านช่วงชั้น การพิจารณาสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อตัดสินให้ผู้เรียนผ่านช่วงชั้น คณะกรรมการฯ ควรสรุปจากผลการประเมินในภาคเรียนสุดท้าย และแนวโน้มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละประการจากผลการประเมินในแต่ละภาคเรียนที่ได้บันทึกไว้ ส่วนผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประการใดประการหนึ่ง จะต้องเข้ารับการอบรมและปฏิบัติกิจกรรมคุณความดีชดเชยตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมายจนครบถ้วนก่อนจึงจะได้รับอนุมัติให้ผ่านช่วงชั้นได้

4. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสารและสื่อต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว แล้วนำมาคิดสรุปเป็นความรู้ความเข้าใจของตน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน ซึ่งนำไปสู่การสังเคราะห์สร้างสรรค์ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเหล่านั้นด้วยการเขียนสื่อความที่สะท้อนถึงสติปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างสรรค์จินตนาการอย่างเหมาะสม และมีคุณค่า พร้อมด้วยประสบการณ์และทักษะในการเขียนที่มีสำนวนภาษาถูกต้อง มีเหตุผล และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอที่สามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจนตามระดับของมาตรฐานช่วงชั้นอย่างแท้จริง⁷³

⁷³ สำนักทดสอบการศึกษา, กรมวิชาการ, แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรของการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2537),30-35.

เทคนิควิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการมีเทคนิควิธีการจัดการ และประเมินผลหลากหลายวิธี ครูผู้สอนสามารถเลือกวิธีใช้ตามความเหมาะสมกับเนื้อหาหรือรูปแบบการบูรณาการ และเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นแบบผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ เน้นการฝึกปฏิบัติตามกระบวนการ รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลผู้สอนจึงต้องเลือกใช้ให้หลากหลาย และดำเนินการควบคู่กันไปในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลที่ต้องการวัดและประเมินผลผู้เรียนรู้ให้ได้ครบถ้วนทุกด้านให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและ มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่

- 1) การสังเกต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ผู้สอนดูจากพฤติกรรมของผู้เรียนหรือจากเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น โดยเป็นการสังเกตรายบุคคล แล้วบันทึกผลการสังเกตไว้พฤติกรรมที่ผู้สอนควรสังเกต ผู้เรียน เช่น การฝึกทักษะต่างๆ ที่ผู้เรียนฝึกขณะปฏิบัติกิจกรรมตามรูปแบบการบูรณาการแบบ Nested หรือ Threaded ซึ่งอาจเป็นการฝึกทักษะเดียวหรือหลายทักษะก็ได้ นอกจากการฝึกทักษะแล้ว อาจเป็นการระดมความคิด เหตุและผล การแสดงออกในด้านต่างๆ ผู้สอนสามารถนำผลการสังเกตผู้เรียนมาประกอบการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน
- 2) การบันทึกประจำวัน เป็นการเขียนบันทึกการปฏิบัติงานของนักเรียนอาจจะเขียนงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มก็ได้ รูปแบบกำหนดขึ้นเองได้ แต่การบันทึกควรระบุวันที่ วิธีการดำเนินงาน ผลของงาน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไขเพื่อให้มองเห็นภาพรวมของการปฏิบัติ
- 3) การตอบปากเปล่า เป็นการให้นักเรียนตอบคำถามด้วยการพูดตอบ โดยครูจะต้องวางแผนว่าจะให้ตอบเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มเล็กๆ และวางแผนการให้คะแนนคำตอบในการพูดตอบของนักเรียนครูอาจจะบันทึกเสียงไว้ก็ได้ การตอบปากเปล่าสามารถกระทำได้ 3 วิธี คือ การสัมภาษณ์ การสอบปากเปล่า และการนำเสนอผลงานในการตอบปากเปล่า ครูอาจถามนักเรียนในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบ Immersed และ Networked (เสร็จแล้ว)
- 4) การเขียนคำตอบหรือความเรียง เป็นการให้นักเรียนสร้างคำตอบหรือเขียนแทนการเลือกตอบ โดยอาจเขียนเต็มข้อความสั้นๆ หรือให้เขียนเป็นความเรียง เพื่อใช้ตรวจสอบความเข้าใจในการเรียนวิชาต่างๆ การประเมินผลด้วยวิธีนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนคำตอบได้อย่างอิสระให้นักเรียนได้ใช้ความคิดทั้งที่ในเนื้อหาและความคิดรวบยอด) การประเมินตนเอง ให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินทางการเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน หรือการขอความช่วยเหลือจากครู การประเมินตนเองเป็นภารกิจที่ผู้เรียนต้องรับผิดชอบต่อตนเอง ในการพัฒนางานนั้นให้เสร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ นำผลการเรียนรู้ไปปรับปรุงและขยายผลให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
- 6) การประเมินกลุ่มเป็นการให้

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น หรือความรู้สึกจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การพบปัญหาหรืออุปสรรค แนวทางการแก้ไขผลงานการแสดงความรู้สึกต่อสมาชิกในกลุ่ม และผลที่เกิดจากการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม 7) การสัมภาษณ์เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะที่ครูมีโอกาสพบปะสนทนากับนักเรียน โดยมีการเตรียมหัวข้อหรือคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์อย่างง่าย ๆ และไม่ซับซ้อน หรือรายละเอียดที่จะสัมภาษณ์ไว้ด้วยแล้วถามเรียงคำถามไปเรื่อย ๆ หรืออาจมีการถามลับคำถาม ขึ้นอยู่ที่เหตุการณ์ ในขณะที่สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ควรเป็นแบบไม่เป็นทางการ แต่ผู้ถามจะมีเนื้อหาที่ต้องการจะถามอยู่แล้ว โดยต้องพยายามพูดคุยและนำเข้าสู่เรื่องที่ต้องการ ส่วนใหญ่การถามนิยมใช้ประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้สึคนึกคิด และอาจจะท่อนให้เห็นถึงความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ รวมทั้งเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วย 8) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) หมายถึง รูปแบบการสัมภาษณ์ของบุคคลกลุ่มเล็กๆ แบบหนึ่งการสัมภาษณ์กลุ่มประกอบด้วย ผู้ร่วมงานกลุ่มละไม่เกิน 7 คน มีผู้อำนวยการความสะดวกคอยให้คำแนะนำ หรือที่เรียกว่าผู้ดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการมีหน้าที่คล้ายผู้สัมภาษณ์เป็นผู้เก็บข้อมูลจากผู้ร่วมงานในกลุ่มเพื่อนำไปประกอบผลการวิจัย บรรยายภาพของการสัมภาษณ์กลุ่ม มุ่งหวังกระตุ้นให้ทุกคนได้มีโอกาสพูดอย่างอิสระและสมบูรณ์ เกี่ยวกับพฤติกรรมเจตคติ และความคิดเห็น การสัมภาษณ์กลุ่มเหมาะที่จะใช้ประเมินการทำงานกลุ่ม 9) การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) คือ หลักฐานผลงานของนักเรียนที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมาย เพื่อแสดงให้เห็นความพยายาม ความสนใจ ความก้าวหน้า ความถนัด ความสำเร็จ ในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของบุคคล เป็นการเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการทำงานในชีวิตประจำวัน แฟ้มผลงานจะมีลักษณะเป็นการแสดงคุณลักษณะเด่นของงานที่ได้คัดสรรแล้วและปริมาณของชิ้นงานขึ้นอยู่กับความต้องการของเจ้าของแฟ้มผลงานและผู้ประเมิน การใช้แฟ้มสะสมผลงานเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถของนักเรียนในด้านความรู้ความเข้าใจทักษะต่างๆ ที่นักเรียนพัฒนาได้สำเร็จ ตลอดจนความถนัด ความสนใจ ความพยายาม แรงจูงใจ และพัฒนาการการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ประเมินประกอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนให้มีความชัดเจนเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น 10) การให้คะแนนแบบรูบริก (Scoring Rubrics) เป็นการให้คะแนนงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งโดยมองคุณภาพของผลงานแล้วให้คะแนนตามเนื้องานที่ปรากฏมีเกณฑ์การให้คะแนนระบุไว้อย่างชัดเจนซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การให้คะแนนผลงานโดยภาพรวมและการให้คะแนนตามรายละเอียดของงาน เช่น การนำเสนอผลงานชีวประวัติของบุคคลอาจให้คะแนนโดยการพิจารณาผลงานโดยรวมทั้งหมดหรือจะให้คะแนนแยกตามรายละเอียดแต่ละประเด็นก็ได้ 11) การสนองตอบเป็นปฏิกริยาที่สำคัญยิ่งในการสอนตามหลักสูตรบูรณาการทั้งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ ปฏิกริยาตอบสนองนี้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาของการเรียนการสอนโดยครูและ

นักเรียนจะประเมินผลว่าสิ่งที่เกิดขึ้นตรงกับสิ่งที่คาดหวังไว้หรือไม่อย่างไร โดยอาจพิจารณา จากประเด็นคำถามต่อไปนี้ คือ 1) ประสิทธิภาพการเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนหรือไม่ 2) กิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนปฏิบัติ ตอบสนองจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ 3) หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ วางแผนและจัดกิจกรรมเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ 4) การเรียนรู้ของนักเรียนเชื่อมคยงกับชีวิตจริงหรือไม่ มีความหมายต่อนักเรียนเพียงใด 5) สิ่งที่คาดหวังสำหรับบทเรียนบูรณาการ นี้มีอะไรบ้างประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใดมีสิ่งใดต้องปรับปรุงบ้าง และ 6) นักเรียนมีความคิดเห็น หรือความรู้สึกต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการนี้อย่างไร จากวิธีการสนองตอบนี้ ทั้งครูและนักเรียนสามารถร่วมกันสร้างแนวทางแสวงหาความรู้และวิธีการจัดกิจกรรมใหม่ได้ ครูได้ปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรือโครงการให้ตอบสนองความแตกต่าง ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน และนักเรียนก็ได้มีโอกาสแสดงออกถึงวิธีการ ความก้าวหน้า ความสนใจ ความต้องการของตนเองในกระบวนการเรียนรู้ มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลจากการเรียนรู้แก่ครูทั้งภาพรวมของหัวข้อเรื่องที่เรียนตลอดจนวิธีการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับ และ 12) การใช้แบบทดสอบเป็นการให้นักเรียนแสดงออก ซึ่งความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น การสรุปความหรือ เหตุการณ์และนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ หรือสร้างความรู้ใหม่จากความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมซึ่งมีทั้งแบบทดสอบเป็นรายเรื่อง และแบบประเมินเจตคติ เช่น แบบทดสอบวัดทักษะการใช้ภาษาในการเขียน แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ แบบทดสอบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบ บูรณาการเป็นต้น วิธีการประเมินผล จะเห็นได้ว่ามีหลายแบบ แต่ละแบบล้วนประเมินสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และมีลักษณะพิเศษของแต่ละแบบในการประเมิน ครูผู้สอนจะเลือกใช้วิธีการประเมิน การปฏิบัติแบบใด ขึ้นอยู่กับเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกลวิธีในการสอนของครู ซึ่งวิธีการประเมินนี้ นอกจากจะสามารถประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนแล้ว ยังสามารถนำผลมาปรับปรุง การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนได้อย่างอีกด้วย⁷⁴

ส่วนการเทียบโอนผลการเรียน ถือเป็นการนำผลการเรียนซึ่งเป็นความรู้ ทักษะ และ ประสิทธิภาพของผู้เรียน ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อรรถศาสตร์มาประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง แนวดำเนินการโอน ผลการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

⁷⁴ สิริพัชร เจษฎาวิจารณ์, การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (กรุงเทพฯ : บัณฑิตพอยท์, 2546), 97 -

- ผู้ขอเทียบโอนชั้นทะเบียนเป็นนักเรียน หรือนักศึกษาของสถานศึกษาใด สถานศึกษาหนึ่ง โดยสถานศึกษาดังกล่าวดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ในภาคเรียนแรกที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ยกเว้นกรณีมีเหตุผลจำเป็น

- จำนวนหมวดวิชา รายวิชา จำนวนหน่วยการเรียนรู้ที่จะรับเทียบโอนและอายุของ ผลการเรียนที่จะนำมาเทียบโอนให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ ของสถานศึกษา ทั้งนี้ เมื่อเทียบโอนแล้วผู้ขอเทียบโอนต้องมีเวลาเรียนอยู่ในสถานศึกษาที่รับเทียบ โอนไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน

- ในกรณีมีเหตุผลจำเป็นระหว่างเรียน ผู้เรียนสามารถแจ้งความจำนงขอไปศึกษา บางรายวิชาในสถานศึกษาอื่น แล้วนำผลมาเทียบโอนได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา

- การเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการเทียบโอนผลการ เรียนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 5 คน

- การเทียบโอนให้ดำเนินการดังนี้ 1)กรณีผู้ขอเทียบโอนมีผลการเรียนมาจาก หลักสูตรต่างๆให้นำหมวดวิชา รายวิชาที่มีจุดประสงค์และเนื้อหาสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มาเทียบโอนผลการเรียนได้และพิจารณาให้ระดับผลการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่รับ เทียบโอน 2)กรณีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ให้พิจารณาจากเอกสาร หลักฐาน (ถ้ามี)โดยให้มีการประเมินด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย และให้ระดับผลการเรียนตามเกณฑ์ การประเมินผลการเรียนของหลักสูตรที่รับเทียบโอน⁷⁵

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น การวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนการศึกษา ถือว่าเป็นเป็นการกิจอย่างหนึ่งที่สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ ซึ่งการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนการศึกษา จะมีคุณภาพและประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องมีการจัดการที่เป็น ระบบและกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถรองรับการประเมินภายในและการประเมิน ภายนอกได้ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การศึกษาวิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดสำหรับการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับ ประเทศในสังคมประชาธิปไตย การวิจัยมีประโยชน์ต่อการทดสอบแนวความคิด การตอบคำถาม การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ ผู้บริหารอาจต้องการรู้กระบวนการที่ดีที่สุดในการจัดกลุ่มนักเรียน

⁷⁵เรื่องเดียวกัน.

หรือสาเหตุที่เด็กสอบตกออกกลางคัน การวิจัยสามารถให้คำตอบต่อสิ่งเหล่านี้และปัญหาอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน ก่อนที่ผู้บริหารจะแก้ปัญหาใด ๆ จะต้องดูผลการวิจัยก่อนที่จะแก้ปัญหา เพื่อให้การแก้ปัญหานั้นๆ ได้ผลจริงๆ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาไว้ว่า การวิจัยเป็นกระบวนการค้นหาความจริง (fact-finding process) เป็นการค้นหาความรู้ เป็นความพยายามในการสำรวจหาความจริง การวิจัยเป็นการค้นหา พัฒนาและการทำความเข้าใจในความรู้อย่างลึกซึ้งโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และการรวบรวมแนวความคิดหรือข้อสมมติฐาน (hypothesis) การสังเกตข้อเท็จจริง การวิเคราะห์ การทำความเข้าใจ และการสรุปขั้นสุดท้ายเป็นทฤษฎี⁷⁶

การวิจัยทางการศึกษามีความจำเป็นดังนี้ คือ

1. เพื่อสร้างมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงาน การวิจัยช่วยสร้างมาตรฐานของงานทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ การวิจัยมีความจำเป็นต่อการสร้างมาตรฐานของการปฏิบัติงานอันเป็นที่ยอมรับสำหรับทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานเพื่อการควบคุมลำดับขั้นของการปฏิบัติงานเหล่านี้ และเพื่อให้การปฏิบัติงานทุกขั้นตอนสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพตลอดถึงก่อให้เกิดความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อก่อให้เกิดวิธีการทำงานที่มีมาตรฐาน วิธีการทำงานอาจมีหลายวิธี ผู้บริหารและบุคลากรควรจะร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีที่ดีและง่ายที่สุด ถ้าใช้วิธีการแบบลองถูกลองผิดก็จะทำให้เสียเวลาและเสียค่าใช้จ่าย การวิจัยสามารถป้องกันการสูญเสียเปล่า

3. เพื่อการตัดสินใจหรือการแก้ปัญหา ในขณะที่มีการดำเนินการตามกระบวนการทางการศึกษา ผู้บริหารจะประสบกับปัญหาต่างๆ สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีการสืบค้นและแก้ปัญหา การวิจัยซึ่งเป็นการค้นหาความรู้ เป็นหนทางที่ผู้บริหารทางที่ผู้บริหารใช้ในกระบวนการตัดสินใจ การวิจัยไม่ได้ให้คำตอบของปัญหาในตัวของมันเอง แต่อาจเสนอแนะการตัดสินใจหรือทางเลือกของการตัดสินใจ

4. เพื่อเผชิญกับความท้าทายของการเปลี่ยนแปลง สังคมปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ เป็นต้น เพราะฉะนั้น การวิจัยเพื่อหาคำตอบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น

⁷⁶ชาญชัย อาจิมสมาจาร , การบริหารการศึกษา(กรุงเทพฯ :บริษัทพิมพ์ดีจำกัด , 2544),139.

5. เพื่อปรับปรุงสภาพปัจจุบัน การบริหารการศึกษาก็คือ การปรับปรุงการศึกษารวมในปัจจุบัน การแก้ปัญหาโดยใช้สามัญสำนึก จึงเป็นการเสี่ยงกับการผิดพลาด ผู้บริหารที่ดีจึงควรใช้ผลการวิจัยทางการศึกษามาปรับปรุงสภาพการศึกษาในปัจจุบัน⁷⁷

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ข้อปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้คือ 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ในภาพรวมของสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นๆ⁷⁸

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนรู้จึงได้กำหนดแนวทางการศึกษา ว่า ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนผู้สอนในการจัดสื่อต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่⁷⁹ เพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาเกิดทักษะกระบวนการและความรู้สึกรักใคร่ถนอมจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากสื่อการสอน นวัตกรรม ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆที่เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและสะดวกต่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจึงต้องมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งกรมวิชาการได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารไว้ดังนี้ 1.จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบายวางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้สถานศึกษา 2.ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้อเสนอแนะแก่บุคลากรภายในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมทางวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3.ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้สื่อต่างๆ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อให้ข้อเท็จจริงเพื่อการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 4.นิเทศติดตามและ

⁷⁷เรื่องเดียวกัน ,141.

⁷⁸สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ,2546), 33 – 38.

⁷⁹ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ, “จัดการสื่อเพื่อการปฏิรูป”,วารสารวิชาการ 4, 6 (มิถุนายน 2544):9 –11.

ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหาผลิตใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งชี้แนะช่วยไขปัญหาของบุคลากรเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ด้านต่างๆ⁸⁰

นวัตกรรม เป็นเทคโนโลยีระดับสูงในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ขึ้นเป็นอันมากทั้งในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการในวิถีชีวิตที่แปลกใหม่ของคนเรา สิ่งเหล่านี้อาจเป็นตั้งแต่เครื่องใช้ในบ้านและสำนักงาน อัดโนมัติวัสดุและอุปกรณ์ในระบบ ดิจิทัลที่มีขนาดเล็กและพกพาสะดวก เช่น กล้องถ่ายภาพระบบดิจิทัล ซีดี-รอม หรือการติดต่อสื่อสารกันโดยโครงข่ายโยงใยทั่วโลกในลักษณะของเวปไซด์เวปในอินเทอร์เน็ตเหล่านี้เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งใหม่ที่เราเรียกว่า นวัตกรรม (innovation)

นวัตกรรม คือ แนวความคิด การปฏิบัติ หรือ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้นเมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วยในบางครั้งเราไม่สามารถนำนวัตกรรมไปใช้ได้ในทุกหนแห่ง ทั้งนี้เพราะในสถานที่แต่ละแห่งมีความแตกต่างกันในเรื่องของทรัพยากรด้านต่างๆ เช่น ด้านบุคลากร ทุนทรัพย์ และอาคารสถานที่ ดังนั้นการที่จะรับนวัตกรรมเข้ามาใช้ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงประโยชน์ที่จะได้รับความเหมาะสมความเป็นไปได้ ตลอดจนความคุ้มค่าของการนำมาใช้เสียก่อน โดยคำนึงถึงสิ่งต่างๆ นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) เป็นการนำนวัตกรรมมาใช้ในวงการศึกษาเรียกว่า นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) หมายถึง นวัตกรรมที่จะช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงเดิมเกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมเหล่านั้น และประหยัดเวลาในการเรียนได้ใจการเรียนได้อีกด้วยในปัจจุบันมีการใช้นวัตกรรมศึกษามากมายหลายอย่าง ทั้งนวัตกรรมที่ใช้แพร่หลายแล้วและประเภทที่กำลังเผยแพร่ เช่น การสอนใช้คอมพิวเตอร์ช่วย การใช้วีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) สื่อหลายมิติ (Hypermedia) และอินเทอร์เน็ตเหล่านี้เป็นต้น เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Technology in Education) หมายถึง การนำเทคโนโลยีด้านต่างๆเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การศึกษการสอนการเรียนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการศึกษาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา(Technology in Education) หมายถึง สื่อและเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการเสริมสร้างและพัฒนา

⁸⁰กรมวิชาการ, คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535), 1.

ศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับและทุกระบบของการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การปฏิรูปการศึกษานั้นต้องมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญให้เกิดการพัฒนาตามศักยภาพ ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 9 ได้กล่าวถึงเรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตรา 63-69) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ของการใช้เทคโนโลยี เพื่อปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบใหม่ที่มีความครอบคลุม กว้างขวาง และมีความเป็นเอกภาพ ทั้งการ สนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน การจัดตั้งกองทุน การสร้างมาตรฐานทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปรับใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อปฏิรูป การเรียนรู้ของผู้เรียนให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด กล่าวกันว่าการปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นั้นจะต้องเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างเป็นระบบขั้นตอนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาทั้งระบบการปฏิรูปเทคโนโลยีการศึกษาทั้งระบบประกอบด้วย

1. การปฏิรูปความคิดของบุคลากร สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความคิดของผู้บริหาร ผู้ผลิตและ เผยแพร่ ต้องได้รับการปฏิรูปความคิดเป็นเบื้องต้น เพราะบุคลากรเหล่านี้จะเป็นกลุ่มสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ หากบุคลากรไม่สนใจ ไม่ยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง เกิดทัศนคติเชิงลบแล้ว การปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาจะบังเกิดขึ้นได้ยากและขาดประสิทธิภาพ

2. การปฏิรูปการผลิตเนื่องจากเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นเรื่องเกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ และโปรแกรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ถูกผลิตหรือสร้างขึ้นมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องมีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้เป็นเบื้องต้น เพื่อให้ผลผลิตที่ออกมาตรงกับวัตถุประสงค์และ กลุ่มเป้าหมายใช้ประโยชน์ได้จริง มีกระบวนการผลิตที่สั้น กระชับ พร้อมทั้งพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือให้ทันสมัย ทำให้สื่อการศึกษามีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเรียนรู้

3. การปฏิรูปการเผยแพร่ต้องมีการประชาสัมพันธ์และนำกลุ่มเป้าหมายให้รับรู้ข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ทั่วถึงและหลากหลาย เป็นระบบการเผยแพร่ที่เป็น ระบบเปิด กลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปสามารถรับรู้จากสื่อได้โดยตรงกว้างขวางและที่สำคัญ ต้องคำนึงถึงศักยภาพผู้ใช้ ความพร้อมในปัจจัยต่างๆ พร้อมกันไปด้วย

4. การปฏิรูประบบตรวจสอบและประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ ต่อการสร้าง ผลผลิตให้มีคุณภาพและคุ้มค่า เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ เพื่อบริหารและสนับสนุนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน จำเป็นต้องมีการจัดแหล่งการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 25 ได้ระบุว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ⁸¹

แหล่งการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ให้ความหมายว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ตัวบุคคลหรือ สถานที่จุดใดจุดหนึ่งหรือแหล่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสนองตอบกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น วิทยากรชาวบ้านซึ่งเป็นตัวแทนของภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านกลุ่มวัฒนธรรม อุทยานธรรมชาติวัยเรียน องค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถานประกอบการ รวมทั้งแหล่งน้ำธรรมชาติ ป่าเขา ทุ่งนก ซึ่งอาจจะมีอยู่ทั้งในโรงเรียนและชุมชนแหล่งเรียนรู้เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการทำให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในด้านความคิดและการปฏิบัติจริงโดยกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ ควรสอดคล้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนและสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของมนุษย์⁸² ส่วนสำนักงานการการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้เสนอแนะเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งความรู้ได้ว่า แหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สามารถแบ่งแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่อยู่ในโรงเรียน เช่น ครู อาจารย์ นักการภารโรง เพื่อนนักเรียน พ่อค้า แม่ค้าที่จำหน่ายไปยังโรงเรียน เป็นต้น กลุ่มที่ 2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อาคารต่างๆ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ เป็นต้น และกลุ่มที่ 3 แหล่งความรู้ที่เป็นวัตถุ ได้แก่ หนังสือ ภาพของจริง ของจำลอง ตัวอย่างพืช ตัวอย่างสัตว์ เป็นต้น และ 2) แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา สามารถ

⁸¹“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542”, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ,ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542) :25 – 26.

⁸²กระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย,แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม, เล่มที่ 6, การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท ดี เอ็มเพอเรียล พี กรุ๊ป จำกัด ,2544),230-231.

แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล ได้แก่ บุคคลผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น พ่อแม่ ผู้นำชุมชน เป็นต้น กลุ่มที่สอง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ ได้แก่ สภาพแวดล้อม ย่านการค้า โบราณสถาน วัด สวนพักผ่อน พิพิธภัณฑ์ สถานประกอบการ เป็นต้น และกลุ่มที่ 3 แหล่งความรู้ที่เป็นวัตถุ ได้แก่ ป้ายโฆษณาต่างๆ หิน ดิน ต้นไม้ โบราณวัตถุ⁸³

กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เสนอลักษณะของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ได้แก่ ครู เพื่อน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และบุคคลต่างๆ ในโรงเรียน สังคม ชุมชนและประเทศชาติ
2. แหล่งเรียนรู้ทางกายภาพ ได้แก่ สถานที่ต่างๆ ในชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ วัด ศาสนสถาน อุทยาน ประวัติศาสตร์ สวนสัตว์ ฯลฯ
3. แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้
4. แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ วัสดุทัศน ภาพยนตร์ ของจริง สิ่งพิมพ์ และเอกสารต่างๆ⁸⁴

การสนับสนุน หรือการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอน ได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถนั้น หน้าที่หลักอย่างหนึ่งของผู้บริหาร โรงเรียนก็คือ การอำนวยความสะดวกบริหารงานด้านต่างๆ แก่นักเรียนโดยการสนับสนุนส่งเสริมงานการเรียนการสอนได้ ดังนี้คือ

1. การจัดงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนผู้บริหาร โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง กับงบประมาณ จำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่วางไว้ แนวทางในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนมี ดังนี้ คือ 1) ยึดวัตถุประสงค์การใช้งบประมาณให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตร 2) ยึดหลักของความประหยัด 3) ยึดหลักผสมผสานระหว่างฐานของงบประมาณของปีที่ผ่านมา และ 4) ยึดแผนการดำเนินงานเป็นหลักในการจัดสรรงบประมาณ
2. การจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ตามความ

⁸³สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์,หน่วยศึกษานิเทศก์,“เอกสารชุดพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารหลักสูตร”,2547 ,24-25.

⁸⁴กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม, เล่มที่ 6 , การจัดการเรียนการสอน,253-236.

สนใจและความถนัด เป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำและช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังนิสัยที่ดีในการอยู่กันในสังคมประชาธิปไตย

3. การจัดแนะแนว งานบริการหลักของการแนะแนวมี 5 บริการ คือ 1)การบริการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก 2)การบริการสนเทศ 3)การบริการให้คำปรึกษา 4)การบริการวางตัวบุคคล และ 5) การบริการติดตามผลและประเมินผล

4. การจัดให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ก็เพื่อต้องการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ และความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถและความถนัดในตัวเอง โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

5. การใช้อาคารสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรจัดอาคารเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ทางการเรียนการสอนให้มากที่สุด เป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องวางแผนการทำงานร่วมกันกับบุคลากรในโรงเรียน

6. การนำทรัพยากรในท้องถิ่นใช้ ดังนี้ 1) ครูใช้สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน 2)ใช้สถานฝึกงานในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ 3)จัดหาทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน และ 4)เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้จากประสบการณ์และขนบธรรมเนียมของท้องถิ่น

7. การจัดห้องสมุด มี 2 ลักษณะ คือ 1) ห้องสมุดเคลื่อนที่ โดยจัดหนังสือเล่มบางๆ ที่สามารถอ่านจบในระยะเวลาสั้น เช่น วารสารล่องเวลา จุลสาร นำใส่ตะกั่ว ก่อง กระเป๋ารถเข็นไปยังสถานที่ที่มีที่สำหรับให้นักเรียนนั่งอ่าน เช่น ใต้ต้นไม้ ร่มอาคาร มุมสนาม สวนหย่อม สนาม ศาลา เป็นต้น 2) ห้องสมุดไม่เคลื่อนที่ โดยนำหนังสือ วารสาร จุลสาร ฯลฯ จากชั้นหนังสือหรือตู้หนังสือไปให้บริการตามสถานที่ที่จัดไว้เป็นการถาวรตามมุมต่างๆ เช่นระเบียบหน้าห้อง ใต้ถุนอาคาร โรงอาหาร โรงฝึกงาน ฯลฯ ถ้าหากบริเวณที่จัดมีเนื้อที่กว้างขวางพอนอกจากวางชั้นหนังสือแล้วอาจจัด โต๊ะเก้าอี้ที่นั่งอ่านหนังสือหรือปูเสื่อให้นั่งอ่านก็ได้ การจัดในลักษณะนี้ ควรมีผู้ดูแลการให้บริการ รวมทั้งเป็นสถิติการให้บริการ

ข้อคำนึงเกี่ยวกับการจัดแหล่งการเรียนรู้คือ 1)อาคารสถานที่ควรมีสถานที่ที่เหมาะสม อาจเป็นอาคารเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของอาคารและอยู่ในจุดศูนย์กลางที่นักเรียนและครูอาจารย์มาใช้ได้สะดวก ห่างไกลจากเสียงรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก 2)ผู้ปฏิบัติปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์หรือหลักการจัดระบบสื่อ เพื่อสะดวกในการใช้และควรมีครูอื่นๆเป็นผู้ช่วย หรืออาจแต่งตั้งคณะทำงานและมีนักเรียนช่วยงาน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี 3)การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ควรจัด

ให้เป็นระบบเพื่อความสะดวกในการใช้ความสามารถใช้แนวทางในการดำเนินงานห้องสมุดมาดำเนินการได้ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับระบบการจัดระบบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี

การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา ถือว่าเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องมีการจัดให้มีขึ้นในโรงเรียน เพื่อวัดคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไว้หลายท่านด้วยกัน อาทิเช่น ลาเตอร์ วิ กู๊ด (Good) ให้ความหมายไว้ว่า ความพยายามทั้งหลายที่ผู้นิเทศจะทำให้ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนที่ตนรับผิดชอบมีความเป็นผู้นำในการปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้าโดยสามารถเลือกใช้จุดประสงค์ในการสอน สื่อการสอน ระเบียบวิธีสอน และการประเมินผลให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง⁸⁵ ส่วน ดุสิต ทิวถนอม ให้ความหมายว่า การนิเทศเป็นความร่วมมือของทุกฝ่ายนับตั้งแต่ผู้บริหาร โรงเรียนลงไปในพื้นที่ที่จะปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาคุณภาพการทำงานของครูและบุคลากรอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และเป็นกระบวนการเพื่อให้การศึกษาของนักเรียนก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ⁸⁶ และ ชารี มณีศรี ให้ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นความพยายามอย่างหนึ่งในหลายๆอย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนและการสอน⁸⁷

การนิเทศศึกษานั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ข้อปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

- จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
- ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา
- ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
- ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

⁸⁵ Carter V. Good, Education dictionary (New York : McGraw – Hill Book and Company, 1959), 539.

⁸⁶ ดุสิต ทิวถนอม, การนิเทศการศึกษาหลักการบริหารและการปฏิบัติ (นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปกร, 2540), 225.

⁸⁷ ชารี มณีศรี การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2542), 4.

- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา⁸⁸

การแนะแนวการศึกษา

เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนว ให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

การแนะแนวศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติไว้ดังนี้ คือ 1)จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน 2)ดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา 3)ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา และ 4)ประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาหรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า ทัดเทียมกับอารยประเทศ เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาจะพัฒนาการศึกษาไปอย่างเป็นระบบ ตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งผู้ที่นำเอาการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้จะต้องเข้าใจถึงวิธีระบบที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยจะนำให้สามารถใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประกันคุณภาพภายในเป็นการดำเนินงานในลักษณะของการประสานผลระหว่างกระบวนการบริหารกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นการทำงานที่ต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้น

⁸⁸สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ,2546), 33 – 38.

การประกันคุณภาพภายใน เป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและเพื่อให้เป็นไปตามสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542⁸⁹

กล่าวคือ การประกันคุณภาพภายใน ก็ถือว่าเป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกและติดตามตรวจสอบผลงาน หากจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

อาจกล่าวได้ว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา ที่มีแผนงาน กิจกรรม การประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพที่เป็นระบบสะท้อนถึงความมีคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการประเมินตนเองจากภายในสถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษานั้น หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด

แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) ประกอบด้วยการดำเนินงานที่สำคัญ 3 ประการ คือ⁹⁰

1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตรวมทั้งการดำเนินการจัดทำแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้โดยมุ่งเน้นระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผนรวมทั้งติดตาม กำกับการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Quality Auditing) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การติดตามตรวจสอบจาก

⁸⁹สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2543), 11.

⁹⁰กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, เอกสารชุดการประกันคุณภาพการศึกษา, เล่ม 1 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541), 3.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังต้องมีมาตรการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3)การประเมินคุณภาพการศึกษา(Quality Assessment)คือ กระบวนการหรือแนวการปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดประกอบด้วยการทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินผลคุณภาพการศึกษา

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดว่า กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยดำเนินงาน 3 ประการ คือ 1.การควบคุมคุณภาพการศึกษา(Quality Control) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปังจัย และกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์และผู้บริหารทางการศึกษา และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพคุณภาพการศึกษา(Quality Audit and Intervention)กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา คือ

2.1การประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา และการจัดทำรายงานของสถานศึกษาต่อประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของสถานศึกษา(Internal Audit)

2.2การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (External Audit)

2.3มาตรการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Quality Intervention)

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) คือ กระบวนการ หรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Internal School Review)

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (Accreditation) การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา(Total Quality Education)

กล่าวโดยสรุป กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 1)การควบคุมคุณภาพการศึกษา 2)การตรวจสอบคุณภาพคุณภาพการศึกษา 3)การประเมินคุณภาพการศึกษา

แนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีดังนี้

-จัดระบบ โครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

-กำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองความสำเร็จของสถานศึกษา

-วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

-ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

-ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

-ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

-ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง⁹¹

กล่าวโดยสรุป การประกันคุณภาพการศึกษาจัดเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องดำเนินงานเพื่อประกันว่าคุณภาพของการศึกษาได้รับการดำรงไว้ และส่งเสริมเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใดๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้แล้วจะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน เพื่อบรมสั่งสอนให้แก่บุตรธิดาของชุมชนนั้นๆ เมื่อเด็กจบออกมาต้องใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ ชุมชนจึงสมควรมีสิทธิมีส่วนที่จะรับรู้ และมีส่วนได้ส่วนเสียจากผลผลิตของโรงเรียน จึงเป็นหน้าที่ของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนตามบทบาทที่มีข้อผูกพันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สำนักงาน

⁹¹สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ,2546),33 – 38.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีดังนี้ คือ 1)การมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วย 2)กำหนดนโยบายเป้าหมายในการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา 3)การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสร้างความรู้ความเข้าใจและ เจตคติที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและเกี่ยวข้องอื่นๆนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและ 4)การตรวจ สอบการจัดการศึกษา เป็นการตรวจสอบจากผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในเรื่อง การวัดผลการปฏิบัติ การพัฒนาตนเองของครูและนักเรียน การปรับปรุงบรรยากาศการจัดกิจกรรม การเรียนรู้การบริการและการปฏิบัติงานของโรงเรียน⁹²

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ว่า 1)การสำรวจความต้องการ คือสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของโรงเรียน วิเคราะห์สภาพของโรงเรียน โดยการซักถาม สังเกตสัมภาษณ์ 2)การกำหนดมาตรฐานของโรงเรียนโดยยึดมาตรฐานของสพช. มาตรฐานตามที่คณะรัฐมนตรีประกาศและมาตรฐานที่เกิดจากความต้องการของชุมชน 3)การวางแผนการพัฒนาคือการวางแผนการพัฒนาโรงเรียน ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปี 4)กิจกรรมการปฏิบัติคือแนวทางการปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 5)การประเมินผลคือ การประเมินแนวทางปฏิบัติด้านต่างๆ ของการบริหารจัดการโรงเรียนโดยเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญและ 6)การสรุปผลการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การนำผลการประเมินมาใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริงนั้น ชุมชนและโรงเรียนควรทบทวนกระบวนการทำงานร่วมกัน

ผลที่ได้จากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษา สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า 1) ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความสามารถของตนเอง ได้เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ มีความสุขในการเรียนรู้และการรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต 2)ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เมื่อประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขผู้สอนก็มีความสุขและเรียนรู้ให้พัฒนาเป็นครูอาชีพ 3)ผู้ปกครองรู้และเข้าใจความถนัด ความสนใจ ความสามารถและศักยภาพในการศึกษา

⁹²สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา ,2543),15 – 16.

เรียนรู้ของผู้เรียนมีความสุขเข้าใจบทบาทของคนในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนมีความสุขที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา การศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน 4)ผู้บริหารได้พัฒนา โรงเรียนให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เป็นนักเรียนเป็นโรงเรียนที่แท้จริง ไม่ใช่โรง สอน และได้ใช้กระบวนการบริหารที่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วม 5)ชุมชนและสังคม ร่วมกันได้พัฒนาเมืองที่มีคุณภาพ ศักยภาพ และมีสำนักวิจัยขอต่อการพัฒนาชุมชน สังคมและ ประเทศชาติและ 6)องค์กรอื่นๆ ได้มีส่วนช่วยประเทศในการพัฒนาบุคคลที่จะเป็นพลเมืองที่ดีมี คุณภาพและศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศต่อไป⁹³

การเปลี่ยนแปลงเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ถ้าเรารู้เท่าทันและปรับตัวได้ความ ปกติสุขของการดำเนินชีวิตก็จะมีได้เสมอ การปฏิรูปการศึกษา เป็นอีกการเคลื่อนไหวหนึ่งของ สังคม ที่จะผลักดันให้เกิดการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งสามารถสร้างชุมชนทางปัญญาของ คนให้มีศักยภาพในการเตรียมตัวสู่ออนาคตได้อย่างมั่นใจ อันเป็นการเตรียมการเชิงรุกของระบบ สังคมที่เข้มแข็งเส้นทางการปฏิรูปการศึกษาพร้อมเปิดโอกาสให้ครู ผู้บริหาร ชุมชน และทุกส่วนใน สังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษามีกระบวนการยุทธศาสตร์ที่หลากหลายที่ผู้บริหารสถาน การศึกษาสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์

ส่วนแนวทางปฏิบัติเน้นทางกระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติไว้ดังนี้คือ

- ต้องมีการศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
- จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อการพัฒนา

ทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

-การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ ของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

-ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น⁹⁴

จะเห็นได้ว่า การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการให้กับประชาชนนั้น นับว่าเป็นการสร้าง องค์ความรู้ให้แก่ประชาชน โดยประชาชนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจการงานด้านวิชาการ และได้ เข้าใจถึงงานวิชาการในการจัดการเรียนการสอนว่าทางโรงเรียนนั้น ได้มีกระบวนการในการสอน

⁹³เรื่องเดียวกัน,25 – 26.

⁹⁴สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็น นิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ,2546),33 – 38.

บุตรหลานอย่างไรบ้างและยังเป็นการสนับสนุนงานด้านวิชาการให้กับประชาชนเพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้ดำรงชีวิตประจำวันต่อไป

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

การประสานความร่วมมือทางด้านวิชาการกับสถาบันอื่น กล่าวโดยภาพรวมก็คือการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการนั่นเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะว่าการศึกษามีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง การร่วมมือกันในการศึกษานั้น ย่อมเป็นสิ่งดีกับทุกๆ ฝ่าย โดยเฉพาะกับตัวของนักเรียนเอง ซึ่งการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นนั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้ คือ ประการแรก ประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา ประการที่สอง สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ⁹⁵

การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่นที่จัดการศึกษา

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการงานถือว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของหน่วยงานเนื่องจากว่าการศึกษามีความเชื่อมโยงได้ถึงกันหมด เพราะการศึกษามีรูปแบบที่แตกต่างกันแล้วแต่ว่าหน่วยงานจะจัดรูปแบบการศึกษาเช่นไร แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ ซึ่งงานส่วนนี้กล่าวโดยภาพรวมก็คือการสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการให้แก่หน่วยงานต่างๆ

การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่นที่จัดการศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติไว้ดังนี้คือ 1)สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษารวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 2)ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา และ 3)จัดให้มี

⁹⁵เรื่องเดียวกัน , 38.

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน
สังคมอื่นที่จัดการศึกษา⁶

สภาพปัจจุบันของจังหวัดสมุทรสงคราม

1) สภาพทั่วไป

สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดสมุทรสงครามเป็นที่ราบลุ่มริมทะเลโดยตลอด สภาพดิน
เป็นดินเหนียวปนทราย ลักษณะดินโดยทั่วไปอ่อนตัวได้ง่ายและมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่
การเกษตรกรรม เดิมเคยมีป่าไม้โกงกาง ไม้แสม ตามชายฝั่งทะเลและมีป่าจากตามชายฝั่งแม่น้ำ
ปัจจุบันได้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำเมื่อการเลี้ยงกุ้งเกิดการขาดทุน
ทำให้มีการปล่อยบ่อกุ้งร้างจำนวนมาก แม่น้ำที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง และมีลำคลองใหญ่
น้อยแยกจากแม่น้ำแม่กลองกว่า 338 คลอง 1,947 ลำประโดง กระจายอยู่ทุกพื้นที่ทำให้เกิดความ
สะดวกในด้านการคมนาคมทางน้ำและสามารถประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม พื้นที่ในจังหวัด
สมุทรสงคราม มีสภาพน้ำแตกต่างกันโดยสามารถแบ่งได้ 3 เขตหลัก คือ เขตน้ำเค็ม เขตน้ำกร่อย
และเขตน้ำจืด

2) การปกครอง

จังหวัดสมุทรสงครามแบ่งเขตการปกครองเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง
สมุทรสงคราม อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที โดยมีการปกครองระดับย่อย 36 ตำบล
284 หมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และ
เทศบาลเมืองอย่างละ 1 แห่ง เทศบาลตำบล 4 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 30 แห่ง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นปัจจัยที่จำเป็นและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของ
มนุษย์มีความจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนกว่าปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ หากประชาชนไทยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือ
ทั้งหมดไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานก็เท่ากับชีวิตขาดสิ่งจำเป็นที่ชีวิตขาดไม่ได้ ชีวิตตกอยู่ในภาวะ
ยากเข็ญ ด้อยคุณภาพ ขาดความสมบูรณ์ ขาดความเป็นปกติสุข ภาวะเช่นนี้จะมีผลกระทบต่อ
เยาวชนของชาติในอนาคตที่ยากต่อการหลุดพ้นวงจรอันยากไร้ ความจำเป็นและประโยชน์ของการ
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นที่ประจักษ์ในสังคมไทย ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 บัญญัติไว้ว่า ประชาชนไทยมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา

⁶สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็น
นิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.) ,2546),33-38.

ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึง มีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งระบบการศึกษาจะเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดประสบการณ์ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณค่าที่จำเป็นต่อชีวิตได้แก่ ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการสื่อสารทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ โดยใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์และความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิต ส่วนในด้านคุณค่านั้นหมายถึง ความมีจิตใจอันงดงาม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีคุณธรรมจริยธรรม การอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น และของชาติรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในขณะเดียวกันก็ทันต่อกาเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ในระบบการศึกษาจำแนกเป็นระดับย่อยได้ 3 ระดับ ดังนี้

1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุ 3- 6 ปี เป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคม

2. การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งวางรากฐานให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน

3. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็นสองตอน คือ

3.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา รวมทั้งการค้นพบความต้องการ ความสามารถ ความสนใจและความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ในการประกอบอาชีพ

3.2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพรวมทั้งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะที่จำเป็นทางสังคม

การศึกษาขั้นพื้นฐานตามรูปแบบการศึกษาในระบบนี้ โดยปกติจะใช้เวลาเรียนประมาณ 15 ปี สำหรับผู้เรียนทั่วไป แต่อาจใช้เวลาที่มากหรือน้อยกว่า 15 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนที่แตกต่างกันไป การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากจะดำเนินการโดยภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว บุคคล ครอบครัวยุ องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ สามารถจัดได้เช่นกัน โดยดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวง

ข้อมูลด้านการศึกษา

สภาพการจัดการศึกษาของจังหวัดสมุทรสงคราม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 85 แห่ง สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 11 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 3 แห่ง เทศบาล 8 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2 แห่ง และสำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน 16 แห่ง รวมทั้งสิ้น 125 แห่ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามเป็นส่วนราชการบริหารราชการส่วนกลาง จัดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บริหารสูงสุดในเขตพื้นที่ และเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญศึกษาตั้งแต่ชั้น ม.6 ลงมา บริหารงานในรูปแบบของคณะบุคคล เชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติระหว่างกระทรวงสู่สถานศึกษา โดยมีเป้าหมาย คือ การบริการการศึกษาให้ทั่วถึง มีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการบริหาร การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมให้เยาวชนไทยเป็นคนดี คนเก่ง สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐาน ความเป็นไทยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ดังนี้

- 1.ระดับปฐมวัย ส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กอายุ 3- 6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา
- 2.ระดับการศึกษาภาคบังคับ จัดการศึกษาให้แก่เด็กอายุ 7 – 16 ปี ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทุกคนอย่างมีคุณภาพ
- 3.ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ประเภทสามัญศึกษา) พัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ และความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

การบริหารจัดการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามดำเนินการตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษามีสาระสำคัญดังนี้

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม เป็นหน่วยงานหลักในการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึง เสมอภาค มีคุณธรรม นำความรู้ ตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณภาพ พัฒนาสู่มาตรฐาน รักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

พันธกิจ

1. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สามารถรองรับสิทธิและโอกาส การเข้ารับการศึกษาของประชาชนอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย
2. พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งผล ต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รักษ์วัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อม
3. นิเทศกำกับติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาใน สถานศึกษา
4. ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และ ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์

1. ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับสิทธิ และโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่าง เท่าเทียมทั่วถึงและตรงตามศักยภาพ
2. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยมุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรม นำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
3. สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ผู้รับบริการทุกคนได้รับการบริการ และอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรมและมีความพึงพอใจ

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จ

กลยุทธ์ที่ 1 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจ พอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย

กลยุทธ์ที่ 2 ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียน อย่างกว้างขวาง และทั่วถึง

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา
กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วลัญชร อดิพัฒน์ ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย พบว่า 1)ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยมีการปฏิบัติมากในภาพรวมและเมื่อจำแนกตามขนาดพบว่าขนาดเล็กมีการปฏิบัติปานกลาง โดยเน้นภาวะผู้นำร่วมกันเป็นอันดับแรก พฤติกรรมของผู้นำและบทบาทของผู้นำตามลำดับ ส่วนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการปฏิบัติมาก โดยที่พฤติกรรมผู้นำมาเป็นอันดับหนึ่ง และภาวะผู้นำร่วมกันกับบทบาทของผู้นำปฏิบัติได้น้อยกว่า 2)ความแตกต่างด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาด พบว่าขนาดกลางและขนาดใหญ่มีความแตกต่างกับขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ขนาดกลางปฏิบัติสูงสุด⁹⁷

เบญจวรรณ สกุลเนรมิตร ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก⁹⁸

ปรีชา สุขคุณ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามขอบข่ายงานวิชาการแต่ละงาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คืองานการเรียนการสอน งานอบรมวิชาการ งาน

⁹⁷วลัญชร อดิพัฒน์, “ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542), บทคัดย่อ.

⁹⁸เบญจวรรณ สกุลเนรมิตร, “ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ,2543), บทคัดย่อ.

หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผล และประเมินผล และงานห้องสมุด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ งานนิเทศภายในสภาพ การบริหารงานที่พบปัญหา คือ งานวัสดุประกอบหลักสูตร งานนิเทศภายใน งานวัดผลและ ประเมินผล และจากวิเคราะห์แนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนในโครงการเด็กพิเศษเรียน ร่วมกับเด็กปกติที่ได้จากการสนทนากลุ่มในเรื่องงาน วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการ สอน ซึ่งโรงเรียนไม่ค่อยจัดหางบประมาณที่ได้รับจัดสรรนั้นเพียงพอกับการเรียนการสอนขั้นปกติ แต่ไม่เพียงพอสำหรับชั้นเรียนร่วม นอกจากนี้การบริหารงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อ การเรียนการสอนในชั้นติดตามพบว่า มีสภาพปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนไม่ค่อยติดตามการใช้สื่อและ ประเมินผลการใช้สื่อ⁹⁹

ประสิทธิ์ สืบพันธ์โกย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษาที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า 1)พฤติกรรมผู้นำของ ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกันอยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม 2) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนสูง และที่มีมาตรฐานคุณภาพ นักเรียนต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹⁰⁰

ธีระวุฒิ จันทกา ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ การบริหารงานชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1 พบว่า 1)พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก และระดับการประกันคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ ในระดับพอใช้ เมื่อน้อยทุกด้าน 2)การบริหารงานชุมชนของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย 3)พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร

⁹⁹ปรีชา สุขคุณ,“การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนใน โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม”(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ,2543), บทคัดย่อ.

¹⁰⁰ประสิทธิ์ สืบพันธ์โกย,“พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่มีมาตรฐานคุณภาพ นักเรียนแตกต่างกัน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศิลปากร,2545),บทคัดย่อ.

ด้านการติดต่อสื่อสาร และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม ส่งผลต่อการบริหารงานชุมชน โรงเรียนในภาพรวม¹⁰¹

น้ำเพชร กระต่างทอง ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารกับผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามทัศนะของครูปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของโรงเรียน¹⁰²

สมบูรณ์ เอี่ยมศิลป์ชัย ได้ทำการวิจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสหครูวิทย์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1)ระดับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนควรจะมีการกำหนดภารกิจของโรงเรียน มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามหลักสูตรสถานศึกษา¹⁰³

ไพโรจน์ ยังศิริ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชากับการปฏิบัติการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1)พฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชาในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2)การปฏิบัติการสอนของครูในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3)พฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้หลักกับกลุ่มสาระการเรียนรู้เสริมมีความแตกต่างกัน 4)การปฏิบัติการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักกับกลุ่มสาระการเรียนรู้เสริมมีความแตกต่างกัน

¹⁰¹ธีระวุฒิ จันทา, “พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), บทคัดย่อ.

¹⁰²น้ำเพชร กระต่างทอง, “ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารกับผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตามทัศนะของครูปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2545), บทคัดย่อ.

¹⁰³สมบูรณ์ เอี่ยมศิลป์ชัย, “การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสหครูวิทย์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรี” (สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), บทคัดย่อ.

5)ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชากับการปฏิบัติการสอนของครูมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง¹⁰⁴

ผ่องใส ศรีวังผล ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1)พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง 2)องค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและแยกพิจารณาเป็นรายด้าน 3)พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ พฤติกรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน การกำหนดเป้าหมาย และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม¹⁰⁵

ประยูร สุพรรณอ่วม ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่าระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01¹⁰⁶

กัลยมล อินทุสุต ศึกษาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร พบว่า 1)การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีโรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและพิจารณาแต่ละฐานอำนาจ 2)การบริหารงาน

¹⁰⁴ไพโรจน์ ยังศิริ, “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชากับการปฏิบัติการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), บทคัดย่อ.

¹⁰⁵ผ่องใส ศรีวังผล, “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547), บทคัดย่อ.

¹⁰⁶ประยูร สุพรรณอ่วม, “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในจังหวัดสมุทรสงคราม” (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547), บทคัดย่อ.

วิชาการของผู้บริหารสตรีโรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวม และแยกพิจารณาแต่ละด้าน 3) การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีโดยภาพรวมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชน โดยภาพรวม และส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลการเรียนการสอน และการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีในด้านการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ และการใช้อำนาจเชื่อมโยง ส่งผลต่อการจัดหลักสูตร การใช้วิธีการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอน และการนิเทศการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹⁰⁷

พระมหากานต์ ชาวคร ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน 3) ทักษะของผู้บริหาร ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการเกือบทุกงาน ยกเว้นงานการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา¹⁰⁸

อุดม อรุณราช ได้ศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสสงคราม พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสสงคราม ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก¹⁰⁹

¹⁰⁷ กัลยมล อินทสุต, “การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547), บทคัดย่อ.

¹⁰⁸ พระมหากานต์ ชาวคร, “ทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547), บทคัดย่อ.

¹⁰⁹ อุดม อรุณราช, “ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสสงคราม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548), บทคัดย่อ.

งานวิจัยต่างประเทศ

เดซอเทอ (Desaute) ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐดาโกตาเหนือ สหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าควรใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนการสอนและยังมีความเห็นต่อไปอีกว่า ควรปฏิบัติหน้าที่ให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่แล้วและถือเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน¹¹⁰

ดิคซอน (Dixon) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของครูใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านของนักเรียนเกรด 3 และเกรด 6 ตัวอย่างเป็นโรงเรียนประถมศึกษากว่า 20 โรงเรียนในรัฐแคลิฟอร์เนีย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของครูใหญ่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 3 และเกรด 6 และจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของครูใหญ่ สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านของนักเรียนเกรด 3 และเกรด 6 ได้ประมาณร้อยละ 49 และ 56 ตามลำดับ¹¹¹

เบอร์นาร์ด (Bernard) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ โดยต้องการเปรียบเทียบด้านการรับรู้ข้อมูลและความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูงและครูที่มีต่อบทบาททางวิชาการของครูใหญ่ในรัฐแมสซาชูเซตส์ พบว่า 1) ความคาดหวังของครูใหญ่ ผู้บริหารระดับสูงและครู เกี่ยวกับบทบาทของครูใหญ่ในฐานะผู้นำทางวิชาการไม่แตกต่างกัน 2) การรับรู้ของครูใหญ่ ผู้บริหารระดับสูงและครูเกี่ยวกับบทบาทของครูใหญ่ในฐานะผู้นำทางวิชาการมีความแตกต่างกัน และ 3) การรับรู้และความคาดหวังของครูใหญ่ ผู้บริหารระดับสูงและครูเกี่ยวกับบทบาทของครูใหญ่ในฐานะผู้นำทางวิชาการมีความแตกต่างกัน¹¹²

¹¹⁰Rodney A. Desautel, "Administrative Role Perception of North Dakota Elementary school principals as Related to Selected Dimension of Administrative Function University Microfilms International," *Dissertation Abstracts International* 39,4 (October 1978) : 4-A.

¹¹¹Albert E. Dixon, "The Relationship of Elementary Principal Leadership Performance to Reading Achievement of Students in 2 Counties in California," *Dissertation Abstracts International* 43,36(December 1982) : 1764 – A.

¹¹²Anne Elizabeth Bernard, "A study of Role of the senior High School Principal As Instruction Leader," *Dissertation Abstracts International* 45,04 (October 1984) : 994 – A.

คิใจ (Kijai) ศึกษาเกี่ยวกับ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความสำเร็จของสถานศึกษา พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของสถานศึกษา¹¹³

เฮค ลาร์เซน และมาร์คูลิดส์ (Heck, Larsen and and Marcouliders) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน : ความถูกต้องของรูปแบบเชิงเหตุผล โดยมีความมุ่งหมายที่จะทดสอบทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบเชิงเหตุผลที่ว่าครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอจะสามารถมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการควบคุมตัวแปรด้านบริบทแล้ว ตัวอย่างประกอบด้วยครูจำนวน 332 คน และครูใหญ่ 56 คน จาก 56 โรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยยืนยันว่า พฤติกรรมด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจริง¹¹⁴

แพนทีไลดส์ (Pantelides) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าไม่มีองค์ประกอบใดของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถอธิบายความแปรปรวนคะแนนผลสัมฤทธิ์¹¹⁵

บุซซี (Buzzi) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของโรงเรียนกับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา รัฐคอนเนคติกัสผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนและเป็นตัวนำทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนด้วย¹¹⁶

¹¹³Jimmy Kijai, "School Effectiveness Characteristics and School Incentive Reward," Dissertation Abstracts International 48,04 (1987) :329 – A.

¹¹⁴Ronald H. Heck, Terry J. Larsen and Geoge A. Marcoulides, "Instructional Leadership and School Achievement : Validation of a Causal Model," Educational Administration Quarterly 26,2 (May 1990) : 94-125.

¹¹⁵Judy R. Pantelides, "An Exploration of the Relationship Between specific Instructional Leadship Behaviors of elementary Principals and Student Achievement," Dissertation Abstracts International 52, 12 (September 1991) :503.

¹¹⁶Michael J. Buzzi, "The Relationship of school Effectiveness to Selected Dimensions of Principals' Instructional in Elementary School in the State of Connecticut," Dissertation Abstracts International 51,12 (June 1991): 3167 – A.

เดวิส (Davis) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและผลที่มีต่อการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทำการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมือง 2 แห่ง และเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำ 6 ด้าน คือ การประสานงาน เกี่ยวกับการเรียนการสอน การเน้นสัมฤทธิ์ผล การประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การจัดบรรยากาศความเป็นระเบียบเรียบร้อย การกำหนดกลยุทธ์วิธีการสอน และการสนับสนุนครู ผลการศึกษายังพบว่า พฤติกรรมเพียง 4 ด้าน คือ การเน้นสัมฤทธิ์ผล การจัดบรรยากาศความเป็นระเบียบเรียบร้อย การประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และการสนับสนุน ได้รับการรับรู้จากกลุ่มครูว่าเป็นพฤติกรรมของผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปรับปรุงโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ¹¹⁷

เบรเนตโต (Brengetto) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการติดต่อสื่อสารของหัวหน้างานกับผลการปฏิบัติงานในองค์กรของรัฐบาลในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา พบว่าหัวหน้างานที่มีสมรรถนะในการติดต่อสื่อสารกับพนักงาน สามารถสร้างกลุ่มพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานสูง สมรรถนะทางการติดต่อสื่อสารของหัวหน้างานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงาน¹¹⁸

เกลน (Glenn Ross) ได้ศึกษาถึงความเข้มแข็งและความอ่อนแอของการพัฒนาหลักสูตรด้านการวางแผนหลักสูตร เรื่องเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร พบว่านักพัฒนาหลักสูตรต้องการให้มีความสัมพันธ์อันดีกับท้องถิ่น เน้นความสำคัญเรื่องกระบวนการเรียนรู้ การวางแผนพัฒนาหลักสูตร เทคนิคการประเมินหลักสูตร¹¹⁹

¹¹⁷Davis, Eddie L. "The Leadership Behavior of Principals and Their Effect on School Improvement in Effective Urban High School. (Urban School)," Dissertation Abstracts International 53 (June 1993) : 4144.

¹¹⁸Joyce Kingsley. Brengetto, "Communication Competence and its Relationship to job Performance," Dissertation Abstract International 32,02 (April 1995) : 420.

¹¹⁹Glenn. Roos J., Curriculum development in Junior /Xommunity College. The State – of – the- Art'as view by the Arcade Affairs office [online] ,accessed 7 May 2000. Available from :<http://Ericae.Net/ericelb/Ed88710.htm>

สรุป

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการด้านการศึกษาหลายๆท่าน ได้วิเคราะห์และอธิบายในแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานเป็นกระบวนการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วยการวางแผน การจัดระบบงาน และการควบคุม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการที่ผู้บริหารจะบริหารงานและนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารนอกจากจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีภาวะผู้นำแล้ว จะต้องนำพฤติกรรมผู้นำ (behavior) ทั้งด้านการสื่อสาร (communicator) การร่วมงาน (collaborator) การสอน (coach) และการกระตุ้น (catalyst) ออกมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีพฤติกรรมการบริหารงานแบบมุ่งงานและมุ่งคน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแนวนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกิดความมั่นใจในคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ 9 งาน คือ 1)การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2)การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3)การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4)การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5)การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 6)การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7)การนิเทศการศึกษา 8)การแนะแนวการศึกษา 9)การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่วางแผนจนถึงประเมินตนเอง ปรับปรุงพัฒนางานวิชาการของตนตามทิศทางที่วางไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักสูตร เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ครู บุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1)พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน 2)การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ3)พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร
ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรสงคราม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(descriptive research)โดยใช้สถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 66 โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์
(unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 6 คน ได้แก่ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 396 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำตาม
แนวคิดของอับรามสัน (Abramson) และการบริหารงานวิชาการตามกรอบแนวทางคู่มือการบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระทรวงศึกษาธิการการ
ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยกระบวนการ 2 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ขั้นตอนการดำเนินการ
วิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอน
ดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการ ขั้นตอนนี้เป็นการจัดเตรียมโครงการ เป็นการศึกษา
เอกสาร ตำรา ข้อมูลสถิติต่างๆ ภาวะเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำโครงการและเสนอโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การนำเครื่องมือที่สร้าง
เสร็จเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ แปลผลจาก
การวิเคราะห์ ประมวลผลและเสนอแนะ

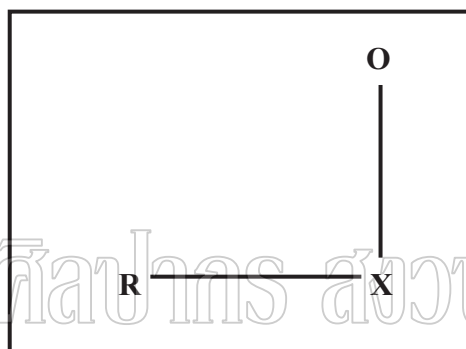
ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนนำเสนอรายงานผลการวิจัย ร่างผลการ
วิเคราะห์แปลผล และอภิปรายผล เขียนรายงานผลการวิจัยเสนอเพื่อให้ผู้ควบคุมตรวจสอบ แก้ไข
จัดพิมพ์เป็นฉบับเพื่อดำเนินการขอสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแก้ไขรายงานผลตามที่คณะกรรมการ
ชี้แนะ และจัดส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive Research) ที่มีแผนแบบงานวิจัยในลักษณะของการศึกษาแบบตัวอย่างกลุ่มเดียว ตรวจสอบสถานะการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, non – experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

R	หมายถึง	ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 78 โรงเรียน จาก 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที¹²⁰

¹²⁰ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม, กลุ่มนโยบายและแผน, “จำนวนนักเรียน และห้องเรียน จำนวนตามเพศ และการจัดชั้นเรียน ปีการศึกษา 2546,” 2546, 1. (อัครสำเนา)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 66 แห่ง ซึ่งกำหนดโดยใช้ ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)¹²¹ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดแบ่งสถานศึกษาออกเป็นตามอำเภอที่เป็นที่ตั้ง 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภออัมพวา อำเภอบางคนที
 2. จัดแบ่งสถานศึกษาในแต่ละอำเภอออกเป็น 3 กลุ่มตามขนาดของสถานศึกษา คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่
 3. สุ่มสถานศึกษาแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างขนาดที่ต้องการตามสัดส่วน รวม 66 แห่ง
 4. กำหนดผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 6 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน รองผู้บริหาร 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน ครูผู้สอน 3 คน รวมทั้งสิ้น 396 คน โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้โรงเรียนโรงเรียนละ 6 ชุด คนดังรายละเอียดในตารางที่ 6
- ตารางที่ 6 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล แยกเป็นรายอำเภอตามขนาดของโรงเรียน

ที่	อำเภอ	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง				ผู้ให้ข้อมูล			
		ล	ก	ญ	รวม	ล	ก	ญ	รวม	ล	ก	ญ	รวม
1	เมือง	7	8	16	31	6	7	13	26	36	42	78	156
2	บางคนที	12	5	3	20	10	4	3	17	60	24	18	102
3	อัมพวา	13	11	3	27	11	9	3	23	66	54	18	138
	รวม	32	24	22	78	27	20	19	66	162	120	114	396

หมายเหตุ ล หมายถึง โรงเรียนขนาดเล็ก

ก หมายถึง โรงเรียนขนาดกลาง

ญ หมายถึง โรงเรียนขนาดใหญ่

¹²¹ พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์(ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด), พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543), 303.

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งหน้าที่ และระดับการศึกษา

2. ตัวแปรต้น คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารตามแนวคิดของ อับรามสัน (Abramson) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ผู้สื่อสาร (communicator) หมายถึง ผู้มีการสื่อสารที่เหมาะสม แจ่มแจ้งข้อมูลข่าวสาร สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารใน สถานศึกษามีความสามารถในการดำเนินการประชุม สามารถแก้ปัญหา และความขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีความสามารถในการมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น

2.2 ผู้ร่วมงาน (collaborator) หมายถึง ผู้ให้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว มีการทำงานร่วมกันแบบฉันท์เพื่อน ยอมรับ การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนามีกิจกรรมายาทที่เหมาะสมตามกาลเทศะและมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่และงานที่ปฏิบัติ

2.3 ผู้สอน (coach) หมายถึง ผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีบทบาทเป็นผู้นำใน ทุกด้านสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ร่วมงานในการทำงานมีการติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดี และมีความเป็นกันเองในการปฏิบัติงาน

2.4 ผู้กระตุ้น (catalyst) หมายถึง ผู้ใช้การจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงาน ปฏิบัติงานตามเป้าหมาย เปิด โอกาสให้ผู้ร่วมงานใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการ ปฏิบัติงาน ยกย่องผู้ร่วมงานที่ประสบความสำเร็จ เห็นใจและให้กำลังใจผู้ร่วมงานที่ทำงานผิดพลาด ให้ความสำคัญชมแก่ผู้ร่วมงานอย่างเสมอภาค แบ่งปันประโยชน์แก่ผู้ร่วมงานและแสดงความรอบรู้ ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในที่นี้ยึดตาม คู่มือการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย การดำเนินงาน 9 งาน คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1) หมายถึง การนำผลจากการวิเคราะห์หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2544 หลักสูตรแกนกลางและ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการของ สังคม ชุมชน และท้องถิ่น มาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน มีการนิเทศ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรับปรุงและพัฒนาตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y_2) หมายถึง การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของ ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นกระบวนการคิด การปฏิบัติจริง นำไปใช้ประโยชน์ จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาอย่าง เหมาะสม

3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (Y_3) หมายถึง การกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง มีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้ มาตรฐานและจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Y_4) หมายถึง การวิจัยการบริหารจัดการ ในภาพรวมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดให้มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยกับสถานศึกษาและสถาบันอื่น

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_5) หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ส่งเสริมครูและประสานความ ร่วมมือกับสถาบันการศึกษา องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ในการผลิต จัดทำ พัฒนาสื่อและ นวัตกรรมการเรียนการสอน จัดให้มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Y_6) หมายถึง การสำรวจแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในเขตพื้นที่การศึกษา และนอกเขตพื้นที่การศึกษา ประสานความร่วมมือ สถานศึกษาอื่น องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ในการจัดตั้ง พัฒนาใช้และเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

7. การนิเทศการศึกษา (Y_7) หมายถึง การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียน การสอนภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศที่หลากหลายเหมาะสมกับสถานศึกษา มีการประเมินผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและ การเรียนการสอนของสถานศึกษา

8. การแนะแนวการศึกษา (Y_8) หมายถึง การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพในสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน มีการติดตาม ประเมินผลการและประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาและเครือข่ายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Y_9) หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างองค์กร เพื่อรองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด หลักเกณฑ์ วิธีการประเมินความสำเร็จของสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับของกระทรวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดำเนินการตามแผน ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1)เพศ 2)อายุ 3)อายุราชการ 4)ตำแหน่งหน้าที่ 5)ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารตามแนวคิดของ อับรามสัน (Abramson) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาจากเครื่องมือของของวลัญชร อดิพัฒน์ เพื่อวัดระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวทางคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระทรวงศึกษาธิการ

แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ(Rating Scale) ของไลเคิร์ต (Likert)¹²² จัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ โดยมีความหมายดังนี้

¹²²Rensis Likert , อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด),พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ:สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,2543),107-108.

- ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน
- ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน
- ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน
- ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน
- ระดับ 5 หมายถึง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและนำผลการศึกษามาสร้างและปรับปรุงเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนวัดวังวิเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 6 คน โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 6 คน โรงเรียนวัดคลองตันราษฎร์บำรุง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 6 คน โรงเรียนวัดคอนโขมสิตาราม จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 6 คน และโรงเรียนบ้านรางสายบัว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

ขั้นที่ 4 หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาโดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach)¹²³ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่น

¹²³ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, 3rd ed. (New York: Harper & Row Publisher, 1974), 161.

ของแบบสอบถามตอนที่ 2 เท่ากับ 0.9528 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 3 เท่ากับ 0.9853 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9861 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือเรียนคบศิษย์มหาวิทยาลัย มหาวิทาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

2. ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

เมื่อได้รับแบบสอบถามทั้งหมดคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อคัดเลือกรูปแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน แล้วรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส หลังจากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนต่างๆ ใช้สถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วจึงนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์(Best)¹²⁴ มีรายละเอียดดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

¹²⁴ John W. Best, Research in Education (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall Inc.,1970),

คะแนนเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการดำเนินงาน
วิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารหรือการดำเนินงาน
วิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงาน
วิชาการในสถานศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน
(Stepwise multiple regression analysis)

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ
1)พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรสงคราม 2)การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสมุทรสงคราม และ3)พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างคือ
สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ในปีการศึกษา 2547
จำนวน 66 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 6 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน รองผู้บริหาร
โรงเรียน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน และครูผู้สอน 3 คน รวมทั้งสิ้น 396 คน เครื่องมือที่ใช้
เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารตามแนวคิดของอับรามสัน (Abramson) และ
การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
กระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ
(percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน
(stepwise multiple regression analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลและการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตอบข้อคำถามของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 66 โรงเรียน รวม 396 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

ตอนที่ 4 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 โรงเรียน รวม 396 คน แยกพิจารณาตาม เพศ อายุ อาชวกร ตำแหน่งหน้าที่และ ระดับการศึกษา ในโรงเรียนแต่ละแห่ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งหน้าที่และระดับการศึกษาในโรงเรียนแต่ละแห่ง

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	1. ชาย	150	37.90
	2. หญิง	246	62.10
	รวม	396	100.00
2	อายุ		
	1. อายุ 21- 30 ปี	10	2.50
	2. อายุ 31 – 40 ปี	17	4.30
	3. อายุ 41 – 50 ปี	118	29.80
	4. อายุ 51-60 ปี	251	63.40
	รวม	396	100.00
3.	อายุราชการ		
	1. น้อยกว่า 10 ปี	15	3.80
	2. 10 – 20 ปี	24	6.00
	3. มากกว่า 20 ปี	357	90.20
	รวม	396	100.00
4	ตำแหน่งหน้าที่		
	1. ผู้บริหารสถานศึกษา	66	16.70
	2. รองผู้บริหารสถานศึกษา	66	16.70
	3. หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	66	16.60
	4. ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้	198	50.00
	รวม	396	100.00

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5	ระดับการศึกษา		
	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	2.00
	2. ปริญญาตรี	344	86.90
	3. ปริญญาโท	44	11.10
	4. ปริญญาเอก	-	-
	รวม	396	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10 เป็นเพศชาย จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90 เป็นผู้ที่มียุ 51 - 60 ปี มากที่สุด จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 63.40 รองลงมาอายุระหว่าง 41- 50 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 รองลงมาอายุระหว่าง 31- 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.30 และอายุระหว่าง 21-30 ปี น้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 สำหรับอายุราชการที่มีจำนวนมากที่สุด คือ อายุราชการมากกว่า 20 ปี จำนวน 357 คนคิดเป็นร้อยละ 90.20 รองลงมาได้แก่อายุราชการระหว่าง 10 - 20 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.10 และอายุ ราชการน้อยกว่า 10 ปี มีน้อยที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 สำหรับตำแหน่งหน้าที่ พบว่า เป็นครูผู้สอนมากที่สุด จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 66 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.70 และหัวหน้าฝ่ายวิชาการจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 ส่วนระดับการศึกษามีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 86.90 รองลงมาวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.10 และวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

ตอนที่ 2 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากตัวอย่าง 66 โรงเรียน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 8 และตารางที่ 9

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสขรกรรม (n = 66)

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.1 ผู้สื่อสาร (X_1)	4.07	0.37	มาก
1.2 ผู้ร่วมงาน (X_2)	4.26	0.34	มาก
1.3 ผู้สอน (X_3)	4.21	0.34	มาก
1.4 ผู้กระตุ้น (X_4)	4.17	0.39	มาก
รวม (X_{tot})	4.18	0.35	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสขรกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้ร่วมงาน (X_2) ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.34) ผู้สอน (X_3) ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.34) ผู้กระตุ้น (X_4) ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.39) และผู้สื่อสาร (X_1) ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.37)

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสขรกรรม ในแต่ละด้านเป็นรายข้อจะได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททสขรกรรม ด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำแนกตามรายข้อย่อย n = 66

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้สื่อสาร (X_1)	4.07	0.37	มาก
1. ใช้วิธีการสื่อสารและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา	3.99	0.43	มาก
2. มีวิธีการสื่อสารที่ดี สะดวก รวดเร็วและชัดเจนในการแจ้งข้อมูลที่ถูกต้องให้กับผู้ร่วมงาน	4.05	0.39	มาก
3. แจ้งข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและทันสมัย	4.03	0.43	มาก
4. แก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย	3.98	0.42	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n = 66)

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5. มอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	4.07	0.43	มาก
6. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น	4.26	0.44	มาก
2. ผู้ร่วมงาน (X₂)	4.36	0.34	มาก
7. มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่	4.31	0.37	มาก
8. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.26	0.38	มาก
9. ทำงานด้วยความเสียสละเพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา	4.30	0.39	มาก
10. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.20	0.41	มาก
11. ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา	4.23	0.35	มาก
3. ผู้สอน (X₃)	4.21	0.34	มาก
12. มีวิสัยทัศน์ในการกำหนดกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษา	4.12	0.31	มาก
13. แนะนำครูให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การทำงาน	4.29	0.37	มาก
14. กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน	3.99	0.37	มาก
15. มีความเป็นกันเองในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน	4.36	0.43	มาก
16. พัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน	4.32	0.39	มาก
17. เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของนักเรียน	4.17	0.43	มาก
4. ผู้กระตุ้น (X₄)	4.21	0.34	มาก
18. ใช้การจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย	4.06	0.46	มาก
19. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงาน	4.25	0.39	มาก
20. ยกย่องผู้ร่วมงานที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานในสถานที่เปิดเผย	4.25	0.41	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n = 66)

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. ผู้กระตุ้น (X_4)	4.21	0.34	มาก
21. ให้ขวัญกำลังใจแก่ครูในการปฏิบัติงาน	4.23	0.45	มาก
22. แสดงความรอบรู้ในสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น	4.17	0.39	มาก
23. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักสร้างงานและหางานให้ครูทำอยู่ตลอดเวลา	4.14	0.40	มาก
24. แสดงความสนใจผู้ร่วมงานที่ทำผิดพลาดหรือไม่ประสบความสำเร็จ	4.08	0.44	มาก
25. ให้ความเป็นธรรมกับผู้ร่วมงานทุกคน	4.21	0.44	มาก

จากตารางที่ 9 ในด้านพฤติกรรมของผู้นำ (X) เมื่อจำแนกเป็นตัวประกอบย่อย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมากทุกตัวประกอบย่อย โดยผู้สื่อสาร (X_1) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.37$) ผู้ร่วมงาน (X_2) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.34$) ผู้สอน (X_3) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.34$) และผู้กระตุ้น (X_4) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.39$) และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายย่อยผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ผู้สื่อสาร (X_1) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.44$) รองลงมาคือ มอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.43$) และมีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้เป็นที่พอใจของทุกฝ่ายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.98, S.D. = 0.42$)

ผู้ร่วมงาน (X_2) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ โดยทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31, S.D. = 0.37$) รองลงมาคือ ทำงานด้วยความเสียสละเพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.39$) และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.20, S.D. = 0.41$)

ผู้สอน (X_3) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ โดยมีความเป็นกันเองในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36, S.D. = 0.43$) รองลงมาคือ พัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.39$) และมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.37$)

ผู้กระตุ้น (X_4) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก ทุกรายข้อ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงาน และการยกย่องผู้ร่วมงานที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานในสถานที่เปิดเผย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.39, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ให้ขวัญกำลังใจครูในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.45) และใช้การจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.46)

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

ในการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากตัวอย่าง 66 โรงเรียน แล้วนำไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 10 และตารางที่ 11

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้าน (n = 66)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1)	4.06	0.33	มาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y_2)	4.18	0.32	มาก
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (Y_3)	4.12	0.37	มาก
4. การการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Y_4)	3.96	0.34	มาก
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_5)	4.02	0.39	มาก
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Y_6)	3.99	0.37	มาก
7. การนิเทศการศึกษา (Y_7)	3.98	0.32	มาก
8. การแนะแนวการศึกษา (Y_8)	3.99	0.30	มาก
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Y_9)	4.11	0.35	มาก
รวม (Y_{tot})	4.05	0.31	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้านพบว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y_2) ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.32) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (Y_3) ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.37) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Y_9) ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.35) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1) ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.33) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา (Y_5) ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.39) การแนะแนวการศึกษา (Y_8) ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.30) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Y_6) ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.37) การนิเทศการศึกษา (Y_7) ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.32) และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Y_4) ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.34) เมื่อวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ในแต่ละด้านเป็นรายชื่อ จะได้ผลดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม จำแนกตามรายด้านและราย
ชื่อย่อย (n = 66)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1)	4.06	0.33	มาก
1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น	3.97	0.35	มาก
2. ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา	4.07	0.38	มาก
3. ส่งเสริมให้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์	4.13	0.35	มาก
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.22	0.33	มาก
5. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร	3.98	0.38	มาก
6. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน	4.02	0.39	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n = 66)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y₂)	4.18	0.33	มาก
7. ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.39	0.37	มาก
8. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ	4.26	0.35	มาก
9. ให้ชุมชนหรือท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม	4.03	0.36	มาก
10. นิเทศการจัดการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร	4.09	0.37	มาก
11. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันอย่างเหมาะสม	4.13	0.34	มาก
การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน (Y₃)	4.12	0.37	มาก
12. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.07	0.39	มาก
13. กำหนดหลักเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.12	0.38	มาก
14. ส่งเสริมให้ครูจัดทำเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	4.18	0.40	มาก
15. ส่งเสริมให้ครูวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง	4.27	0.35	มาก
16. จัดให้มีการเทียบโอนผลการศึกษาจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางกระทรวงศึกษาธิการ	3.94	0.43	มาก
17. ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือการวัดผล ประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน	4.14	0.39	มาก
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Y₄)	3.96	0.34	มาก
18. ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.18	0.39	มาก
19. ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง	4.01	0.36	มาก
20. นำผลการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษา	3.96	0.35	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n = 66)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
21. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	3.93	0.35	มาก
22. เผยแพร่งานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	3.74	0.39	มาก
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y₅)	4.02	0.39	มาก
23. วิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้สื่อต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	4.01	0.35	มาก
24. ส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน	4.04	0.34	มาก
25. จัดหาสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอกับ ความต้องการของครู	4.03	0.39	มาก
26. ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมการผลิตสื่อและนวัตกรรมเพื่อ ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	4.22	0.39	มาก
27. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการผลิต จัดหา และพัฒนาสื่ออย่างต่อเนื่อง	3.99	0.35	มาก
28. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง	3.84	0.37	มาก
การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Y₆)	3.99	0.37	มาก
29. สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.09	0.35	มาก
30. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครูและสถานศึกษาอื่น ในบริเวณใกล้เคียง	3.82	0.43	มาก
31. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.87	0.43	มาก
32. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก สถานศึกษา	4.21	0.39	มาก
33. นิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.93	0.41	มาก
การนิเทศการศึกษา (Y₇)	3.98	0.32	มาก
34. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา	4.13	0.35	มาก
35. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.02	0.35	มาก
36. นิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ รูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับสภาพสถานศึกษา	3.99	0.34	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n = 66)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
37. ประเมินการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.94	0.35	มาก
38. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา	3.99	0.34	มาก
39. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์การจัดการนิเทศศึกษากับสถานศึกษาอื่น	3.81	0.38	มาก
การแนะแนวการศึกษา (Y₉)	3.99	0.30	มาก
40. จัดระบบการแนะแนวและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.09	0.33	มาก
41. ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการแนะแนวการศึกษา	4.17	0.32	มาก
42. มีการจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพ	3.93	0.33	
43. ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.94	0.34	มาก
44. ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา	3.83	0.35	มาก
การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Y₉)	4.12	0.35	มาก
45. จัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.19	0.37	มาก
46. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา	4.19	0.37	มาก
47. วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	4.18	0.37	มาก
48. ดำเนินการพัฒนาตามแผน ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง	4.12	0.38	มาก
49. ประสานกับสถานศึกษาอื่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.00	0.38	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n = 66)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
50. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.09	0.37	มาก
51. ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษา	4.00	0.38	มาก

จากตารางที่ 11 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา(Y_1) พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อย่อย โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.33) รองลงมาคือส่งเสริมให้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.35) และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.35)

การพัฒนาระบบการเรียนรู้(Y_2) พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อย่อย โดยการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.37) รองลงมาคือส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.35) และให้ชุมชนหรือท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.36)

การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน(Y_3) พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อย่อย โดยการส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.35) รองลงมาคือส่งเสริมให้ครูจัดทำเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.40) และจัดให้มีการเทียบโอนผลการศึกษาจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.43)

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา(Y_4) พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อย่อย โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.39) รองลงมาคือ ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย

การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.36) และเผยแพร่งานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.39)

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา(Y_5) พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อย่อย โดยมีส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมการผลิตสื่อและนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.39) รองลงมาคือส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.34) และนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.37)

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้(Y_6) พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อย่อย โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.39) รองลงมาคือสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.35) และจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครูและสถานศึกษาอื่นในบริเวณใกล้เคียงมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.43)

การนิเทศการศึกษา(Y_7) พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อย่อย โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.35)รองลงมาคือจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.35) และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์การจัดการนิเทศการศึกษากับสถานศึกษาอื่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.38)

การแนะแนวการศึกษา(Y_8) พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อย่อย โดยให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการแนะแนวการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือจัดระบบการแนะแนวและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.33)และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.35)

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(Y_9) พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อย่อยโดยจัดระบบโครงสร้างองค์การให้รองรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาและจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

คุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.37) รองลงมาคือวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.37) และประสานกับสถานศึกษาอื่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.38) เท่ากัน

ตอนที่ 4 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามทรสงคราม

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product correlation coefficient) ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X _{tot}	Y _{tot}
X ₁	1					
X ₂	.892**	1				
X ₃	.883**	.912**	1			
X ₄	.878**	.904**	.916**	1		
X _{tot}	.951**	.964**	.965**	.964**	1	
Y _{tot}	.874**	.844**	.844**	.888**	.899**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 12 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร(X_{tot})กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร(Y_{tot})มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันที่ ($r_{xy} = .899$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารจำแนกรายด้าน [(X₁), (X₂), (X₃), (X₄)] กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร(Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) พิจารณาตามตัวแปรที่เข้าสมการตามลำดับความสำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม โดยภาพรวม (Y_{tot}) ปรากฏตามตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม (Y_{tot})

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้กระตุ้น (X_4)					
Regression	2	5.010	5.010	150.569	.000
Residual	63	1.350	0.021		
Total	65	6.360			
2. ผู้สื่อสาร (X_1)					
Regression	1	5.260	2.630	237.479	.000
Residual	64	1.100	0.017		
Total	65	6.360			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.909
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.827
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.821
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.13216

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	0.862	0.185		4.670	.000
1. ผู้กระตุ้น (X_4)	0.422	0.088	0.523	4.771	.000
2. ผู้สื่อสาร (X_1)	0.350	0.093	0.415	3.782	.000

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ผู้กระตุ้น (X_4) และผู้สื่อสาร (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม (Y_{tot}) เท่ากับ 0.909 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R square) เท่ากับ 0.827 ซึ่งหมายความว่า ผู้กระตุ้น (X_4) และผู้สื่อสาร (X_1) สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม (Y_{tot}) ได้ถึงร้อยละ 82.70 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R Square) เท่ากับ 0.821 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error) เท่ากับ 0.13216

ในลักษณะนี้แสดงว่า ผู้กระตุ้น และผู้สื่อสาร ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 0.862 + 0.422(X_4) + 0.350(X_1)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้กระตุ้นและผู้สื่อสาร ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม

4.2) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1) ปรากฏตามตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1)

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้กระตุ้น (X_4)					
Regression	1	5.172	5.172	178.29	.000
Residual	64	1.856	0.029		
Total	65	7.028			
2. ผู้สื่อสาร (X_1)					
Regression	2	5.370	2.685	102.026	.000
Residual	63	1.658	0.026		
Total	65	7.028			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.874
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.764
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.757
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.16223

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	0.853	0.227		3.764	.000
1. ผู้กระตุ้น (X_4)	0.466	0.109	0.549	4.287	.000
2. ผู้สื่อสาร (X_1)	0.312	0.114	0.352	2.746	.008

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ผู้กระตุ้น (X_4) และผู้สื่อสาร (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1) เท่ากับ 0.874 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R square) เท่ากับ 0.764 ซึ่งหมายความว่า ผู้กระตุ้น (X_4) และผู้สื่อสาร (X_1) สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1)

ได้ถึงร้อยละ 76.40 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R Square) เท่ากับ 0.757 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error) เท่ากับ 0.16223

ในลักษณะนี้แสดงว่า ผู้กระตุ้น และผู้สื่อสาร ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_1 = 0.853 + 0.466(X_4) + 0.312(X_1)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้กระตุ้นและผู้สื่อสารส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

4.3) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อันเนื่องมาจาก (Y₂) ปรากฏตามตารางที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อันเนื่องมาจาก (Y₂)

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้กระตุ้น (X ₄)					
Regression	1	4.964	4.964	177.274	.000
Residual	64	1.792	0.028		
Total	65	6.756			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.857
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.735
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.731
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.16733

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	1.206	0.224		5.376	.000
1. ผู้กระตุ้น (X_4)	0.713	0.054	0.857	13.314	.000

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ผู้กระตุ้น (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R square) เท่ากับ 0.735 ซึ่งหมายความว่า ผู้กระตุ้น (X_4) สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ถึงร้อยละ 73.50 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square) เท่ากับ 0.731 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error) เท่ากับ 0.16733

ในลักษณะนี้แสดงว่า ผู้นำในการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_2 = 1.206 + 0.713(X_4)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้กระตุ้นส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (Y_2) ปรากฏตามตารางที่ 16 ดังนี้

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (Y_3)

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้สื่อสาร (X_1)					
Regression	1	5.581	5.581	114.809	.000
Residual	64	3.111	0.049		
Total	65	8.692			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.801
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.642
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.636
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.22047

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	0.907	0.301		3.010	.004
1. ผู้สื่อสาร (X_1)	0.790	0.074	0.801	10.715	.000

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ผู้สื่อสาร(X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน(Y_3) เท่ากับ 0.801 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย(R square)เท่ากับ 0.642 ซึ่งหมายความว่าผู้สื่อสาร(X_1) สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (Y_3) ได้ถึงร้อยละ 64.20 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว(adjusted R square) เท่ากับ 0.636 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error) เท่ากับ 0.22047

ในลักษณะนี้แสดงว่าผู้สื่อสารส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_3 = 0.907 + 0.790(X_1)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้สื่อสารส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

4.5) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Y_4) ปรากฏตามตารางที่ 17 ดังนี้

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Y_4)

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้สื่อสาร(X_1)					
Regression	1	4.999	4.999	125.043	.000
Residual	64	2.559	0.040		
Total	65	7.558			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.813
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.661
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.656
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.19994

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	0.923	0.273		3.381	.001
1. ผู้สื่อสาร(X_1)	0.748	0.067	0.813	11.182	.000

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ผู้สื่อสาร(X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา(Y_4) เท่ากับ 0.813 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R square) เท่ากับ 0.661 ซึ่งหมายความว่า ผู้สื่อสาร(X_1) สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา(Y_4) ได้ถึงร้อยละ 66.10 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square) เท่ากับ 0.656 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error) เท่ากับ 0.19994

ในลักษณะนี้แสดงว่า ผู้สื่อสาร ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_4 = 0.923 + 0.748(X_1)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้สื่อสารส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.6) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_5) ปรากฏตามตารางที่ 18 ดังนี้

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_5)

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้สื่อสาร(X_1)					
Regression	1	6.401	6.401	122.740	.000
Residual	64	3.338	0.052		
Total	65	9.739			
2. ผู้กระตุ้น(X_4)					
Regression	2	6.720	3.360	70.119	.000
Residual	63	3.019	0.048		
Total	65	9.739			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.831
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.690
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.680
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.21890

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	0.414	0.306		1.354	.181
1. ผู้สื่อสาร(X_1)	0.499	0.153	0.478	3.257	.002
2. ผู้กระตุ้น(X_4)	0.378	0.147	0.379	2.580	.012

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ผู้สื่อสาร(X_1) และผู้กระตุ้น(X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_5) เท่ากับ 0.831 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R square) เท่ากับ 0.690 ซึ่งหมายความว่า ผู้สื่อสาร(X_1) และผู้กระตุ้น(X_4) สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_5) ได้ถึงร้อยละ 69.00 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square) เท่ากับ 0.680 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error) เท่ากับ 0.21890

ในลักษณะนี้แสดงว่า ผู้สื่อสารและผู้กระตุ้น ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็น สมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_5 = 0.414 + 0.499(X_1) + 0.378(X_4)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้สื่อสารและผู้กระตุ้นส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.7) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Y_0) ปรากฏตามตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Y_0)

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้กระตุ้น(X_4)					
Regression	1	6.419	6.419	175.525	.000
Residual	64	2.341	0.037		
Total	65	8.760			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.856
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.733
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.729
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.19124

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error			
ค่าคงที่	0.603	0.256		2.350	.022
1. ผู้กระตุ้น(X_4)	0.811	0.061	0.856	13.249	.000

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ผู้กระตุ้น (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Y_0) เท่ากับ 0.856 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R square) เท่ากับ 0.733 ซึ่งหมายความว่า ผู้กระตุ้น(X_4) สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Y_0) ได้ถึงร้อยละ 73.30 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square) เท่ากับ 0.729 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error) เท่ากับ 0.19124

ในลักษณะนี้แสดงว่า ผู้กระตุ้น ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียน
เป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_6 = 0.603 + 0.811(X_4)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้กระตุ้นส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

4.8) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการนิเทศการศึกษา
(Y_7) ปรากฏตามตารางที่ 20 ดังนี้

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ
การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรสงคราม ด้านการนิเทศการศึกษา (Y_7)

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้กระตุ้น(X_4)					
Regression	1	4.261	4.261	117.919	.000
Residual	64	2.131	0.036		
Total	65	6.574			
2. ผู้สื่อสาร(X_1)					
Regression	2	4.507	2.253	68.686	.000
Residual	63	2.067	0.033		
Total	65	6.574			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.828
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.686
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.676
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.18113

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	1.032	0.253		4.077	.000
1. ผู้กระตุ้น(X_4)	0.369	0.121	0.450	3.041	.003
2. ผู้สื่อสาร(X_1)	0.347	0.127	0.405	2.737	.008

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ผู้กระตุ้น (X_4) และผู้สื่อสาร (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการนิเทศการศึกษา (Y_7) เท่ากับ 0.828 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R square) เท่ากับ 0.686 ซึ่งหมายความว่า ผู้กระตุ้น (X_4) และผู้สื่อสาร (X_1) สามารถทำนาย การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการนิเทศการศึกษา (Y_7) ได้ถึงร้อยละ 68.60 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square) เท่ากับ 0.676 มีความคลาดเคลื่อน มาตรฐานในการทำนาย (standard error) เท่ากับ 0.18113

ในลักษณะนี้แสดงว่า ผู้กระตุ้นและผู้สื่อสาร ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการนิเทศการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_7 = 1.032 + 0.369(X_4) + 0.347(X_1)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้กระตุ้นและผู้สื่อสาร ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการนิเทศการศึกษา

4.9) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการแนะแนวการศึกษา (Y_8) ปราบกฏตามตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการแนะแนวการศึกษา (Y_8)

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้กระตุ้น(X_4)					
Regression	1	3.854	3.854	120.524	.000
Residual	64	2.047	0.032		
Total	65	5.900			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.808
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.653
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.648
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.17882

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize		Standardize	t	Sig.
	Coefficients				
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	1.372	0.240		5.722	.000
ผู้กระตุ้น(X_4)	0.628	0.057	0.808	10.978	.000

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ผู้กระตุ้น(X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการแนะแนวการศึกษา (Y_8) เท่ากับ 0.808 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ 0.653 ซึ่งหมายความว่า ผู้กระตุ้น(X_4) สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการแนะแนวการศึกษา (Y_8) ได้ถึงร้อยละ 65.30 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.648 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.17882

ในลักษณะนี้แสดงว่า ผู้กระตุ้นส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการแนะแนวการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_8 = 1.372 + 0.628(X_4)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้กระตุ้นส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการแนะแนวการศึกษา

4.10) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(Y_9) ปรากฏตามตารางที่ 22 ดังนี้

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(Y_9)

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
1. ผู้กระตุ้น(X_4)					
Regression	1	5.237	5.237	117.150	.000
Residual	64	2.861	0.045		
Total	65	8.099			
2. ผู้สื่อสาร(X_1)					
Regression	2	5.484	2.742	66.070	.000
Residual	63	2.615	0.042		
Total	65	8.099			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.823
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.677
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.667
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.20372

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardize Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	0.859	0.285		3.017	.004
1. ผู้กระตุ้น(X_4)	0.440	0.136	0.483	3.227	.002
2. ผู้สื่อสาร(X_1)	0.348	0.143	0.365	2.438	.018

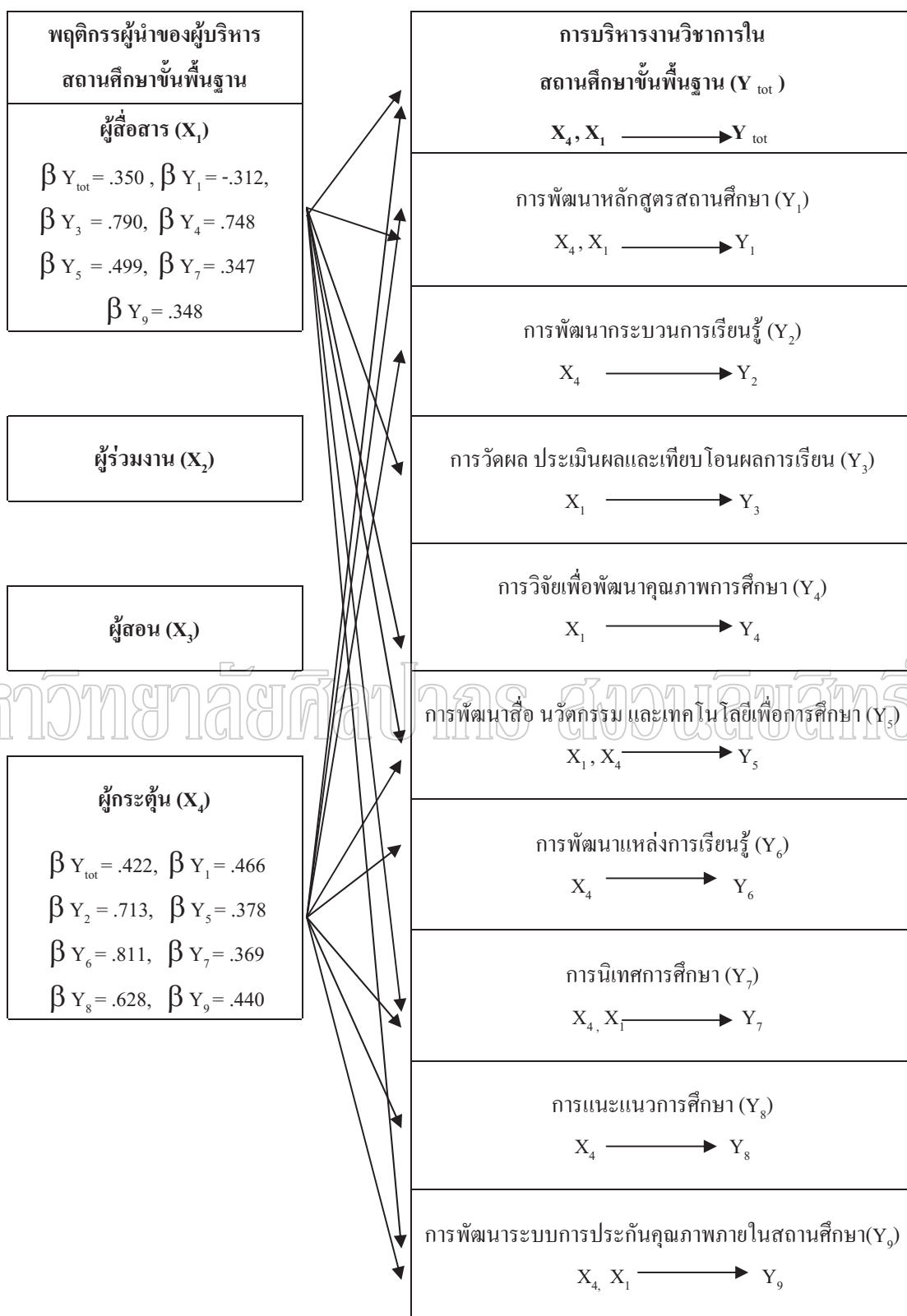
จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการคือ ผู้กระตุ้น (X_4) และผู้สื่อสาร(X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(Y_9) เท่ากับ 0.823 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ 0.677 ซึ่งหมายความว่า ผู้กระตุ้น(X_4) และผู้สื่อสาร(X_1) สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(Y_9) ได้ถึงร้อยละ 67.70 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.667 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.20372

ในลักษณะนี้แสดงว่า ผู้กระตุ้นและผู้สื่อสาร ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_9 = 0.859 + 0.440(X_4) + 0.348(X_1)$$

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้กระตุ้นและผู้สื่อสารส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากข้อค้นพบในข้างต้น พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม สามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1)พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม 2)การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม และ3)พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม กลุ่มตัวอย่างคือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงครามจำนวน 66 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 6 คน ได้แก่ผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 396 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำตามแนวคิดของอับรามสัน (Abramson) และการบริหารงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ผู้ร่วมงาน ผู้สอน ผู้กระตุ้น และผู้สื่อสาร
2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงครามโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้สื่อสารและผู้กระตุ้นส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวม และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า

3.1 ผู้สื่อสารส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศศึกษา ด้านการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.2 ผู้กระตุ้น ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ทราบ สภาพที่แท้จริงที่เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีกระบวนการคัดเลือกคนให้มาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ได้คนที่มีคุณภาพ มีศักยภาพ และมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่บริหารงานในสถานศึกษา ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีการพัฒนาศักยภาพ สมรรถภาพผู้บริหารทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ เกิดความมั่นใจในการบริหารงาน สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนด ทิศทางและแนวปฏิบัติได้อย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับการบริหารการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบันที่เน้นการบริหารงาน โดยโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (school based decision making) การมีส่วนร่วม (participation) การกระจายอำนาจ (decentralization) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability) ทำให้ผู้บริหารต้องมุ่งพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงสามารถบริหารงานโดยมีส่วนร่วมเป็นผู้สื่อสาร ผู้ร่วมงาน ผู้สอนและผู้กระตุ้น ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพตามแนวการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผล การวิจัยของประยูร สุพรรณอ่วม ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน

ประถมศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสงครามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ สืบพันธ์โกย ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกันผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกันอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุดม อรุณราช ที่ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า การบริหารงานโดยผู้บริหารใช้พฤติกรรมผู้นำด้านต่างๆเข้าเป็นเครื่องมือในการบริหารงานย่อมเป็นผลดีและมีประโยชน์ต่อสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางการศึกษามีการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ สำหรับการบริหารงาน ใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น มีความคล่องแคล่วในการใช้กระบวนการทางการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มีความเชี่ยวชาญและเป็นนักวิชาการที่ดีในการให้คำแนะนำ ปรีกษาและเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในหมู่คณะลดความกดดันในการปฏิบัติงาน มีมุมมองและวิสัยทัศน์กว้างไกล โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดนโยบาย แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถจัดระบบงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาที่ปฏิรูประบบการบริหารจัดการจากแบบเดิมที่เน้นการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางไปสู่การบริหารแบบการกระจายอำนาจตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ยังคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ประกอบกับงานวิชาการเป็นงานหลักในการจัดและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งมีงานสำคัญได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามมีนโยบายในการยกระดับ

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดให้สูงขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารในจังหวัดสมุทรสงครามต้องเร่งพัฒนางานด้านวิชาการอย่างจริงจังเพื่อเพิ่มคุณภาพของงานวิชาการให้สูงขึ้น โดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับชาติที่มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาอาศัย ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการทำงานอันยาวนานจึงทำให้รู้จักวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์อันดีและสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในทีมงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา จึงทำให้การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ดังที่ วิชัย บุญบันดาล ได้ทำ การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจวรรณ สกฤตเนรมิตร ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และปรีชา สุขคุณ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญและตั้งใจที่จะพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง โดยการนำวิธีการต่างๆ เข้ามาบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่สถานศึกษา คือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา ส่งเสริมให้จัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ติดตามประเมินผลและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เข้าใจการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนตลอดถึงการกำหนดระเบียบและวิธีการต่างๆ ส่งเสริมให้พัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการอย่างต่อเนื่อง นำผล การวิจัยมาพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเผยแพร่ผลงานการวิจัย เข้าใจถึงความจำเป็นในการใช้สื่อต่างๆ และส่งเสริมให้มีการผลิต สรรหาตลอดจนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนต่างๆ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการและติดตามผลการใช้สื่อต่างๆ สำรวจแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ส่งเสริมให้ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยเฉพาะตามแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดระบบการนิเทศงานวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย จัดระบบแนะแนวและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางด้านวิชาการและวิชาชีพตามความเหมาะสม

จัดระบบโครงสร้างขององค์กรให้รองรับกับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการอย่างจริงจัง วางแผนและ ดำเนินการตามแผนตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจัดให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อให้เข้าใจ เกี่ยวกับงานวิชาการ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ คุณภาพชีวิตและเกิดองค์ความรู้ใหม่แก่ ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทั้งของรัฐและเอกชน แลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทั้งในและต่าง ประเทศ ติดตาม ประเมินผล ตลอดถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาวิชาการ ส่งเสริมพัฒนาวิชาการ และคุณภาพการเรียนรู้แก่บุคลากรและหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้ ความสำคัญกับงานวิชาการ โดยการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการ ดังที่พระมหากษัตริย์ ชาวดร ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าระดับการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและ รายด้าน ซึ่งผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและพัฒนางานวิชาการอยู่ตลอดเวลาเพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและในอนาคต

3. จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททศสงครามทั้งในภาพรวม และ รายด้านนั้น เนื่องจากระบบการบริหารงานวิชาการในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงมากทั้งใน ระดับประเทศและต่างประเทศจึงทำให้ผู้บริหารต้องใช้กลยุทธ์หลายๆ รูปแบบมาบริหารงานเพื่อ ยกระดับคุณภาพงานวิชาการ โดยผู้บริหารต้องใช้ทักษะการสื่อสาร การเป็นผู้ร่วมงาน การเป็น ผู้สอน และ ผู้กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องตื่นตัวในการทำงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและ เป็นที่ยอมรับ จึงทำให้พฤติกรรมผู้นำด้านผู้สื่อสาร ผู้ร่วมงาน ผู้สอนและผู้กระตุ้นส่งผลต่อการ บริหารงานวิชาการซึ่งดูได้จากความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้อยตามกันในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้สื่อสารและผู้กระตุ้นส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการอาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการต้องใช้คนในการขับเคลื่อน การสื่อสารจึงเป็น เครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีคุณภาพ การสื่อสารเปรียบเสมือนน้ำมันหล่อลื่นที่ ช่วยให้เครื่องจักรทำงานได้อย่างราบรื่นในการทำงานในสถานศึกษาการสื่อสารมีส่วนช่วยเชื่อมโยง บุคลากรทุกคนให้ปฏิบัติตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ถ้าปราศจากการ สื่อสารที่ดีแล้วการทำงานจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยโดยเฉพาะการทำงานเป็นทีมหรือแม้แต่มีทีมงานอยู่

แล้วแต่ขาดการติดต่อสื่อสารที่ดีความเป็นทีมเป็นกลุ่มก็จะล่มสลายไปในที่สุด เพราะสมาชิกไม่ทราบว่าคุณบริหารมีเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ในการบริหารงานวิชาการอย่างไร ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีเป้าหมายในการบริหารงานที่ชัดเจนและสามารถถ่ายทอดเป้าหมายให้ครูเข้าใจและรับรู้ได้อย่างทั่วถึงต้องใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นระบบ โดยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นเป็นการสื่อสารที่สามารถตรวจสอบทบทวนผลการดำเนินงานได้ถูกต้องจะทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคหรือปัจจัยการปฏิบัติงานซึ่งช่วยให้ผู้บริหารและคณะครูสามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องซึ่งจะเป็นผลดีต่อการบริหารงานวิชาการในด้านต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของวูดค็อก (Woodcock) ที่ว่าการทำงานจะเกิดประสิทธิผลได้ต้องมีการสื่อสารที่ดีทั้งกับผู้นำกับสมาชิกหรือในกลุ่มสมาชิกด้วยกันผู้บริหารหรือผู้นำมีหน้าที่กำกับควบคุมประสานงาน การปฏิบัติงานที่กำหนดต้องอาศัยการสื่อสารที่ถูกต้องและจัดเครื่องอำนวยความสะดวกในการส่งข่าวสารนั้นๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรชัย ประเสริฐสุรชัย ที่ว่าการติดต่อสื่อสารที่ดีจะต้องเห็นความสำคัญของผู้ฟังหรือผู้รับสัญญาณด้วย วิธีที่จะชี้ให้เห็นความสำคัญของผู้ฟังนั้นก็โดยการเปิดโอกาสให้เขามีโอกาสโต้ตอบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการปรับความเข้าใจหรือคลี่คลายให้ตรงกันอันจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากที่สุด กระบวนการสื่อสารไม่ได้เสร็จสิ้นเพียงผู้สื่อสารส่งข้อความข่าวสารให้ผู้รับข่าวสารนั้นไปเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงกรณีสอดคล้องของผู้รับสารนั้นด้วยเพราะจะทำให้ผู้ส่งสารสามารถตรวจสอบได้ว่าข่าวสารที่ผู้ส่งส่งไปยังผู้รับข่าวสารเข้าใจในข่าวสารและจุดประสงค์ถูกต้องตรงกันหรือไม่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบรนเกตโต (Brengetto) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะทางการติดต่อสื่อสารของหัวหน้ากับผลการปฏิบัติงาน ในองค์กรของรัฐบาลในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา พบว่า หัวหน้างานที่มีสมรรถนะในการติดต่อสื่อสารกับพนักงานสามารถสร้างกลุ่มพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานสูงสมรรถนะทางการติดต่อสื่อสารของหัวหน้างานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงาน และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ น้าเพชร กระจ่างทอง ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารกับผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามทัศนะของครูปฏิบัติการ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของโรงเรียน นอกจากการสื่อสารที่ดีแล้วผู้บริหารยังต้องใช้การกระตุ้นจูงใจ เสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพร้อมที่จะทำงานซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีภาวะผู้นำกรุยทางสู่เป้าหมาย (Path – goal – theory) ของเฮาส์ (House) ที่มีหลักการสำคัญคือมุ่งให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำเชิงการกระตุ้นจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการสร้างความพอใจแก่เขาและสร้างอิทธิพลเหนือการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยวิธีวางแนวทางให้

ผู้ได้บังคับบัญชามีโอกาสสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายต่างๆ ทั้งขององค์กรและของตนเองไปพร้อมๆ กันการกระตุ้นเป็นปัจจัยสำคัญ อย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานขององค์กรประสบความสำเร็จ องค์กรที่มีระบบการทำงานที่ชัดเจนเป็นระบบมีรูปแบบที่เหมาะสมบางครั้งอาจมีปัจจัยจากภายใน และภายนอกองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงหรือโดยอ้อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้ บุคลากรหมดกำลังใจในการทำงาน การกระตุ้น เร่งเร้า สร้างแรงจูงใจ โดยการยกย่อง ชมเชย ให้ รางวัล ของขวัญ หรือเงินจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้คนมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารจึงต้องให้การกระตุ้นเป็นการเร่งเร้าในการ ปฏิบัติงาน รู้จักใช้พลังชีวิตรู้จักมอบหมายงานและเสริมแรงให้กับผู้ร่วมงาน การบริหารงาน วิชาการจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าจะใช้วิธีการกระตุ้นเสริมแรง อย่างไรให้คณะครูทุกคนมีขวัญกำลังใจแรงกระตุ้นที่จะผลักดันการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะงานที่เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาอย่างงานวิชาการ ซึ่งต้องทำให้ ครอบคลุมทุกด้าน ตั้งแต่ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อ พัฒนาคูณภาพการศึกษา ด้านนำการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการ พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะเห็นได้ว่าการสื่อสารและการกระตุ้นมีความสำคัญ มากที่ทำงานที่ต้องอาศัยคนจำนวนมากในการขับเคลื่อนให้งานดำเนินไปตามเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างงานวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและผลการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารควรจัดระบบวิธีการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้รองรับการเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ในปัจจุบันเพราะการสื่อสารเป็นหัวใจหลักของการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้ภายในเวลาที่กำหนด การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ทุกคนทุกองค์กรไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงใดก็ตามที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกองค์กร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรปรับปรุงระบบการสื่อสารในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับการทำวิจัยน้อย และยังมีการดำเนินการที่ไม่เป็นระบบ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ตัวอย่างและแนวทางในการจัดทำ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ที่ต้องร่วมมือกันโดยการทำให้ครูเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำวิจัย โดยสร้างแนวทางหรือวิธีการวิจัยที่ชัดเจน มีการจัดทำเครื่องมือและนำมาทดลองใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนและเพิ่มขีดความสามารถของครูในการทำวิจัยด้วยวิธีการอันเหมาะสมโดยนำบุคลากรจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยมาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาในการจัดทำ เช่นผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ หรือครูที่มีผลงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับและนำผลงานวิจัยมาเผยแพร่ให้ครูได้ลงมือปฏิบัติจริงและนำไปใช้ในสถานการณ์จริงน่าจะเป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเพื่อมุ่งที่จะพัฒนาและยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและศักยภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้น เนื่องจากงานวิชาการถือเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีความสำคัญในการกำกับดูแลจึงต้องให้ความสำคัญกับบทบาทและพฤติกรรมผู้นำของตนเองโดยต้องแสดงพฤติกรรมผู้นำให้เหมาะสมกับ

งานที่ปฏิบัติหรือสถานการณ์ที่กำลังประสบอยู่ เช่น การเป็นผู้สื่อสาร ผู้ร่วมงาน ผู้สอนงาน และผู้กระตุ้น ให้เกิดการดำเนินงานหรือเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดกับบุคลากรทุกคน โดยให้บุคลากรผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นผู้นำภารกิจต่างๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภารกิจและพัฒนาบทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ยังเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูในโรงเรียน
2. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมล ภูประเสริฐ. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัททิฟส์พับลิเคชั่น จำกัด, 2544.

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2540.

กัลยมล อินทสุต. “การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

กรมวิชาการ. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.

_____ . คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.

_____ . กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

_____ . สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. เอกสารชุดการประกันคุณภาพการศึกษา, เล่ม 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.

กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม, เล่มที่ 6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัทดิเอ็มเพอเรียล พี กรุ๊ป จำกัด, 2544.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การบริหารงานวิชาการ : ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่ม 5. กรุงเทพฯ : อรรถผลการพิมพ์, 2538.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม 2543 (ม.ป.ท. 2543) : 2. (อัดสำเนา)

ชาญชัย อาจิณสมมาตร . การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2544.

ชารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไสภณการพิมพ์, 2542.

ชูศักดิ์วิชญ์ แสนปัญญา. “ห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ที่ผู้บริหารไม่ควรลืมในการปฏิรูปการศึกษา.”
วารสารวิชาการ (กันยายน 2546) :45.

คูสิต ทิวถนอม. การนิเทศการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ. นครปฐม : ภาควิชาการบริหาร
สถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

ทิสนา แจมมณี. “การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโมเดลซิฟ.” วารสารวิชาการ
2,5 (พฤษภาคม 2542) :4.

ธีระวุฒิ จันทกา. “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานชุมชน โรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ชนาธิป พรกุล. “คลีพระราชบัญญัติการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.” วารสาร
วิชาการ 4,9 (กันยายน 2544) : 2.

ชเนศ กิดรุ่งเรือง. “การประกันคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ
ศึกษา กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539.

น้ำเพชร กระต่างทอง. “ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารกับผล
สำเร็จในการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามทัศนของครูผู้ปฏิบัติกร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2545.

เบญจวรรณ สกุลเนรมิตร. “การบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

ประยูร สุพรรณอ่วม. “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กับ
การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในจังหวัดสมุทรสงคราม.” สารนิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2547.

ประวิทย์ บึงสว่าง. “การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.” ใน ร่วมคิดร่วมเขียนปฏิรูปการเรียนรู้
ผู้เรียนสำคัญที่สุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 79. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2543.

ประสิทธิ์ สืบพันธ์โกย. “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกัน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,2545.

ปราสาท อิศรปริดา. สารัตถะวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์,2538.

ปรีชา สุขคุณ. “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,2543.

ผ่องใส ศรีวิงพล. “พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,2547.

พนม พงษ์ไพบูลย์. “มองการศึกษาขั้นพื้นฐานไทยก่อนถึงปี 2000,” วารสารปฏิรูปการศึกษา (มกราคม 2542) :1,8.

พระมหากานต์ ชาวดร. “ทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,2547.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542) :25-26.

พรนพ พุกกะพันธุ์. ภาวะผู้นำและการจูงใจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จามจรีโปรดักท์,2544.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด) พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร,2543.

ไพโรจน์ ยังศิริ. “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชากับการปฏิบัติการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,2543.

มัลลิกา ต้นสอน. พฤติกรรมองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท,2544.

มีเดีย อินเทลลิเจนซ์ เทคโนโลยี.รวมกฎหมายการศึกษา ฉบับสมบูรณ์. ปทุมธานี : บริษัท มีเดีย อินเทลลิเจนซ์ เทคโนโลยี จำกัด,2546.

- วลัญชร อติพัฒน์. “ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภา
คริสตจักรแห่งประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,2542.
- วุฒิเลิศ เทวกุล. เอกสารการอบรมวิชาพฤติกรรมมนุษย์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา
ชิราช,2539.
- ส. ศิวรักษ์. “เรื่องการศึกษาของไทยในอดีต ปัจจุบันและอนาคต.” ใน ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจิตรศิลป์,2545.
- สมบูรณ์ เอี่ยมศิลป์. “การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาใน
กลุ่มโรงเรียน สหครูวิทย์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวกจังหวัด
ราชบุรี.” สารนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,2546.
- สมพงษ์ เกษมสิน. Administrative Leadership Chapter 2 [ออนไลน์].เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2546.
เข้าถึงได้จาก http://www.thai.netswan_7/
- สิริพัชร เกษภูวโรจน์. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์,2546.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2537.
- เสนาะ ดีเยาว์. หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2544.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็น
นิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : บริษัท
พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด,2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การบริหารงานวิชาการชุดฝึกอบรมผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับสูง. เล่ม 5. กรุงเทพฯ : บริษัท พีเอสพีวี จำกัด,2541.
- _____. การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์,2543.
- _____. การวิจัยและประเมินคุณภาพ ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,2542.
- _____. การตรวจสอบคุณภาพและการปรับปรุงโรงเรียน.หนังสือชุดการประกันคุณภาพ
การศึกษา,อันดับที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2541.
- _____. แกนหลักแนวคิดการปฏิรูปกระบวนการเรียนและเกณฑ์การประเมินโรงเรียนปฏิรูป
การเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว,2541.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. แกนหลักแนวคิดการปฏิรูปกระบวนการเรียน
และเกณฑ์การประเมินโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ :ม.ป.ท.,2544.

_____ .การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา,2543.

_____ .ปรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา,2544.

_____ .ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2542.

_____ .รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
 ลาดพร้าว,2541.

สำนักบริหารการศึกษาดำเนิน. กรมการปกครอง. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
การศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์อาสาธาธาดินแดน,2544.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 คุรุสภาลาดพร้าว,2543.

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. หน่วยศึกษานิเทศก์. “เอกสารชุดพัฒนา
ผู้บริหาร โรงเรียนในการบริหารหลักสูตร” 2547.(อัดสำเนา)

_____ .สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม. จำนวนนักเรียนและห้องเรียน จำนวนตามเพศ และการ
จัดชั้นเรียน ปีการศึกษา 2546. สมุทรสงคราม : กลุ่มนโยบายและแผน,2546. (อัดสำเนา)

_____ .แผนปฏิบัติการประจำปี 2547.เอกสารลำดับที่ 04/2547.สมุทรสงคราม : กลุ่มนโยบาย
 และแผน,2547. (อัดสำเนา)

_____ .รายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่
ประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549จังหวัดสมุทรสงคราม
 เอกสารลำดับที่1/2550.สมุทรสงคราม : กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัด
 การศึกษา,2550. (อัดสำเนา)

_____ .รายงานหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม
 เอกสารลำดับที่ 012/2547. สมุทรสงคราม : กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
 การจัดการศึกษา,2547. (อัดสำเนา)

สำนักทดสอบการศึกษา. กรมวิชาการ. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรของ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,2537.

สำนักทดสอบ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. “รายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549.” (อัดสำเนา)

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. ผู้นำ บทบาท และอำนาจ. [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2546.

เข้าถึงได้จาก <http://suthep.ricr.ac.th/chapter1.doc>

_____. “แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับภาวะผู้นำในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.” ใน ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา, 48. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540.

อุดม อรุณราช. “ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททหุรสงคราม.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

อุทัย บุญประเสริฐ. หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2538.

ภาษาอังกฤษ

Abramson, A. Mark. “Leadership for the Future : New Behaviors, New Roles, And New Attitudes.” The Public Manager (Spring 1997) : 10.

_____. “In search of the New Leadership” Leadership Inc. 9 (September 1996) : 1-4.

Barnard, Chester I. The Functions of Executive. Massachusetts : Harvard University Press, 1968.

Bernard, Anne Elizabeth. “A study of Role of the senior High School Principal As Instruction Leader.” Dissertation Abstracts International 45,04 (October 1984) : 994 – A.

Best, John W. Research in Education. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice, Inc., 1970.

Blake, Robert R., and Jane S. Mouton. The Managerial Grid Houston Texas : Gulf Publishing, 1964.

Brengetto, Joyce Kingsley. “Communication competence and its Relationship to Job Performance.” Dissertation Abstract International 32,02 (April 1995) : 420.

Buzzi, Michael Joseph. “The Relationship of School Effectiveness to Selected Dimension of principal’s Instrumental Leadership in Elementary School in the State of Connecticut.” Dissertation Abstracts International (June 1991) : 51,12.

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper & Row Publisher, Inc., 1974.

- Davis, Eddie L. "The Leadership Behavior of Principals and Their Effect on School Improvement in Effective Urban High School. (Urban School)." Dissertation Abstracts International(June 1993) : 53.
- Desautel, Rodney A. "Administrative Role Perception of North Dakota Elementary school principals as Related to Selected Dimension of Administrative Function University Microfilms International," Dissertation Abstracts International 39,4 (October 1978) : 4-A.
- Dixon, Albert E. "The Relationship of Elementary Principal Leadership Performance to Reading Achievement of Students in 2 Counties in California." Dissertation Abstracts International 43,36 (December 1982) : 1764 – A.
- Fiedler, Fred E. "The Contingency Model." In Basic Studies in Social Psychology ,538-551. New York : Holt, Rinehart and Winston,1965.
- Good, Carter V. Education Dictionary. New York : McGraw - Hill Book, 1959.
- Glenn, Roos J. Curriculum development in Junior /Community College. The State – of – the Art as view by the Arcade Affairs office [online], accessed 7 May 2000. Available from :<http://Ericae.Net/ericelb/Ed88710.htm>
- Halpin, Andrew W. Theory and Research in Administration New York : Macmillan,1996.
- Heck, Ronald H. Terry J. Larsen, and George A. Marcoulides. "Instructional Leadership and School Achievement : Validation of a Causal Model." Educational Administration Quarterly (May 1990) :26,2.
- Hersey, Paul and Kenneth H. Blanchard. Management of Organization : Utilizing Human Resources. New York : McGraw - Hill Book Co.,1970.
- House, Robert J. "A Path Goal Theory of Leader Effectiveness." Administrative Science Quarterly (September1997) :1,3.
- Katz, Daniel. and Kahn, Robert L. The Social Psychology of Organization. 2nd ed. New York : John Wiley & Son , 1978.
- Kijai, Jimy. "School Effectiveness Characteristics and School Incentive Reward," Dissertation Abstracts International 48,04 (1987) :329 – A.
- Likert, Rensis. New Patterns of Management. New York : McGraw – Hill Book Company,1961.

Miller, Van. The Public Administration of American School System. New York : The
McMillan. 1965.

Noll, Victor H. Introduction to Educational Measurement. 2nd ed. Boston : Houghton Mifflin Co.,
1965.

Pantelides, Judy R. “An Exploration of the Relationship Between specific Instrutional
Leadship Behaviors of elementary Principals and Student Achievement.”
Dissertation Abstracts International. 52,12 (September 1991):503.

Reddin, William J. “The Tri –Dimensional Grid.” The Canadian Personnel and Industrial
Relatives Journal (January 1966) : 13-20.

Sergiovanni, Thomas J. and others. Educational Governance and Administration. New York :
The McMillan Company, 1965.

Tannenbaum, Tobert., Weachler Irving R. and Massarik, Fred. Leadership and Organization :A
Behavior Sviened Approach. New York : McdGraw – Hill, 1961.

Vroom, Victor H. “A New Look at Managerial Decision Making,” Organization
Dynamics (Spring 1973) : 1,5.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือและการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นายวนิช พงศ์พัฒน์จิต

วุฒิการศึกษา ศีษษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสรสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

2. รศ.ดร. สุเมธ เดียววิเศษ

วุฒิการศึกษา (ศศ.บ.) ภาษาศาสตร์, นบ., ศศ.บ. (รัฐศาสตร์), น.ม.,M.Ed.
(Ed.Ad.z Sup.),Ed.S.(Ed.Ad.z Sup.) Ph.D. (Ad. Leadership)
ตำแหน่ง ตุลาการศาลปกครองกลาง

3. นางไพบลีย์วรรณ จิตพัฒนกุล

วุฒิการศึกษา ศีษษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.บ.) เอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ตำแหน่ง ประธานโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

4. นางประภา สุทธิเชษฐ์

วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองบางกก
อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรสงคราม

5. นายเสวก สิ้นประเสริฐ

วุฒิการศึกษา ศีษษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) เอกมัธยมศึกษา - วิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำแหน่ง คศ. 4 ครูเชี่ยวชาญสาขาวิทยาศาสตร์
หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนวัดคอนมะโนรา
อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0270

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

28 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เดียววิเศษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททศสงคราม”

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยแนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวันชม ชินะตั้งกูร)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0271

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

28 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายวิช พงศ์พัฒน์จิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร”

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยแนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวันชม ชินะตั้งกูร)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0272

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

28 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางไพบลูย์วรรณ จิตพัฒนกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม”

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยแนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวันชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0273

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

28 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางประภา สุทธิเชษฐ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร”

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยแนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวันชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0274

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

28 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายเสวก สิ้นประเสริฐ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร”

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยแนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวันชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ข
หนังสือขอตกลงเครื่องมือวิจัยและขอเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0320

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

2 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคลองตันราษฎร์บำรุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับ
อนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททศสงคราม”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นางสาวบังอร สาคลา
ไคล ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข
ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 - 3421- 9136

FAX 0 - 3421- 9136

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0321

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

2 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับ
อนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททศสงคราม”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นางสาวบังอร สาคลา
ไคล ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข
ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 - 3421-9136

FAX 0 - 3421-9136

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0322

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

2 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังวิเวการาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับ
อนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททศสงคราม”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นางสาวบังอร สาคลา
ไคล ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข
ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 - 3421- 9136

FAX 0 - 3421- 9136

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0323

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

2 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านรางสายบัว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททศสงคราม”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นางสาวบังอร สาคลาไคล ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

ที่ ศธ. 0520.203.2/ 0324

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

2 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคอนโมลิตาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับ
อนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททศสงคราม”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นางสาวบังอร สาคลา
ไคล ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข
ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

ที่ ศธ. 0520.107 (นฐ) /4275

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

20 กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททศสงคราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททศสงคราม” มีความประสงค์จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งโรงเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 0-3424-3435 , 0-3421-8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

ที่ ศธ. 04151 / 4295

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม
ถนนเอกชัย 75000

7 สิงหาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวบังอร สาคลาไคล นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวม
ข้อมูลจากผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียน เพื่อประกอบการ
ทำวิทยานิพนธ์ โดยขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาพร้อมนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม จึงให้โรงเรียนให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวข้างต้น โดยให้ส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม
ภายในวันที่ 18 สิงหาคม 2549

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีดี ภูสีน้ำ)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามรักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 0 3471 1013

โทรสาร 0 3471 5790

ภาคผนวก ค

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	โรงเรียน		
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
เมือง	1. บ้านคู่อี่ 2. บ้านบางป่อ 3. วัดท้ายหาด 4. บ้านลาดใหญ่ 5. วัดโรงธรรม 6. วัดปากลัด	1. วัดคลองโคน 2. วัดนางพิมพ์ 3. วัดบางขันแตก 4. วัดศรีสุวรรณคงคาราม 5. วัดน้อยแสงจันทร์ 6. วัดสวนแก้ว 7. บ้านเขตเมือง 8. บ้านลาดใหญ่สามัคคี 9. บ้านคลองบางกก 10. วัดธรรมาวุธาราม 11. วัดคูสำนามจันทร์ 12. วัดจันทร์เจริญสุข 13. วัดช่องลม (ธรรมโชติ)	1. วัดดาวโด่ง 2. วัดบางจะเกร็ง 3. วัดศรีทศาธรรม 4. วัดธรรมสถิตีวราราม 5. อนุบาลสมุทรสงคราม 6. เมืองสมุทรสงคราม 7. วัดลาดเป้ง
บางคนที	1. วัดเกตการาม 2. วัดบางพลับ 3. วัดปากง่าม 4. วัดบางใหญ่ 5. วัดบางคนทีใน 6. ศาลแม่อากาศ 7. วัดตะโหนดราย 8. บ้านรางห้าตำลึง 9. บ้านยายแพง 10. ศาลเจ้าอาม้า	1. วัดแก่นจันทร์ 2. วัดตรีจินดาพัฒนาราม 3. วัดเจริญสุขาราม 4. วัดปราโมทย์	1. อนุบาลบางคนที 2. วัดดอนมะโนรา 3. วัดบางน้อย

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	โรงเรียน		
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
อัมพวา	1. วัดเขายี่สาร 2. วัดเสด็จ 3. วัดปากน้ำ 4. วัดอินทาราม 5. บ้านแพรกหนามแดง 6. วัดจุฬามณี 7. วัดช้างเผือก 8. อนุบาลอัมพวา 9. วัดมณีสรรรค์ 10. วัดบางแคกลาง 11. บ้านบางนางลี่	1. บ้านคอนจั่น 2. วัดประชาโสมิตาราม 3. วัดสี่แยกราษฎร์บำรุง 4. วัดอมรวดี 5. วัดแก้วเจริญ 6. วัดช่องลมวรรณาราม 7. วัดบางนางลี่ใหญ่ 8. วัดปรกสุธรรมราม 9. วัดวรภูมิ	1. วัดโคกเกตุ 2. วัดสาธุชนาราม 3. วัดเทพประสิทธิ์คณาวาส

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA) (แบบสอบถามตอนที่ 2)

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
01	99.4667	113.2920	.0480	.9573
02	99.3667	105.5506	.6483	.9510
03	99.3333	103.7471	.6942	.9505
04	99.3667	104.1713	.6452	.9511
05	99.4333	103.2885	.6346	.9515
06	98.9667	106.7920	.5965	.9515
07	98.8000	105.2690	.6743	.9507
08	99.0333	104.7230	.6736	.9507
09	98.8000	105.1310	.7610	.9499
10	99.0333	106.0333	.7040	.9505
11	98.9000	106.0241	.7106	.9505
12	99.3000	103.8724	.8504	.9489
13	98.9333	105.5126	.6906	.9506
14	99.3333	106.5747	.5884	.9516
15	98.6667	105.6782	.7122	.9504
16	98.8667	106.5333	.6517	.9510
17	99.2333	104.5989	.7809	.9496
18	99.2667	105.6506	.6561	.9509
19	99.0000	106.1379	.6041	.9515
20	98.9333	105.4437	.6322	.9512
21	98.9333	104.4092	.7130	.9503
22	99.0667	103.9264	.6953	.9505
23	99.0667	103.9264	.6953	.9505
24	99.0667	103.9264	.6953	.9505
25	99.2000	106.5103	.5857	.9517

Reliability Coefficients

N of Cases = 30

N of Items = 25

Alpha = .9528

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA) (แบบสอบถามตอนที่ 3)

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
01	192.3333	662.5057	.6441	.9852
02	192.1667	652.8333	.7761	.9849
03	192.2333	655.5644	.7522	.9850
04	192.1000	659.6103	.6463	.9852
05	192.3667	657.1368	.7291	.9850
06	192.3000	651.5276	.8169	.9849
07	192.0333	661.1368	.6663	.9851
08	192.0000	657.2414	.7653	.9850
09	192.1667	657.7989	.7436	.9850
10	192.2333	658.4609	.7894	.9849
11	192.3000	657.1138	.7722	.9850
12	192.3667	661.8954	.7901	.9850
13	192.3333	664.2299	.7365	.9851
14	192.3000	656.7690	.8548	.9848
15	192.2333	658.1851	.7321	.9850
16	192.6000	654.8000	.7672	.9850
17	192.3667	653.1368	.8433	.9848
18	192.2000	664.9931	.6080	.9852
19	192.4333	656.3920	.8407	.9848
20	192.4000	658.5241	.7936	.9849
21	192.4667	654.6713	.8083	.9849
22	192.6000	651.8345	.7966	.9849
23	192.5000	654.0517	.8789	.9848
24	192.2000	657.9586	.7691	.9850
25	192.3000	660.0793	.6833	.9851
26	192.3333	657.8161	.7918	.9849
27	192.5000	665.0172	.6686	.9851
28	192.5667	662.9437	.7159	.9851
29	192.3667	661.8954	.7059	.9851
30	192.6333	661.2057	.6325	.9852
31	192.3000	666.6310	.4882	.9855
32	192.2667	659.7885	.7167	.9851
33	192.5333	653.4299	.8845	.9847
34	192.3667	661.8954	.7059	.9851

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงขลาวิทยาเขต

ข้อที่	Scale	Scale	Corrected	
	Mean	Variance	Item-	Alpha
	if Item	if Item	Total	if Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Deleted
35	192.4667	655.9816	.8350	.9848
36	192.5000	657.6379	.8427	.9849
37	192.5000	655.2931	.8408	.9848
38	192.3333	658.5057	.7086	.9851
39	192.6333	657.9644	.6345	.9852
40	192.2667	652.8920	.8019	.9849
41	192.1333	657.0851	.7387	.9850
42	192.4000	651.4897	.8154	.9849
43	192.5000	652.1897	.8662	.9848
44	192.5000	657.7069	.7094	.9851
45	192.2000	657.8897	.7712	.9850
46	192.2667	653.3057	.8478	.9848
47	192.2000	661.3379	.7307	.9850
48	192.3333	655.4713	.8661	.9848
49	192.5000	651.5000	.6448	.9854
50	192.3000	656.4931	.8639	.9848
51	192.5667	645.2885	.7123	.9853

Reliability Coefficients

N of Cases = 30

N of Items = 51

Alpha = .9853

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA) (แบบสอบถามทั้งหมดฉบับ)

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
01	99.4667	113.2920	.0480	.9573
02	99.3667	105.5506	.6483	.9510
03	99.3333	103.7471	.6942	.9505
04	99.3667	104.1713	.6452	.9511
05	99.4333	103.2885	.6346	.9515
06	98.9667	106.7920	.5965	.9515
07	98.8000	105.2690	.6743	.9507
08	99.0333	104.7230	.6736	.9507
09	98.8000	105.1310	.7610	.9499
10	99.0333	106.0333	.7040	.9505
11	98.9000	106.0241	.7106	.9505
12	99.3000	103.8724	.8504	.9489
13	98.9333	105.5126	.6906	.9506
14	99.3333	106.5747	.5884	.9516
15	98.6667	105.6782	.7122	.9504
16	98.8667	106.5333	.6517	.9510
17	99.2333	104.5989	.7809	.9496
18	99.2667	105.6506	.6561	.9509
19	99.0000	106.1379	.6041	.9515
20	98.9333	105.4437	.6322	.9512
21	98.9333	104.4092	.7130	.9503
22	99.0667	103.9264	.6953	.9505
23	99.0667	103.9264	.6953	.9505
24	99.0667	103.9264	.6953	.9505
25	99.2000	106.5103	.5857	.9517
26	192.3333	662.5057	.6441	.9852
27	192.1667	652.8333	.7761	.9849
28	192.2333	655.5644	.7522	.9850
29	192.1000	659.6103	.6463	.9852
30	192.3667	657.1368	.7291	.9850
31	192.3000	651.5276	.8169	.9849
32	192.0333	661.1368	.6663	.9851
33	192.0000	657.2414	.7653	.9850
34	192.1667	657.7989	.7436	.9850
35	192.2333	658.4609	.7894	.9849
36	192.3000	657.1138	.7722	.9850
37	192.3667	661.8954	.7901	.9850
38	192.3333	664.2299	.7365	.9851
39	192.3000	656.7690	.8548	.9848
40	192.2333	658.1851	.7321	.9850

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
41	192.6000	654.8000	.7672	.9850
42	192.3667	653.1368	.8433	.9848
43	192.2000	664.9931	.6080	.9852
44	192.4333	656.3920	.8407	.9848
45	192.4000	658.5241	.7936	.9849
46	192.4667	654.6713	.8083	.9849
47	192.6000	651.8345	.7966	.9849
48	192.5000	654.0517	.8789	.9848
49	192.2000	657.9586	.7691	.9850
50	192.3000	660.0793	.6833	.9851
51	192.3333	657.8161	.7918	.9849
52	192.5000	665.0172	.6686	.9851
53	192.5667	662.9437	.7159	.9851
54	192.3667	661.8954	.7059	.9851
55	192.6333	661.2057	.6325	.9852
56	192.3000	666.6310	.4882	.9855
57	192.2667	659.7885	.7167	.9851
58	192.5333	653.4299	.8845	.9847
59	192.3667	661.8954	.7059	.9851
60	192.4667	655.9816	.8350	.9848
61	192.5000	657.6379	.8427	.9849
62	192.5000	655.2931	.8408	.9848
63	192.3333	658.5057	.7086	.9851
64	192.6333	657.9644	.6345	.9852
65	192.2667	652.8920	.8019	.9849
66	192.1333	657.0851	.7387	.9850
67	192.4000	651.4897	.8154	.9849
68	192.5000	652.1897	.8662	.9848
69	192.5000	657.7069	.7094	.9851
70	192.2000	657.8897	.7712	.9850
71	192.2667	653.3057	.8478	.9848
72	192.2000	661.3379	.7307	.9850
73	192.3333	655.4713	.8661	.9848
74	192.5000	651.5000	.6448	.9854
75	192.3000	656.4931	.8639	.9848
76	192.5667	645.2885	.7123	.9853

Reliability Coefficients

N of Cases = 30 N of Items = 76

Alpha = .9861

ภาคผนวก จ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้สำหรับผู้บริหาร รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 3 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

2. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมและไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบ แต่ประการใด ข้อมูลทั้งหมดนี้จะถูกเก็บไว้เป็นความลับจะไม่เผยแพร่ให้ผู้อื่นรู้ ฉะนั้น ความจริงใจ และข้อเท็จจริงในการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในอนาคตต่อไป

3. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน รวม 81 ข้อ กรุณาตอบทุกข้อ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร จำนวน 51 ข้อ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวบังอร สาครลาไศล

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
(1)	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	☐ 1
(2)	อายุ ☐ 21 - 30 ปี ☐ 31 - 40 ปี ☐ 41 - 50 ปี ☐ 51 - 60 ปี	☐ 2
(3)	อายุราชการ ☐ น้อยกว่า 10 ปี ☐ 10 - 20 ปี ☐ มากกว่า 20 ปี	☐ 3
(4)	ตำแหน่งหน้าที่ ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ รองผู้บริหารสถานศึกษา ☐ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หรือ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ☐ ครูผู้สอน	☐ 4
(5)	ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก	☐ 5

ตอนที่ 2

เกี่ยวกับกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมผู้นำที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
เพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ข้อที่	พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	มีการปฏิบัติระดับ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	
ผู้สื่อสาร (communicator)							
1	1. ใช้วิธีการสื่อสารและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา						() 6
2	มีการสื่อสารที่ดี สะดวก รวดเร็วและชัดเจนในการแจ้ง ข้อมูลที่ถูกต้องให้กับผู้ร่วมงาน						() 7
3	แจ้งข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและทันสมัย						() 8
4	แก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย						() 9
5	มอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม						() 10
6	เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น						() 11
ผู้ร่วมงาน (collaborator)							
7	มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่						() 12
8	เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						() 13
9	ทำงานด้วยความเสียสละเพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา						() 14

ข้อที่	พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	มีการปฏิบัติระดับ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	
10	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น						() 15
11	ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา						() 16
ผู้สอน (coach)							
12	มีวิสัยทัศน์ในการกำหนดกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา						() 17
13	แนะนำครูให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน						() 18
14	กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน						() 19
15	มีความเป็นกันเองในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน						() 20
16	พัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน						() 21
17	เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของนักเรียน						() 22
ผู้กระตุ้น (catalyst)							
18	ใช้การจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย						() 23
19	เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงาน						() 24
20	ยกย่องผู้ร่วมงานที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานในสถานที่เปิดเผย						() 25
21	ให้ขวัญกำลังใจแก่ครูในการปฏิบัติงาน						() 26

ข้อที่	พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	มีการปฏิบัติระดับ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	
22	แสดงความรอบรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น						() 27
23	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักสร้างงาน และหางานให้ครูทำอยู่ตลอดเวลา						() 28
24	แสดงความเห็นใจผู้ร่วมงานที่ทำ ผิดพลาดหรือไม่ประสบความสำเร็จ						() 29
25	ให้ความเป็นธรรมกับผู้ร่วมงานทุกคน						() 30

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 3

เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา							
1	ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น						() 31
2	ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา						() 32
3	ส่งเสริมให้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์						() 33
4	ส่งเสริมและสนับสนุนให้นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้						() 34
5	นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร						() 35
6	ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน						() 36
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้							
7	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						() 37
8	ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ						() 38

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	
9	ให้ชุมชนหรือท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม						() 39
10	นิเทศการจัดการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร						() 40
11	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ร่วมกันอย่างเหมาะสม						() 41
การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน ผลการเรียนรู้							
12	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผล การเรียน						() 42
13	กำหนดหลักเกณฑ์การวัดผลประเมินผล ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน						() 43
14	ส่งเสริมให้ครูจัดทำเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา						() 44
15	ส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลตาม สภาพจริง						() 45
16	จัดให้มีการเทียบโอนผลการศึกษาจาก สถานศึกษาอื่นตามแนวทาง กระทรวงศึกษาธิการ						() 46
17	ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือการวัดผล ประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน						() 47
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา							
18	ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา						() 48

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	
19	ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การจัดการและการพัฒนาคุณภาพงาน วิชาการอย่างต่อเนื่อง						() 49
20	นำผลการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพงาน วิชาการในสถานศึกษา						() 50
21	ประสานร่วมมือกับหน่วยงานอื่นใน การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนา คุณภาพการเรียนการสอน						() 51
22	เผยแพร่ผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอน						() 52
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา							
23	วิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้สื่อ ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม						() 53
24	ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและ นวัตกรรมการเรียนการสอน						() 54
25	จัดหาสื่อการเรียนการสอนได้อย่าง เหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการ ของครู						() 55
26	ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมการผลิตสื่อ และนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ						() 56
27	ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการผลิต จัดหา และพัฒนาสื่ออย่าง ต่อเนื่อง						() 57
28	นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง						() 58

ข้อที่	การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	
การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้							
29	สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา						() 59
30	จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู และสถานศึกษาอื่น ในบริเวณใกล้เคียง						() 60
31	จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้						() 61
32	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา						() 62
33	นิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง						() 63
การนิเทศการศึกษา							
34	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษา						() 64
35	จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและ การเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง						() 65
36	นิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียน การสอนโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับสภาพสถานศึกษา						() 66
37	ประเมินการจัดระบบและกระบวนการ การนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง						() 67
38	ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อ พัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศ งานวิชาการและการเรียนการสอนของ สถานศึกษา						() 68

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	
39	จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และ ประสบการณ์การจัดการนิเทศการศึกษา กับสถานศึกษาอื่น						() 69
การแนะแนวการศึกษา							
40	จัดระบบการแนะแนวและระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน						() 70
41	ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการแนะแนว การศึกษา						() 71
42	มีการจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพ						() 72
43	ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบ และกระบวนการแนะแนวในสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง						() 73
44	ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้าน การแนะแนวการศึกษา						() 74
การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา							
45	จัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับกับ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา						() 75
46	จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ประเมินของสำนักงานรับรองและ ประเมินคุณภาพการศึกษา						() 76
47	วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา						() 77

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	
48	ดำเนินการพัฒนางานตามแผน ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน อย่างต่อเนื่อง						() 78
49	ประสานงานกับสถานศึกษาอื่นเพื่อ ปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา						() 79
50	ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา						() 80
51	ประสานงานกับสำนักงานรับรอง มาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพ การศึกษาในการประเมินสถานศึกษา						() 81

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวบังอร สาคลาไคล
ที่อยู่	65 หมู่ 2 ตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 75110 โทรศัพท์ 0 3473 0308
ที่ทำงาน	โรงเรียนวัดมณีสรณ์ (ไสวประชานุสรณ์) ตำบลท่าคา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โทรศัพท์ 0 3476 6219
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 (การประถมศึกษา) จากวิทยาลัยครูนครปฐม
พ.ศ. 2546	ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2537-2542	อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านรางห้าตำลึง จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2543-2545	อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านรางห้าตำลึง จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2546-2547	อาจารย์ 2 โรงเรียนวัดดอนมะโนรา จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2547-2549	ครู ค.ศ. 2 โรงเรียนวัดดอนมะโนรา จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2549-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมณีสรณ์ จังหวัดสมุทรสงคราม